АРМ.
I-1285.

ԳՐՔԱՅԻՑ ՀՈԳՈՒՈՑ

Յաղագս Աստուածութեան:

Յաղագս Սէրոյ:

Գլուխ Առաջինեալ:

Ասացեալ և ճշմարիտ
սէր առաջ է յորժամ
հոգին քնաւութ զերա
թէք իւրով չերմա
պէս ներընկղմի զինքն
յայն՝ զոչինչ յանդարտու թիւն
ցաւոյ կամ յաւիտենական կոր
ուլ՝ ի նմին: այլ միայն էա ազ
նուութիւն, քաղցրութիւն, սրբու թիւն,

Ա9Մ
Տ8Տ1-11

կատարելութե՛ն, և երանութե՛ն,
քանզի՛ ինձանի՛ պարապի՛
շուրջ կ՚ելլէ։

Պ՚անգիր ապրուստացեալ հոգին,
երբոր թէ զգուն վանդ վար-
ձուց, և կամաւոր յանդգնութե՛ն
թէ սիրելիցն։ ոչ և ասծ հան-
գերձանին զօրութե՛ն երկնա՛ն
հեղձ ինքն՚ի հոգին, զոչինն
օգտութե՛ն երկեքք յուսալով՚ե-
ռանդե՛ն։ այլ՝ բաղձալով հաղոր-
դե՛ւ կիսոն զկերն բնականէ երանուե՛ն։
Իսկ որ սիրէ զնձ վանդ այսո-
րիկ ինչ ինայի, զի՛ է բարերար ին-
քեան՝ և նախասիրատեսակ ամե այ-
սոցիկ, զի ինքեան հաղորդեցի
զերանութե՛ն իւր, այնպիսին ցու
ցանէ զինքն ունել զբնական, և
զանկատար սէր։

Ի՚ ուսումնասիրել չկարողն սիրոյ է՛
չկարելոյս և կատարեալ չհաս-
կացուն բարւոյն։ վե՛ զի՚ ինանին կայա-

նան

նան նախքան լուծուն սիրտն. յր. այնուհետև, սրբութի՛ւ, կա՛ր լուծուն, իմաստուն, նախախնամութի՛ւ, և այլն:

Վարձեալ. անչափ և յաւիտենական, անըմբռնելի՛ հատեցեալ այլև հաւատարմագործել սիրելութի՛ւն ոյ առնել ի ներածօղ ճշմարտի սիրոյ:

Օյսպէսդ-իմանալութիւն ճշմարտի սիրոյ, զնէ ասէն յօհան. գլ. 14. առեալ: Ասացի զայս ուխտս իմ, ևս պահէ զինս, նա և զսէրն իմ սիրէ զինս. զսովին զայդ օգտակար ինձ առեալ: Ինչպէս սիրեմք զնա, ոչ միայն պահելով զպատուիրանս նորա:

Այսպէս իմանալ և նա և զսուտ ասելոյ կամաւորականաց, այլ հաստատակամութեամբ պատուիրանաց:

Վայ նաև երանելի դուն-

զոր պատմ, առելով։ Նկատեցէք սիրելիք • վերադարձարուք՝ ի՞նչ ձեզ ինքեանս ներքսապէս՝ և ո՞րոնեցէք, թէ սիրէք զԱստ ձշմարտապէս։

Ձ սակայն ինքեան հաւատաց կ՚ըսէ ոք, զինչ ինչ պատասխանիցէ ինքեան սիրոն վասն լուծեանն ստեղծողին, առանց վկայութեան դուրծոյն։

Կ՚անգիր առ սիրելութեն լսեզու, տեղծողին վերանդերն լեզու, միտ, և կեան։

Ձ բնաւ երբէք սէրն Կ՚ընչ է պատարկ • Կ՚անգիր դուրծէ զմեծասուն՝ եթէ է • իակ երբ կասկած՝ իդուրծելոյ, ո՛չ է սէր։

Կ՚ուզէ՝ սոքին, այսինքն կատարուն դուրծոց, և պահպանուն պատուիրանաց այսոցին մարքելո՛ն ձեռն դիտաւորութե, մի՛ գուցէ կամ յերկիւղէ պատ-

ժոյ

ժոյ իրիք եղանիցին , և կամ՛ ի սիրոյ վարձուց համալնանիցին . զոր ասաւածնասի ոս ասէ , զի ասէր , որ ոչ ի այսորիկ պահէ զհրամայեցեալն՝ զի կամ՛ ի սո֊ ծուխ պատժոյն , և կամ՛ ի փա֊ փառացոյ վարձուց եկն նեղիլ֊ ցեալ , այլ զի ոս հրամայի նոք֊ եան ի բարեգուշակել , և հաւատա֊ ստացուցանել սիրելութեան տա֊ ճառ , այսինքն , մինչ մարդ հա֊ մակուածակցի ընդ այ՛ ի համայնա֊ րար եղ հաճոյք նմա , և այսորիկ , յորմէ և եկէ , յորում ժամու և եկէ , յորում տեղւոջ և եկէ ե֊ ղանիցին ։

Պանդի բնական սէրն զոհին զոհութեն արդիւնաւորի , զի միշտ վերստանայ ի վէր ինք֊ եան , այլ միայն հաճոյականն , որ միշտ դիմէ առ այլ ։

Ներկայեալ գիշերոյս ի , որում ՚ի
մարդոյ իշխանիցի ըստ այ՚ն հա-
մայնս եղեա , զոր անհաւոչք են
ոմանք , զոր յոլովք ի նոցանէ ,
ժամս ոչ գիտեն , յորում տեղւոջ
՚ի , և ոչ գիտեն եղանակին :

Ա՚յժմարիտ սէր առ ընկերն ի , սիրել զընկերն այլ զանձինս , զբարեկամսն , և զթշնամիսն : Որպէս առ

յայտնիկ ընդեղինա վտակն ի, և
յատկէ ջուրն, և վնասու իւրմէ,
և ասէ վայն, այսպէս իւրա-
քանչիւրոյ պարտի սիրել զմի
բարն, այնքան զբարին բարե-
կամին, որքան թշնամոյն. և
պարտի առել զմի միտս: Ար-
ժէ ասել զայս առակս ընկերին, որքան առ իւր
ինքն:

Ի Սիրոյ բարեկամին՝ ոչ կարէ
ենթադատուիլ չնարհիս սէր:
Վանդի հեղանոսք սիրեն զինք
ոչ սիրեն զինքեանս. Այլ ի
սիրելութենէ թշնամոյն ենթա-
դատի չնարհիս սէր: Վ՚ոչ զի սի
րելն կարօղն՝ ի բնութենէ, որ ոչ կ
արհնաւոր, իսկ չնարհաւորապէս
սիրելն զոչ սիրօղն՝ ի չնարհս:
Այլ տակաւինդերազանցագոյ

Թե սիրոյ առ ընկերն, ոչ մե-
նիչն՝ ի վեր մատթէոսի ասէ, սի-
րելն զսիրօղն, և քնուքե, իսկ
զոչ սիրօղն՝ ի ձեռն բարեգործու-
թեաց քարշել առաքն, և կատա-
րելութեան: Այլ թէպետ ոչնք
պարտաւանդէ՝ ի պատուիրանիդ
այնպէս և այնքան չերկնչեալ սի
րել զթշնամին որքան զբարեկամն,
սակայն երկանիկ լինէր, և ծայ-
րագոյն կատարեալ, որոյ քան,
և առաւել կարելոյէր սիրել, և
զպատուիրս սիրոյն ընծայել թշնա-
մւոյն՝ որքան բարեկամին. այլ, նա
խատողին, և յանդիմանողին,
քան գովողն. պարտաւորողին,
ոչ ինչ կ որ
ոսկեբերանն առել. ոչինչ կ որ
այնպէս նմանեցուցանէ զմարդն
Աստուծոյ՝ Յանդի վկայէ
քան զովողն: Այլ վկայ
ոչ ինչ կ որ
ոսկեբերանն առել. ոչինչ կ որ
այնպէս նմանեցուցանէ զմարդն
Աստուծոյ՝ Յանդի վկայէ
քան զովողն: Այլ վկայ
ոչ ինչ կ որ
ոսկեբերանն առել. ոչինչ կ որ
այնպէս նմանեցուցանէ զմարդն
Աստուծոյ՝ Յանդի վկայէ
քան զովողն: Այլ վկայ
ոչ ինչ կ որ
ոսկեբերանն առել. ոչինչ կ որ
այնպէս նմանեցուցանէ զմարդն
Աստուծոյ՝ Յանդի վկայէ
քան զովողն: Այլ վկայ

զինուրս շահելէր՝ ի հալածելոյս
նէ, քան՝ ի շնորհատուելէ, եթէ
պատուոյին եղանակաւ գիտէ
կէր տրչուիլնալոյ. այսպէս աբգ
մարտիրոսաց յոյժ առաւել օր-
տակասրք եղեն Քրիստոսին առ
յաւիտենական փառս, քան թա
բեկումք: Ո՞ւ սէր ընկերին պար-
տի ներելոյ զմեզ բնաւին. վ՚ի
զի առ Աստուած սիրէ զնմանին ինչ
քեան: Ա՛ւաղ զի պատկեր ոչ գոյ
՚ինամին, և հրամանն է՚ի գլուխ:
Վ՚շմարտապատնեայք յայտնի
դիմանութիւնք սուրբ նահատակ-
ուն

առնիկեան են տալին. յորժամայր հանդերձ դառնալոյ տալին կա-
կայ զգնիկերին, յորժամհանդերձ տատանութեան տեսանել զնա, յոր-
ժամ դառնալոյ կոսկի ընդ նմա, և խոսկի զնմանել, կամ լսել խոսել,
յորժամ զնա բարի նորին, և զայն ամ որ օգտակար է նմին տալոյ, ոչ կարէ. և յոր-
ժամ նուաճեցուցանել և յե-
ղծել զբարին որ է՛ նմին։ Կայ զարմանալի հերոնիմոս։ Կայ զարմանալի
անյանդուգնութեամբ, ոչ ամ քան զյաւակն նորին, քան զյաւակն
դանեղամարդս, առաւել ցաւե-
լով զբարին որ է՛ նմին։ Կայ զարմանալի
ձեռնհասութեամբ, այլ զնա ընդ-
դէմ ամենայնի ոչ բացատացնամ զհամ
բայր, ոչ ինչ ամ քան զնա. քանզի
տատանութեամբ զնա ընդ նմա, ոչ
ամենայն ինչ ամ քան զնա։ Կայ զարմանալի
ձեռնհասութեամբ, այլ զնա ընդ-
դէմ ամենայնի ոչ բացատացնամ զհամ
բայր, ոչ ինչ ամ քան զնա. քանզի
տատանութեամբ զնա ընդ նմա, ոչ

զելեայրուկանէ սէրդ, որ ՚ի սրտէ
իւրում կրէ զայն նշանս աւե-
տրեր: Ականչ բազմաց թուի
բանականդ, եթէ բազձոյցն
ընկերաց զկեանն յաշխատեսկան,
զոմն ուշ տալ, և ոչ թացաբառնալ-
կարեն, զոմնան կարիցէին թա-
ղեալ բազձալ հրէից և հեթա-
նոսաց. և ոչկանին յիշել թէ մին է
ասոն մեր զանձն իւր եդ վասն ոչ-
խանացն իւրոց, նաև մեք պա-
տանդիմք ոչ միայն զերս, այլ
և զանձինս դնել ՚ի ժամանակի
հարկաւորութենէ վասն եղբարց, և
զեկեղեցոյ. Ականչ մանաւան-
զատկէս առաքելական պարտաւո-
րին աստ:

Խնդրեմ ՚ի քէն հաստատել կազդու-
րել սէրն: Ոչ ոք առ ՚ի քէն, ՚ի
կատարմանէ պատուիրանացդ.
եթէ զպատուիրանսն
իմ պահեցէք, ասացեալ ՚ի սէր
իմ,

իմ, և այլն: Եւ այն որ առ-
ընկերն, ՚ի ցաւակցութիւն, ըստ
այնմ ինչ: 7: Ա՛ի պակաս գտա-
նիցես ընդ լացօղս՝ առ ՚ի սիր-
թաթել, և ընդ ուրախս ուրա-
ջեաց: Ա՛ի ձանձրանայցես այց-
առնել հիւանդաց. քանզի յայս-
ցանէ հաստատեսցին ՚ի սիրելու-
թեան:

Յաղագս Լսոնարհութեան:

Պատ-

Պատուական Լսոնարհութիւն:

Ա՛Ն մարիտ և կատարեալ խո-
նարհութիւն է, որով ըն-
ծայեցեալ փառքն արհամար
հի, և որ ընծայելին է ոչ ըստ
ցեալ լինի: Ա՛ՀԱրիտ խոնարհն
միշտ երկնչի, զի մի՛ ինքեան փառք
ինչ առընծայիցի, և յորժամ
ընծայիցի ինքեան, սատակելով,
և

և դասալով ՚ի նեղբուստ տէրն, զիտելով թէ միայնոյ ՚ից պատուի փառք, և պատիւ : Ա՚ղմարիտ խոնարհն, ոչ մեծադոյնի, և ոչ փոքրագունի, և ոչ հաւասարի բաղդատէ զինքն, մանաւանդ զոյնք աւաւելքան զինքն վայրապարծն համարի. զոչ՝ ոք երբէք խոտէ, քայց զինքն միայն ՚ի սուտ արհամարհէ, և չերմանալ թաղձոյ յամենից ա՚ համար-

նաղդել, և խոտոյ առատութեան յորժամ լինի առատանալ ։ այսպիսին յոչուսքէ խոտանալ երկնչի, քանզի զոչ ինն փոտք սիրէ ։

Ի՛ ոչ էարտաքսաբար զինչն խոնարհեցուցանէ, և ներքնայինք նայնչափ լինի ոչ ինչ պակաս ։ Ասէ Ի՛ ոչ էարտաքսաբար զինչն խոնարհեցուցանէ (զատ քեռ. մադ. ոչ կատի խոնարհ) ոչ կատի խոնարհ քաղել, այլ անդիտոյն հաճարել ։ Աստղն խոնարհութիւն, զատուկ նշանակէ խոնարհ լինել ։ յ, չհանաչէ զինքն, այլ զինչն հաճարելի՝ ոչ միայն զի զինչն հաճարելի՝ այլեւս զի ոչ ուրեմն անարդ լինի, այլեւս զի ոչ ուրեմն անարդ գոլ կարէ, մանաւանդ զի ոչ ուրեմն անարդ լինելու այսօր, և ոչ քան ա՛ռաւ. եթէ ոչ ասէ նաղդ լինելոյ էր, եթէ ոչ ասէ ուժգնաբար յետս քաշելոյ էր

ցեր զնա՝ և մեռա, և եղեւ ոչ
առաքեալ եցեր՝ և նմանէ
զփրկութիւնս:
Ի՞սոյն իրաւացիութենէ զինքն
չանսայեր կարէ, ո՛և բեկման-
տարութեան իսկ ստեպ ստեղ-
ծուածոյ իսկ զինքն տնտամարելեալ զա
նոյնպէս զինքն՝ զոչ ստանալ, և ստ ստարտուտ
ստանալ, զոր ստ, խո-
նարհութեամբ, ըստ ստյմ, խո-
նարհեցաւ զ՝ և մինչ մահ՝ և
ստ ստարտուտ խոնարհութիւն
ներսած է յաչախակի կրթուիլ
և յանխատաւատ գործս, ոչ
ստ զիրն, թէ ոչ եւթէք ստ
ստարքինութիւն խոնարհութէ ժա
մանէ նա, որ փախչի՝ և խոնարհ
գործոց: Ի՞չմարիտ խոնարհու-
թիւն ստծոյ յայնմանէ, որոյ
մարդ չհամարտանի չառնչէ
զինքն՝ զոչինչ փորձութիւն մար-
հատ կամ հոգեւոր յայրել
կարել ինքեանմէ, և ոչ կարել

առնել զինն փոքրատոհմն գործ
լսարի, և հաճելի ոչ թարմ յատ
կի օգնականութեանէ յոի քին։
(3) այս յանդիմանութի՛ն ձևմար
տել զինքն՝ ի յայնժամս ստե
ւացուցանէ, մինչ զի զգայ զանձն
իւր անարժան ամենից ընծ
հաց, նաև ոչ համարձակի լսա
ձայ իսիք ընդունի։
Կիրեթէ՛ ի վե՛ր ինքեան յատուց
ծուատ (թարց լսարձանաց իւր
ոց) հեղանիցի ընդունի ինչ՝ հան
դերձ երկիւղիւ ընկալնու զայն,
մանաւանդ լատադոյն համարի
ետնիլն զընդունի ոչ, քան ունիլ
զայն, զոր այնքանիցս անգամ
բազմօք երանակօք աւարտիւն
աւուրեցաւ, զոր զանազանիւք
երանակօք վերոյիշեալ, ոյուլ
ոչերբեք լսա կարգաւորմանն
ոյ վարեցաւ։

Յայտ

զնոսայնպիսեացն ՚ի ժամարտի
խոնարհութենէ ՚ի , զի միշտ խո-
զելոյ ոք զնուաստագոյն առնէր ,
զնուաստագոյս ընկերակիցս ,
զնուաստագոյս պաշտօնս ։
՚ի , ոգեաւորագոյն զդեաս ։
պարտութենէ մարդ կրկնակս ։
չար չհանդիպել կարէ ։ Այս
ամէն, զոր տես տիրոջ , ըն
ծողութեանդ ուսումնականօք ,
գնացեալ ՚ի տեսակաց երեից
B 2 կ

կամ չարաչար վերափոխելոց՝ ի տուա
ծոթեին, այսպէս ըզ օգօստինոսի
սուրբ առաքելոյն ։
Ա՛ղերսեմ զձեզ սիրելիքդ իմ՝ ընդ
նուիրեալ կարգ չհանդիսիլ հպար-
տութիւն, մինչ ոք ի սուրբ խորհր-
դոցս հաղորդիլ ի յիւր ինքն, և
զինքն նախատապէս այլոց, և կամ
ցանկալ նախատանս։ մինչ՝ ի
վեհոն սուրբ խորհրդոյն՝ այս
ինչ պիտի վարդապետեն՝ այլ
պիտի հաշիւ տալ։ Ա՛ն ։ մինչ
մայ ելիցէ։ (ըստ նոյնոյ սուն) ոչ
թշուառութիւն, և ոչ եկն ելիցէ,
այլ առաւել ցանկալի, և կամ
չհամարձակի, որ ոչ ինչ եան հա-
ղորդ առաքելոցն (ըստ առաքելոյն
պատուի նա մերոյ յիսուս քրիստոս
և զանազան ընդ խոստովանեալ վար-
ձուցեալ հաշուի։

կան՝ և ոչ այլ հաձոյանալ կա-
մին, զկուժէ զսակերս առաքինու-
թեց • որք առաջեցեն լսա
զբանն, զի ած անապրեաց զինս,
առլմա • 52։

Յաղագս Ինամածութեան։

Գլուխ Երեսուն։

ԱՅ՚Ե մարդս և կատարեալ
հնազանդութեն առ ած
կ՚, մինչ մարդն մտադրաբար,
և բազմից վէրամտածէ, թէ
զինչ՞ եցէ այն որ ասծեղապէս՝
յորում և եցէ տեղւոջ և ժա-
մանակի հաձոյ եցէ այլ, և առ
ինչ մանաւանդապէս կարգեաց
զնա ամենիմաստն ած, և զայն
բոլորիւ ջանիւ միշտ լսուցանել
պատրաստ ։ Նակ ձշմարիտ հնա-
զանդութեն առ փոխանորդան

քեի , ՝ր , առ առաջնորդան է ,
մինչ առօրատրեցեալն զայն որ
մանաւանդատապէս է ներհական
հնարեան , հաւատարմաբար , և
յօժարապէս կատարիցէ , ոչ եր-
բէք բացայայտելոյ նշանաւ կամ
բանիւ , և կամ գործով թէ ին
քեան ներհական իցէ հրամայե
ցեալն : Իսկ անդ ոչ կարէ են
թարատիլ ձշմարիտ հնազանդու
թի , ուր առօրատրեցեալն վերա
հնարեաց զհրամանն , և թե՛ լա-
դրեաց զգործ , որ իւրոյ ինքեան
հաձոյացաւ :

Ի յառօրատինեան է , լաւագունեղ
սպասաւոցեայ քո նա է , որ ոչ
առաւել հայի լսել՝ի քէն զայն ,
զոր ինքն կամի , այլ մանաւանդ
զայն կամիլ՝ զոր՝ի քէն լսիցէ :
Ձշմարիտ հնազանդն ոչ երբէք
սպասէ հրամանի , այլ միայն
զկամս առաջնորդին գիտացեալ ,

կամ

կամ հաւատացեալ՝ ջերմագոյր
կաւարէ ըստ հրամանի, և օրի
նակի ոմն մերոյ յոխ քան, որում
կամք և բարեհաճութիւն հօր՝ էր
ծայրագունեալ հրամանս: Ընդու-
րիս հնազանդն, ոչ երբէք զգու
ծոց իւրոց կարգաւորէ, ոչ ըստ
զգացման իւրոյ գատէ, և ոչ
ումեք զզգացմունս զարարից
իւրոց ցուցանէ, մինչ ոչ ունի
զկամիլ, և զոչ կամիլ: այլ զամ
կարգաւորմունս շուրջ զիւրև
պարզասիէս, և անբեկեւանա-
բար յանձնէ ոյ, և առաջնորդին:
Ընդունելիս հնազանդն, ոչ տար-
որոշէ ՚ի մէջ բարւոյ՝ և չարին,
այլ աբրահամ (մինչ հրամայեաց
նմա ածել զեղուլ զիսահնակ) ոչ
տարտղնեաց, արդեօք բարի,
կամ չար ելցէր ապանանել զոր
դին իւր. նա և ոչ տարտղնեաց
՚ի մէջ բարւոյ և բարեգունի:

Օվ հնազանդն միշտ բարեզուշ
նեին եւ թաղատուէ նաև զկար-
ծելական բարին, որ հրամայէ,
եթէ հրամանն յայտնապէս ոչ
երեւեցի զոլ անիրաւ, որ եթէ
երեւեցի յայնժամ լաւ գլուխ տալ,
՚ի ձեռն հնազանդութենէ ոչ եր-
թէք պատուի ջան ինչ եղանիլ :
Նայց երբեմն ՚ի ձեռն հնազան-
դութենէ պարտի բարին որ երա-
կի բացայայտանիլ : Վարձեալ
այսոսիկ հնազանդութիւնքն ամե-
մայն, նա ու առ հրամայողին
ինչ երկրպագոյն տեղին հրա-
ժարեալ զանձինս աշխարհիս պատուէրէ,
և փոքրիկ : Վանել ինչ բաղ-
ուներցի զինն և ոչինչ . երբեմն
ունեցի զինն և յինքենէ ունեցի զինն
իւրաւ : Վխտելի է, զի երբեմն
հնազանդութենն եթէ յինքենէ
խրատ ՚ի բարեպատեհ ամենայն
գլուխ գործոց զոլով :

հնազանդութեանդ գաւառիցս
ցանկ ինձեան, եթէ՛ նոյնոսիկ
նաև՛ ի ձեռն յաւուրն բաղձանին
հաշիցի ։ Պարզեալ • ինչ խո-
սեցեալն այսուհետև աշխարհն
տուըրի • ինչհատուածք, և արդ
մարհանք առ՛ ի ընդունել հրա
մայել, եթէ հոգին յուրմէ յին-
քեանէ ոչ փախեցի այսոցիկ,
նուիրակութեանդ ինձեան վար-
դիւն հնազանդութեանդ • վը կի
առ յայսն՝ ոչ յայսիկ կեանի
խոստանք են, բռնադատեալ, և
յանկայ զինջանէ ։

Պարտ ուրեմն հնազանդութեին
՛ի ձախորդութեան յիւրմէ յինքե
նէ զոր ինչ ունել, և դարձեալ՛ ի
յաջողութիս յիւրմէ յինքենէ ոչ
ինչ կերպիւ զնոսն ունել, որպ
հետև՛ ի ձախորդութեան այն-
քան լեցի փառաւորապոյն՝ որքա
ցեցե

ցնցի նա և լռեմիւ։ Այլ՝ յաջո-
ղութեան այնքան լինի ձգմար-
տապն, որքան՝ ինքեւիսէ յին
քենէ փոստաց, զոր սրբաբար
առ ընկալաւ խորհրդոնապէս
մտօքն անձատն։

Ուրաքանչիւր ձգմարտին հնազան-
դութիւն ի ծայրատուներ հնա-
զանդութիւն յոի քոի, որ ոչ մի-
այն հօր այլ հնազանդեցաւ՝ ի
համայնս առելոյ, ոչ իմ կամք,
այլ քոյ լիցի, այլ նաև մարդ
կանց բարեաց, և չարաց հնա-
զանդեցաւ։

Դարձեալ, զի համայնք զգայ-
ուն՝ք, և անզգայք հնազանդին
այ, և զայնոսիկ զամենեսեան
ստորադրեաց մարդոյն, ոմն զի
մարդն չանաչիցէր զինքն զոլ
ստորադրեալ այ։ Արեգակն, և
լուսին՝ հնազանդեցան յեսուայ,
երկիրն մօսիսէ, յորժամ էկուլ
զուա-

վաղուն, և զաբերօն։ Նոյնն
պետրոսի՝ առ՝ի քայլել, և մօտե-
ալ յորժամ ջրասոյզ արար զինա-
րաւօն, և զզօրս նորին. օձքն
մոգուց՝ ի յեդիպտոս. գաղանք
ձկնաւորաց՝ ի յանապատն, ոչ
ընդհատանի՝ ի վարս հարցաց.
կարկուտ և օդն սաստկի, անձ
րևքն եղիսայի, նաև հուրն, որ է-
կու զբոս յիսուսն. Թռչունքն
սրբապատուհէլի հօրն փրանչիս
կոսի, ազաւք առաքելոց, և սր-
բոց արանց, և հիւանդութիւնքն
այնց՝ որք զհիւանդսն զերծու-
ցին, և բազումք սուղծոնածք
մնախի՝ ի յեդիպտոս։ Նշխանել
բանիւքն հնազանդին այ՝ ի ներ-
քոյ երկնից, և՝ ի քաւարանի,
վ՚ս այնուիկ արդիւնաւորապէս
մարդն պատրաստել հնազանդել
այ հօր՝ ի հասանել, առ՝ի կատա-
րել զպատուիրանս, ազգման ն։

Ոյայտ

Ո՛յայս յանդիմանութիւն ձգմար
ում՝ հնազանդութեան աւրէնքի
բեռնաւորս ասելով, հաւատա
րիմ հնազանդն՝ ոչ գիտէ զյա-
ջողութիւն, միայն՛ ի վարարկու-
թէ, ոգիտասայ զյաղաղումն,
յաւաջէ զհրամայօղն, հպատա
կէցուցանէ զանձս տեսողութե,
զունկն լսողութե, զլեզուն ճայ
նին, զձեռս գործոյն, զաւաջ ըն
թացից, և զինքն բոլոր ժողո-
վէ, ոպ զի զհամս հրամայողին
ժողովից։ Պարձեալ ասէ բեռ
նատու։ բարի հնազանդն տայ
զկամին, և զաչ կամին իւր՛ ի
ձեռս առաջնորդին իւրոյ։ զի
հաստատապէս կարիցէ ասել։
պատրաստ է սիրտ իմ ած,
պատրաստ է սիրտ իմ, պատ-
րաստ է առնել զոր ինչ հրա-
մայիցէս, պատրաստ է սիրտ իմ ած,
պատ-

սպասաւորել, պահպանել զիս
ինքս, և վերահանդէսի՛ խոկ-
մունս երկնայոյց։
Յայտնի՛ իմանալ անհնա-
զանդութե՛ն է, երբ տուրքն
ցեալն պէտքին առաջնորդին
անիրաւ համարի, և յայտնի՛
ի սրտի խորհուրդն, տա-
պէտքն ոչ կարել, և ոչ պար-
տիլ կատարել զինքն առ բա-
րե։ և զանազանացս չանաւտարն
նմանաբար հնարակերտ առ ի
ստուտս լերինն՝ զի մի պնա պա-
րե-
տիլ
կեցէ, թողուլ զծառայն ի
կայն զաւատուիրանն ոյ կատա-
զիեղեկ ընթացու, ոչ զի խո-
տոյ աւուրս աբրահամ, որ ի
պատի տուր աբրահամ զարձուցանիցեն։ Ոչ
համ յեռս զարձուցանիցեն,
ձոյոք պնդանոյն արձեղուցուն,
ա՛ն խոնդրատուրեամբ, և տա
ա՛ն զանոյս ալիքնորդս ներածէ,
պէս պատիս ինքնորդս ներածէ,
բացայայեալ յայտնանի։ Ալ երջա-
նաբար հնարակերտ առ ի
զանազանացս չանաւտարն
լէ։ և զանազանացս չանաւտարն
սէ-

պետութեան՝ ի զենամանէ ոտիւոյն,
եւ այնուհետեւ արդիւնաւորեցաւ
ի ինքեան, եւ ի զաւակի իւր.
ոյ զաւասաւոյն օրհնութիւն։

Յաղագս Յովսէփայ։

Պատմութիւն։

Ա՛Ր մարիս եւ կատարեալ
հանճարեղութիւն է, յորժամ զոչ
ոք հանճարեալ տանի անի-
գաւորել, ոչ միայն մինչ
զտանի պարտաւոր, այլեւ երբ
զտանի անմեղ, ըստ օրինակին
յոբայ, որ ասէ, ոչ մեղայ, և
ի, ի զառնութիւն բնակին աչք իմ։
Ես թէպէտ անտանելագոյն
ինչ զրկանքն անմեղին քան
զոր ոք. ճշմարտին, սակայն յոյժ քաջ
տասարտին, զրկանքն տանել
կարէ, և պարտի, յորժամ զոչ
ինչ

ինչ ներիսայթմուն խլչի ունի
ցի ոք զումեք անցելոյ մեր-
պարտութէ. ըս երանելոյն պետ
րոսի, որ ասէ, մի՛ ոք՝ի ձէնջ տար
հարկի իբրև զգող, կամ իբրև
զմարդասպան, կամ իբրև զա-
նիծաբան, և այլն. վ՚ր զի լա-
ւագոյն է ոտիէս զբարեպարծս,
(եթէ բարեհաճութ՚ին ոյ կա
մի) հարչարել, քան ոչ զտրա
պարծս։ Վ՚յանզի զինչ հնարս է
հաճեցուցանել զանհաւատս, եթէ
ոչ միայն վ՚ս հարեաց պարծոց,
հաւքերնիցէք ասուտակեցման,
այլ եթէ իբրև զբարեպարծս
հաճեցաւ տանիցէք, այս է՝
հնարս առ ինձ։ Պ՚ռվելն է հա՛
բերութ՚ին այն, որ ոչ միայն՝ի
հարաց՝ այլ նաև յայնցանէ ոք
երևին բարւոք, և բարեկամք,
ոչ միայն վ՚ս հարեաց պարծոց,
այլ նաև վ՚ս բարեաց պարծոց
հաճեցաւտաւ տանի առեքեզ

լոց

լաց անխրատութեց : Յայնժամ
հոգին սիրելն այ՛ւ մէջ դատե-
լաց՝ ի ոյզ գշուշան՛ւ մէջ փշոց
Վանգն շուշանն թէպէտ խայ
տի զայթատութիւն առնէ
ին՛ւ ի փշոց • առաքն վերատա-
թիւ՝ ի ոյզ գշուշան՛ւ մէջ
ոչ խայթելոյ : Յայտնի հոգին
տաւ գրուժելատացն առնէ
տաւթիւ՝ ի խայթելոյ, քան եթէ
տիւ գրուժելատացն առնէ
հաւան այ, թէպէտ յայնցան
խայթելոյ, սուբ երեւին գա՛
թուց, ո՛ ի յանկերատութիւ
սրտացն այ, ոչ առաքն առա
ւելոյն, այլ գայ
ի յանհամեստութիւն, այլ գայ
ծառութիւն բարոյ խղճի մաց,
ո զանուշահոտութիւն բարոյ
համբաւոյ մատուցանելոյ
պահել չէին :

Ա՛ա ի՛ ձմարտապէս համե-
լօր, որ ոչ միայն գնեւու-
թիւն առ բնութեան համե-
նա՛ւ ունի, այլ նաև բարձր
ատ

առաքելութեան , ըստ օրինակին
քեն , որ ասէ ։ Ա՛խատանաց
համբեր սիրտ իմ և թշուառու
թեց ։ Ա՛շմարիտ համբերօղն ՚ի
մէջ պատժոց ոչ տրտնջէ , ըստ
օրինակին յոբայ , որ՚ և մէջ այն
քանեաց ներելութեց , և. զոչինն
քան յիմարական թարեաւեցաւ
ընդ դէմ։ այլ զուշարիմ մտօք
հրձուի զառաքելոցն ներելուեց
և ՚ի սրտէ զոհանայ ։ Ա՛շմարիտ
համբերօղն վն առաքելոցն
անհրաժեշտութեց , ոչ երբէք առ
բաւարէ վինքն , նաև եթէ հար
ցաքննիցի ։ հաւատարմագոյ
նեալպէս յանձնելով զինքն ՚ի
ն հանդոյն , որ արդարն ՚ի ժա
մանակի իւրում զամ անուղղու
թեն առեալիցէ ։ Ա՛յսպէս ամ
բ ՚ի պինդսոսկ հարցաքննե
ցեալ ոչ պատասխանեաց ։

Ա՛շմարիտ համբերօղն ոչ ունէ

զանկատն զկրեցեալ անկրտաւ
լեալ, զի՛ն զանկատմանէ, և
՛ն տաբատեալն փոքր ինչ զան
ուսոյ միտն, զորմէ զգալացմն
նէ ոչ ունի զիտցն, այլ միայն
ընդ այ տանի զնեղելն նա,
մինչև զթասծն և հատատարին
ասծ, ՛ն ձեռն ներքնայոյ մխ
թատրեալ՛ն քաց բարձցէ:
Կրեր են ոմք ասել ամենատարա
ներասծեան աշխարհս համ
բերելն: Ուռչինն է ձանա
չել զայս, թէ մեծաւ մեր
ամենատարածեալ զյաւիտե
նական և զաստուածեղէն
կեան ի զատանալ ա
մենայն ակն պատճիճ մար
մնաւորիս ներելոյն: Երկրորդն
է, զի ոչ յիս ընդհակառակ ժամա
նակս ապաշխարհօք ի բոլոր
հոգւոյ ապաշխարեցա,
այլ զի ի մեք կատարեալ յա
ղագս
Կարճ

ջուրք նմին՝ ընդ կարճագոյն ժամանակս առեալ ինչ վշտապ-
նդիմք : Արտասուն է, զի ինքն ոչ ածէ ղեկայնութիւն,
ըստ մեծութեան, և ըստ խառնութեան դեղոյ, վերակշռեալ
զմեծութիւն, զերկարատեւութիւն և զքաղցրութիւն ուրախու-
թեան, ըստ առաջելոյն, որ ասէ :

Վասնզի այն որ ի ներկայս է՝ տակաւին է՛ ընդ-
նեղութեան, և թեթև մերոյս ոչ ինչ զանգիտի զանգրուա-
նեալն զարհուրելի հիւսուածոյն ի վէր քան զերկա-
նային փառաց դարձ՝ ի մեզ :

(1) այսպանդխմանութիւն չէմարտ-
(2) ան հաճելութիւն է, միշտ ոչ
ուշնդրէն զվերջ յորժամ կարդէ,
դառն արգելու զայն՝ զի մի ինն-
դրեցեն զվերջ ի նմանէն,
ըստ օրինակի գաւթոյ, որ ար
գել զառանուէն սեմեայ, որ

17

գործ

Հաստատութիւն բացառեալ ըստ ինձ, զոր
ոչ ոք ուրանայ, եւ զոր ես ոչ ուրանամ, զի
ոչ ոք ինձ ասէ, եւ ես ոչ ասեմ, զի ոչ ոք
ինձ հարցանէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք ինձ
հարցանէ, զի ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ, զի
ոչ ոք ասէ, զի ոչ ոք հարցանէ: Ես ասեմ,
զի ոչ ոք հարցանէ, զի ոչ ոք ասէ: Ես
ասեմ, զի ոչ ոք ասէ, զի ոչ ոք հարցա-
նէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք հարցանէ, զի
ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք ասէ, զի
ոչ ոք հարցանէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք
հարցանէ, զի ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ, զի
ոչ ոք ասէ, զի ոչ ոք հարցանէ: Ես
ասեմ, զի ոչ ոք հարցանէ, զի ոչ ոք
ասէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք ասէ, զի ոչ
ոք հարցանէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք
հարցանէ, զի ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ,
զի ոչ ոք ասէ, զի ոչ ոք հարցանէ:
Ես ասեմ, զի ոչ ոք հարցանէ, զի
ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք
ասէ, զի ոչ ոք հարցանէ: Ես
ասեմ, զի ոչ ոք հարցանէ, զի
ոչ ոք ասէ: Ես ասեմ, զի ոչ
ոք ասէ, զի ոչ ոք հարցա-
նէ: Ես ասեմ, զի ոչ ոք
հարցանէ, զի ոչ ոք
ասէ: Ես ասեմ,
զի ոչ ոք

զարձս բարիս, զորս զիւրաքանչ-
կարիցէր և պատուս իցէր առնել,
յայնժամ անարժան զտանի
մարդն՝ զի ոչ՝ ի բաց բարձցէ՛ ի
նմանէ զներաճեցեալ նեղութիւն։
Այնոյն շարժուածն ներքին հաղիւ
կարէ զինքն ծածկել, զի
ոչ փախիցէ արտաքս, կամ ու-
ժօք, կամ արատուածիք, և
կամ բանիւք։ Վասն այս է
թէ ոչ ոք կարէ ի տանջանաց
քերելոյն, զոր վճռեցեալ
է ի մեզ Աստուած։

Յաղագս Աշխատութեան։

Պատուհասդ հնձեցեալ։

Ա՛Ր մարիա և կատարեալ
այնքանութիւն է, ծածուկ
զոր ինչ ես ոչ ոք կարող, և յօժա-
րակամ ի քեզ ոչ ոք կարէ
ծածկել զոր ինչ ունիս ի քեզ, և
ոչ փախչել արտաքս, կամ ու-
ժօք, կամ արատուածիք, և
կամ բանիւք։ Վասն այս է
թէ ոչ ոք կարէ ի տանջանաց
քերելոյն, զոր վճռեցեալ
է ի մեզ Աստուած։

18

մեայնոյ հարկատուին, և նոյնոյ հարկատուին համարին զանձն ատելութեան. նաև երբեմն վն. ոյլ և զաց հայհոյողին հատ- կատուին լինելն, առնէն ոչ հարկատուն։ Ա՛ն զի ուղեղին հատ- ցեալ եղև։ Այ նաև ծարաւե- լոյ և խոչին զրաժակ մի ջրոյ համ զբարեաց բարձ մի, և ոչ զբնդեայ ոչ կարաց ունել, և ոչ զբնդեայ ոյոյ խոչեցելն և մեռանիլն վերահանդուցանիցէ զկնի։ Ա՛ն թե արդեն ոչ ինդրեսցէ զկնի զտա-

զտանի աւետարանել , ոչ
վարկանի զոլ իսկական Հար-
կաւորութիւն : Ձ՚համարիս ազ-
գաւտան , ոչ իմիք ոմոյականի ցան
հայ , զատ օրինակին եղելոյն , որ
ոչ ընկալաւ զարարիս նոյեմա-
նայ աստուծոյն , և զատ օրինա-
կին գանելոյ , որ անարգեաց
զընծայս բանիւ տառապատ ասե-
լոյ : Ա՛ւ ձչմարտապէս սիրէ
զաղքատութիւն , որ առաւել յօժա-
րի ասդիւնասիրել զղուշնաթ-
եայ փառս ի ձեռն աղքատու-
թեան , քան զանձս ի ձեռն ագա-
հութեան , յաղագս հասա-
կերպութեան Յիսի Քրիստի :
Ա՛ւ սէր ազքատութեան պատճէն
ներածել զմեզ երեք , զատ բեռ
նարտոյն : Ոչնչհաձոյապոյն ՚ի ,
ոչ սիրելապոյն հրեշտակաց , և
ոչնչ ատելապոյն մատնիչոյ ,
քան ՚ի յաղքատութենէ , հնազան-

դեղով վէրքերըն կ՚ելան։ Ո՛րդ՝ ես աղքատութիւնն իմէ հաճոյ
ու , վկայէ նոյն ալն քեռնար-
տաս ասելով, ՚ի յերկինս յաւէ-
տեղական առաստութի-ն աճեսից
քարեաց գոյր առձեռն պատ-
րաստ, իսկ աղքատութի-ն ոչ գտա
նելը ՚ի նոսին, սակայն ՚ի յեր-
կրի առաստանայր, և վերատա-
տանայր տեսակս այս • քայց
մարդն ոչ փոտաց զանուշութի-ն
տին , սակս որոյ սրդին ու
ցանկացեալ սին՝ էջ յերկնից
իւրով համարմամբ։
Վա՛յ նաև այլին ներածօզ տա-
ղքատութի • ի , փառք
Դպ

ոել զանկիւն և զփարթամս ։ այսպէս
Նաև օրհան գործել և առ
ծած զանկիւն և զփարթամս ։ Ա-
յլ ոչ ինչ ասի, քան զի ասի ի յայ
լոյն ոյ , ասասխնել ի յայծ ի
վերջոյն զի, եթէ կամիս զայն
պէս լցուցանել յառուրն մինչ
զամ , կամ երկից զՀարկաւո-
րաց մարդոյ , ոչ նուազագոյն
քան զերկուս (ի զայսոսիկ առաջ-
նոցդ ասի) ոչ ինչ ի տուր
ջամբէ ինչասիրաց քան տալ
ընծաս և ի դիշերի, և ի յայս
մոյ ինչ (ասի) ի տուր
ջամբէ ինչասիրաց քան տալ
տալէս ջամբէ Հոգեւորաց զառա
ւելն Հոգեւորաց պարգեւաց ,
ոչ ձեռնտուութիւնք են առաջի
մեծատուութեան Հոգեւորաց
թշնամեաց ։
Հոգածուելի ոչնչ զինքս ա-
յսպիսանամանուելն չգտայ (")
ոի առ քաջասուելէ ի զգեցմն
նոյն (") այսպիսանամանուելն չգտայ
Հոգածուելի ոչնչ զինքս ա-

գաւառաց , այլ պատճառէ , և
անեղականապէս յանձնել ընդդէմ
այ , որ Թուէցոց , և որպէս
միշտ սոյ առատապէս՝ գիեթա-
կուէ , և մանաւանդ ձարուց
պատաւուց , ՚ի բոյս խրեանց
պատրաստից վն անաւրէ-
Թե , զոր մայր պատուն սակս
սիտակուԹե նոցին՝ ոչ Թո
ոչ նչեն սովենալ՝ բայց Թողու
զնոսին սովեալս , ասէ ՝ կայա-
տուԹենայ , կամ՚ի ցօղոյ օդոյն
դարմանին (միշտ ՚ի սուանալն
իւրեանց՝ ու մայր պատուն հաս-
նի ՚ի Թիկունս) կամ զմուռս ,
և զՀանձս , ասէ ՚ի փրփուրս
կաւուցաց նոցին յեռուն՝ կլանեն ,
ու մինչ տակաւին են սովեալք
ՀուՀ-

(2) այս յանդիմանուԹիւն ասէ
դատարկին :

հաւքե՝ յօժարութիւք խոստովանել զմեղս իւրեանց առաւել հարկաւորութիւն ունի, քան զմեղսգիտացեալն առանց յօժարութեան։ այսպիսին ոչ միայն չատ՝ զապաշխարութիւն ելոյ, այլ եւ զանձին իւրոյ՝ ի վաւաշտել զանձանց զմեղս ։ Վասն զի զեռնալ զեռնալ զանձանց

Յաղագս Ալէքսանդրացւոցն։

Գլուխ Ա. Երեսուն։

Ա՚Ն մարիս և կատարեալ
կուսական ալէքսանդրացի
է, մինչ ոչ մարդ մարմնոյն պահ
պանէ ի մարմնականէ պղծու
թենէ, այլ նաև հոգին մաքրէ
ամենայն ի մարմնականէ ցան
կութենէ. զի ոչ երբեք
դու կիսես այր, զի ոչ երբեք
ցանկացայ առն, այլ ընդ պահեցի
զհոգի իմ յամենից ցանկութեց.
մանաւանդ յայնոցանէ, որք տան
կատել ցանկութե, և այսոքիկ
են զորս հեռուի առել. ոչ երբեք
ընդ խաղացօղս ներխառնեցի
կիս, և ոչ ընդ այսոսիկ, որք
ի թեթևամտութե են, և կամ
թեթևաբարս զնան մտանակ
ցեցի կիս։

ա ձեռնարկեա սիրե զոդ-
ի, զահոհութիւն, որ մանաւանդ
ին կուսականն ողջահոհութե,
թե կարելի եցէր, ընտրեցէր
զաւակաւ շնոյն ի ներկայիս, և
զաւակաս փառս ի հանդերձե
լումն յաղագս համակերպութե
Յաի Աստ, քան եթե կարի-
ցէր արդիւնաւորիլ զմեծապէսն
շնորհս, և զփառս ին ամուսնա
կանէն պատրաստութե։

Ա՛ս սէր ողջահոհութե պար-
տին ներսածել զմեզ օրինակք
ողջահոհութե ոն մերոյ Յա
Աստ, և. մօր նորին, և սրբոց
կուսանաց, որք ին պահերոյ
զոզջահոհութիւն անարատ էին
զթափառութիւն աշխարհիս
այսորիկ, և յօժարութե կորու
սին զկեանս, ոչ երանելին ակ
նէս, և կատարին, և այլք
նմանք ոտին, և մնասուանդ

զո-

ողջախոհութիւն կամաց, և կու
սանաց կուսութեան, զորոց առ
նէր հերօնիմոս, թէ ընտրեցին
զմահ քան պատահանել զողջա-
խոհութենէ:

Վարձեալ, մարգութիւնք և սակա
ւութիւնք, որք յողջախոհութեէ
յառաջանան՝ պատուին նեղա-
ծել զմարդ առ ողջախոհութիւն, և
միտքն ողջախոհութիւն խոտոր-
ցեալ՝ ի սոսկ մեռանի՝ քան զայն-
որ առ, որ յաղթէ զցանկու-
թիւն, սայնիւ նաւել յաշտարհ իմ,
ոյր և ես յաղթեցի, և նաւայ
յաշտարհ հօր իմոյ:

Պանդխտութեան սակաւութիւն մար-
ձաւոր առնէ զմարդն այլ:

Խոկ պահպանիչ ողջախոհութե,
և հեռածիչ նախանձուն էն սոքին:

Սակաւութիւն ստեղծից, նուա-
ստութիւն պաշտօնէից, և անհան-
գստութիւն մարմնական • միսի-
թիւն

ելիս ՚ի տեղւոջէ, և ՚ի ժամանա
կէ դիտուկացուցանողաց զան
պարկեշտականս :
Օրը եթէ դինա գտաւոյն յա
ղագս արարեալ էիցէ , ոչ լի
ներ յատկապէս զկատարա
ծեալ, այլ ամենայն զկատա
րածեալսն ՚ի տեղւոջէ ՚ի տեղի
երկրէն այնորիկ : Վարձեալ,
խոշիլ յատենից մատակացոց կա
ճառելոց :
Ընդ՝ որում եթէ կին ոմն ի եթէ
այլ մարդ՝ տարան զոր կատա
ծել : Պանդի յայտնապէս թա
գաւոր գտաւոյ զաւթով ՚ի յոմո
նայ եղբօրէ իւրմէ եւրէ տղա
նեալ, մի զի ոչ համարեցաւ
զնա կատածել, մինչ առանձ
նակի ծառայեաց նմա իբրև
հիւանդապետի : Պատասխա
նաբարութիւնք առ մատեան
տարան կատածելի զոր իւրա
քանչիւր կին, նաև թէ եղէ ոք,

ետ խոհրդարանումը հետո-
նեմնակ ու ատ: Նրա գաղջա-
խոհումի տրես՝ գիկն՝ թիկ
ոլքամ ոլբատատ կիսդրալոլ
տեսանելես, մոր տրես, ե ոչ
մարմնատրակատ ներկայու-
թե: Ա՛ոլ մանատատրակատ տան
պանիչ ագջախոհումե ի, բեր-
կրել՛ե ու: Վանգի յայդժամ
մամոյ ամ մարմնակատ: Պետ
ետ ագջախոհումե ի, բեր-
դոյնա, ե ոլքան տատրակադոյն
թե ատաղկանոյ ատ ատոլնա-
այնքան մծատատունիչ գանգրա-
կրկնել գինջը՛ ի վերնադոյնա,
ե ոլքան բարգրատատունիչ չանիչ
դոյնա, ե կամ՛ ի վերնադոյնա.
ա ոլքան բարգրատատունիչ չանիչ
դոյնա, ե կամ՛ ի վերնադոյնա
ատ դրնիկ ատ ատոլնա, թե հոգնե
ոչ կարե դոլ թատոց հեշտատե
ետ կամ հեշտանոյ՛ ի ատոլնա-
ատոլ

ատելութեան , ի այնքան զա-
տութիւն ժամանակս ցրտա-
նալ ի բերկրութենէ :

(՚) այլայլութիւնն չէմար-
(՚) ան ազբատութեէ , սան-
ձահարութիւն հոգւոյ զգայու-
թեց ի համարումն մարմնոյ , և սա-
ռաքելութիւն սրտին՝ ի յուսոյն
լեց , և ի մոռացմանց հեշտա
լեաց : Վանալ ի հեշտութէ
սեռականէն ի սեռականէն , չա-
կատութէ ի չաշակէն , հո-
ատատութէ ի հատատէն , շշա-
փուելութէ ի շշափէն , ատեց ի
յանձնանալն , բերկրանայն ի ծի-
ծաղէն , և ի խօսէն ատելոք են
յատաջադայել ցանկութիւնք մարմ
ատեան , որք զհոգին , կամ
մեղկացուցանեն , և կամ յօժա
րեցուցանեն առ անպատկե-
ռութէն :

(5) սյսյանդիմանութեն կամ
(6) ներսածոզական անպարկեշ
տութեն կ անբարեխառնութեն
ապրանի, զի յայսմանէ նոյ՝ ան
պարկեշտաբար մերկացեալ եղե,
ի իւրմէ ընդ յատկից գաւեթից
իւրոց զազգատոհմութեն գոր
ծեաց : Վ՚ս այսպիկ հրամայէ
տաւթեան՝ ասելով . մի ապրե
նայիր հրամանայէ զինեալ ,
ընդ ոտից զինեալ , յորում կ բոլջա
խոհութեն , ըր վ՚ս զոլջա
ղան ասէ : Վ՚ապ
ցեան ոտիտակեշտ
ման օգտատնոտ , կ հարատե
ղան ոտիտակեշտ բառ
կեշտ շարժմունք , կ խոտակ
ցութեն կանանց , ըստ վկայու
թեն սխրատոյ , ես ոչ հաւր կի
զէշ : Վ՚մանատէս կ խոտակցու
թեն ոչ հաւատայ , ես ոչ հաւր կի
զէշ : Վ՚մանատէս կ խոտակցու
թեն սխրատոյ , ես ոչ հաւր կի
ցութեն կանանց , ըստ վկայու
կեշտ շարժմունք , կ խոտակ
ման օգտատնոտ , կ հարատե
ման ոտիտակեշտ բառ
ղան ոտիտակեշտ : Վ՚մանա
ցեան ոտիտակեշտ
Վ՚ապ
նայիր հրամանայէ զինեալ ,
ընդ ոտից զինեալ , յորում կ բոլջա
խոհութեն , ըր վ՚ս զոլջա
տաւթեան՝ ասելով . մի ապրե
գաւեթից իւրոց զազգատոհմութեն գոր
ծեաց : Վ՚ս այսպիկ հրամայէ
իւրոյ զազգատոհմութեն գոր
ծեաց : Վ՚ս այսպիկ հրամայէ
տաւթեան՝ ասելով . մի ապրե
նայիր հրամանայէ զինեալ ,
ընդ ոտից զինեալ , յորում կ բոլջա
խոհութեն , ըր վ՚ս զոլջա
ղան ասէ : Վ՚ապ
ցեան ոտիտակեշտ
ման օգտատնոտ , կ հարատե
ման ոտիտակեշտ բառ
կեշտ շարժմունք , կ խոտակ
ցութեն կանանց , ըստ վկայու
թեն սխրատոյ , ես ոչ հաւր կի
զէշ : Վ՚մանատէս կ խոտակցու
թեն ոչ հաւատայ , ես ոչ հաւր կի
զէշ : Վ՚մանատէս կ խոտակցու
թեն սխրատոյ , ես ոչ հաւր կի
ցութեն կանանց , ըստ վկայու
կեշտ շարժմունք , կ խոտակ
ման օգտատնոտ , կ հարատե
ման ոտիտակեշտ բառ
ղան ոտիտակեշտ : Վ՚մանա
ցեան ոտիտակեշտ

ամի ի, ի ժողովոյ կուսանաց։ Եւ
ասէ ի, զի ամի խոկայցէ զկու-
սութիւն իւր, զի ամի ընդ ամու-
սնոյ, յանժամ եւ զամուսնոյն կեան-
զս ի ժողովոյ կուսանաց։ Կայսիկ ա-
ստ ամի ասէ։ Ի՞ յամիկ ա-
զատ ես ի կնոջէ, մի խնդրեր
կին։ Ոչայց ի կեղ կուսու-
թիւն ի, զի ամի զամուսնոյ-
ցայ ի, ի ժողովոյ կուսանաց։

Յաղագս Պահեցողութեան։

Գլուխ Երկրորդ։

ԱՅ՚Ե մարդիկ ի կատարեալ
պահեցողութեան ի, ի միտ
առնուլ ամէն զկարգաւորս
առաքելոյն, ի զգուշանալ, ի բա-
ցահեռացեալ եղբարցմէ ի հե-
տէ

25

յայնցանէ որք բազմաւ հպա-
ծուեալ եղանին, և ահագնաձ
ձախիւք պատրաստին, ըստ օրի
նակի երանելոյն Յովհաննու մը-
կրտչին, որ ուստեր զմարտին, և
զաերեւս ծառոց զտազպէին շա-
զախեցելոց ունոտաց զհամն
մեղեր, և բմպէր զջուր, և
ունէաց զհանդերձս ի տառոց
ուղտոց : Ասաի ասէ առա-
քեալն, ունիմք զհերակուր և
զհանդերձ, սրով ծածկիցիմք
զ (ոչ սրով զանգաստիցիմք)
այսոքիւք շատացուսք : Ո՞վ ծա
ռայ ի՞ Քրիստոսի, զի պարտ ունիմ
զգեստս ի սպանդատեղւոյն,
եւ ամենայն ինչ ի ծածկոյթ մերկութեան
իւրում, ոչ տէր մեռկինէն ի՛ւր
դոյ զգեստուցն յօհան-
նու մկրտչին ի վերայ ի, զի
ոչ ունիցի ի ծածկոյթ մերկութեան
կամ

կայ ՚ի հեշտալեացն , զոր ոչ
ունի , և որք են ինքեան ապօ-
րինաւորք , այլ նա և խոտշի յօ-
ժարաբար և. պարզապէս վը՛ա
՚ի հեշտալեացն զոր ունի , և
զոր ունել կարիցէր , որպէս օրէն
նապէս , և արժանապէս վարել
կարիցէր , թէ ըղձալով եցեն ,
թէ բերկրանօք , և թէ անար
դե ։ Քանզի եթէ ոք առաչել
հեշտանայցէր ՚ի ուսեալն զկա՛ց
մարիկեղինս . քան զմիսս կաթա-
ուաց , և ՚ի ըմպելն զջուր մա-
նաւանդ՝ քան զգինի , հաճոյա-
զոյն լինելով ևս ՚ի բաց կալոլն
մոյ կաթաւոց , ՚ի ջուր՝ քան
թէ ՚ի գինւոյ ։ Օ՚ ի ասէ օգոս-
տինոս , իւրաքանչիւրք ախտիւ
նք կերակուրք եթէ թարց տա-
նուն , ոչ վնասեն .
փանաց առնանելոյն , զի վնասէ
կուրեկեղինս քան զմիսս կաթա-

կրակոտաբար համ բաղձանօք
առեցեալք արբելուն զառաքե
նեալ պահեցողութե։ Օ՛ն զաւեթ
զքուրն որում յոտնկէս փախա
ցեաւ եհեղ յերկիր։ Նո՛ւ եղիա
զմիան ոչ ցանկացեալ առաքե
ցեալ յայ՛ն ձեռն ապրուստս
եկեր։ Օայս վկայէ եաւ, որ
ոչ վ՛ն մոյ հաւու, այլ վ՛ն ոսկ
նաթ-ան՛ն անվերապատանելաբար
կոյտ զօրհնութի՛ն անդրանկու
թե։ Ո՛չ միայն՛ ի բաց կալո՛ղ
յ՛ինքեանց մարմոյ, այլեւ
յայնցանէ ոչ հեշտացուցա
նեն զհոգին, որպէս, յ՛ի յոտնյ
նեց խոտակցութեանց, յ՛ի հրճ
ուանաց ժամանակաւորաց, յ՛ի
մեզաց մահացուաց, և յ՛ի բա
րեկամութե՛ց մարմնակացաց։
Այս պահեցողութի՛ն զովե
զոյն է քան զառաջինն, և ուն
ելի
ոսկոց

ոմանց ժամանակաւորապէս վար-
ձուց, կամ ընտրհաց։
Իսկ ներածողականը պահե-
ցաղաւթէ են երկու ։ Մինն
է, զի ոչ երբէք զպարզեա ոյ
հանդերձ պատուարիւ ընտրհա-
կաղաւթէ առ ընկալաւթ, ե ոչ
բնաւ առ պարտաւոր վախճան,
ե լսաւ ածմոյ կարգաւորման
նուիրօք վարեցաւթ, որով զ'ի բաւ-
ցաւթ։ Իսկ միւսն է, զի զամե-
նից պարզեաց ընտրեցեալ
զնեղազոյն համարս պահանջէ,
առ որ վախճան ընկալաւթ զնո-
ւին, կամ՝ ի սէրոյ փակուաթէ,
կամ ի պարզ հարկաւորու-
թէ, ե կամ ի հատարակ օգ-
տութէ։ Յորոց ուրեմն որով զ'ի
բացակայ պահեցողութէ, զայն-
ցանէ ոչ պիտոյանայ առ զնա-
ցաւթ։ Իսկ՝ երկակի օգտութիւ

յառաջագոյն ՚ի պահեցողու-
թէ. այլ, ձանաչումն գաղտնեաց
ածմանց, և առաւելումն բաղ-
ձանաց: Այլ երկուքեանք յայտ
են ՚ի դանել, որ մինչ ոչ կա
մեցաւ վարել կերակրօք, և
ըմպելեօք աւուրեայականօք, այլ
միայն ՚ի կերէտս զջուր հան-
դերձ ընդելինօք՝ զերազանցեալ
զտառապանս զայս մարս և զկէտս
երազոց: Նոյնպարտաբար, վի
աղօթիւք նորին էօթն ամք յոյս
նաբուզոդոնոսորայ պատուիրակել
իբրև զգազան, փոխեցան ՚ի
էօթն ամիս. և նոյնն մինչ ըն
կալաւ յոյժ, զի կամք Թագա-
ւորացն յոժարեցին արձակել
զժողովուրդն երթալ յերուսա-
ղէմ, ընկալաւ նաև զի կամք
վերատառնալ յոժարեցին վե-
րատառնալ

ասէաստնալ ։ Ար ՚ի բաղումս
բաղձանս իւրս, և ՚ի Թշուառս
Թիս էիւ անասցեալ վ՚ս պահե
ցոյցս Թե, զոր ինքն վկայէ ՚ի
տանեսորդսն զէսոջ առեալ ։
Յաւիտեան. յայտնակ ես դանի
Ի ոչխայի զաւառս երից շաբա
Թուց, զնոց ցանկալի ոչ կէրի,
ան՝ և զինի ոչ մտին ՚ի բերան
իմ, այլ նա և ոչ օծեցայ օծա
նելեօք. վ՚ս այնուիկ առաց նա
տրեշտակն, յօրէ յայնմանէ,
յորմէ եղեր ՚ի սուտ քում, զի
վհատացուցանիցես զբեզ՝ լսելիք
եղեն քոյոր ոչ ծառայի ։ Ես
Իրսուիսն կարէ լինիլ ընդու
նուսն ողորմութեն ։ Ես յայտ
ի զինուցէացուց, ուր ՚ի ձեռն
ատեցոյց ընկալան զառնե
մուլ յիս քարոզութեն ։ Վարուխիր վերայհրել ։ դա
զարմանալ զպահեցոյցն ։

քահանայից զորոց զմէ հերծանէ-
մոս, զէ՛ի մտից, և՛ի գինւոյ
միշտ հրաժարէին վասն թունե
զգայութեանց, և պատրանաց
վնասու, զորս՛ի տակաւ կերակրոյ
կրէին, և մանաւանդ վէս քաղ-
ձանի բղջախոհութե, որ՛ եւյաս
պիտեաց կերակրոց, և՛ի յայս-
պիսոյ ըմպելոյ տալոյ ն յա-
ռաջանալ։ զնոց հագուս երբէք
ուսէին, զի մի բեռնաւորեսցէին
զատամնոցս իւրեանց, և յորժամ
ուսէին, առնուին զոմանս խոտս
ջերմս, և լեզուս ընդ կերակրոյն,
զի ծանրագոյն կերակուրքն ջեր
մութեամբ տացին եփեսցէին։ զմէթն
միայն՛ի ձիթենեաց չհաշա-
կէին՝ սակայն և զայն սակաւիկ
ինչ վէս բաղնալոյ զզուշութեն,
և զխստութե չհաշակին։ Նոյց
զինչ խոտեցայց ըմպանց, միչ՛ի
ձուէ, և՛ի կաթնոյ և՛ երբ՛ի
մսոյ

մաղ խոշիկին • որոց զինեան մին
կակղացեալ, եւ զմիւսն արիւն
զոյնափոխեցեալ յոլջոլջիկին։
(՚) այսպանդխմանութիւն ձկնատ-
ուն պահեցողութիւնէ, ինչ
ոչ միայն փափուկ եւ ազնիւ
հերակուրք, որք ՚ի յաւուրս
Քէ տաղտք են անգամանել՝ անգոս
նիկին, այլ եւ առ մինչ հիւանդու
թիւն կամ հարկաւորութիւնն քա-
նատաւոր հանդերձ ցաւուլ արտին
վերընդունելոյ լինին։ Վասն
ձէլ։ մինչ ոչ միայն ՚ի պատու-
հանաց եւ ՚ի փափկաց հերա-
կրոց ՚ի բաց կայ, եւ յաւելու-
դաց, այլ եւ զհարկաւորս
ինքեան երեսին ՚ի բաց բառ-
նայ, զի կարիցէ ջամբել զայն
այլոց հարօտելոց, քան հերձո-
մաի ոմն ասէ։ Օրն ուտելոյ
հին եմք ոչ ծոմապահիցիկիր,
ասէ զի ծոյլ
մար-

մարմնոյդ լինելի առաջնութիւն
հոգւոյդ, և ոչ օգտութիւն քոյ-
հիւդ, և այլն։

(՚) այսպիսի իմանութիւնս ստոյ
ի պահեցողութենէ է, իսկ ի
ի պատուհասէն, և ի յաղ-
հուժից իւրոց՝ յայնմիկ ժամանակի
միայն՝ յորում չտանին. կամ
վն ուղայնելոց փառաց՝ ի գովելի
ի մարդկանէ. կամ վն ժլա-
տութենէ, զի մի աղքատանայցէ,
կամ վն ագահութենէ, զի փար-
թամանայցէ, կամ վն խորշելոյ
ի հիւանդութենէ մարմնոյն, կամ
վն խորշելոյ ի վատահամբաւու
թենէ, և ի բամբասանաց, կամ
առ ի ստանալ զարժանապատ-
ուհութիւն, և կամ զանցաւոր
օգտութիւն, և ոչ առ ի ար-
դիւնաւորել զչնորհս, ինքեւկայիս,
և զփառս ի հանդերձեալսն։

Ի՞նչպես խոհեմութիւն։

Պիտոյ ուսումնասիրել։

ԱՅ՝ մարիս զի կատարեալ խոհեմութիւն է, միշտ ուսումնական ընթացք, և առաջանալ ի բարին, և առաջնորդութիւն իսկ տալ ուրիշ մարդկայնոյ ընթացքի։ Այսպիսոյ խոհեմութեան փափաքեցար դուն օգտակից լինել։ Ա՛նառակեցից զքեզ, առակեցից զիս։ Ա՛ն ունի զմի մարիս խոհեմութիւն, որ մտադրութեամբ աշխատի չանաչել ի՛ր զինչ ինչ բարեգործելն, և զայլոց բերելով ջանի՛ պիտի առկանիչ, և զինչ ինչ չարագործելն, և զայն բերելով արդի՛ւնաւորիչ։ Ա՛ն է մարդ, որ յաչախակի մտա-

մտածէ, թէ միմիչ բարւոյն, և
բարին հանդերձեալ եկէ, ո՛ր
բան հեշտութիւն եկէ բարեաց
մասուրիլ ընդ. ծայրապուճն բա
ւոյն յաւիտենականաբար, և
ո՛րքան պատուհաս եկէ չարաց
ունջատել՝ի ծայրապուճն բար-
ոյ յաւիտենականաբար: Ա-
մարն ձեմարտիլ խոհեմութ,
որ սիրէ ձեռնարկել ի ծայրա-
գոյնս ամենայնի, որ առաջա-
նայն կոչ հեռացուցանէ զմարդն
ի ընտանեկցութենէն ոյ, ոմն
ներել մեղքն, և որ միանձնա
բար առնուլ ի գիւղմանէն
ոյ, ոմն մեղքն մսհուցան:
Ա՛մարտիւն ձեմարտիլ խոհե
մութիւ մարն, որ սիրէ ձհա-
մայնս գայթակղիլ, որք մերձե-
ցանեն առ ինձ, ոմն գործք բա-
րեք, և որք յաւիտենականաբար
մասուրեն ընդ ոյ, ոմն առա-
քի-

քինութիւնք , և պատկերք ոչ ոքոյն
սրտի :
Ա՛ երանելի՛ Հոգի Աստուծոյ հոգ-
եւոր օրինակն վիճակի մարմնոյ
տեսութեանդ , որ այնքան աշխոյժ
ես , որ ոչ ունիս ինչ ծանրութիւն ,
եւ ոչ ինչ ստոգութիւն մարմնոյ
կապեալ , որ ամենայն տեղեաց
կարես երթալ , և ամենայն ինչ
տեսանել : Վասն
որոյ և յաչխարհի սեռ-
ից

հել զայն, ՚ի ձեռն որոց եկեալ
լինիս գերեցեալ, և ՚ի փորձու-
թիւն այնց Թողուլ զքեզ, յորոց
դժուարաւ հրաժարիս : Ասաի
պիծակորակութիւնքն խոստեալք
յայսմհետէ յաչխուժել քե տա-
վարեցան բնակիլ ՚ի միմեանսդա
և ՚ի յանապատս տեղիս : Եւ
ընթեռնուն զոմանց ՚ի թագ
հանեալ զալ զայս իբրեանց, զի
մի զուցէ ՚ի ձեռն տեսութե
այսոցիկ իրաց՝ հասցին ՚ի խոկ
մանէ փիլիսոփայութե : Ոչ
այսոսիկ եթէ ոք հատանիցի
զինքն առաստութե կերակրոց և
ըմպելեաց վարի՝ և կարելա-
նալ խոնարհութե, այս է կեն
ցաղավարել ՚ի գրպատս, և ոչ
ըմբռնել ախորժ գրպատացն,
զիւր ինքն խաբէ : Օ՛ի զգայու-
թի՛ւ մեր խոկայ զայն, զոր տե-
ասանէ, լսէ, հոտուտայ, ձաշակէ,
և

և շրջափակ, և առաքման այնտեղիկ
երկ. քարշ, որոյ վտանգութեան համ
բանի. որքան ու առաւել մեր,
որք պատրաստ ծանրոյ ծանրոյ
հետաքրքրութ: Ա, ուրոյն պատրաստ
նեղութեան վրայ գաւառապետու-
թիւ բազմաց՝ առաւ անհետեւու-
թիւ, զոր այսպէս եղոյծ, վէր
այսպիսի գերի վարեցաւ ծանրոյ
ուղղ համ, վէր ոչ ունեաց պա-
տուհան: Ի՛ բարձր: 3: և վէր
ոչ ունեցաւ վիճակաւորութիւ, կամ
բան տակ յիճակաւորութեան կամ
եղոյ:

Պաշտօն հետեւութիւ ի կամ-
գաւառել գերեզմանութեա ար-
տին, վէր մի տարաւոյ ոյ շրջա-
գայելու. և գաղտնաբանութեա
մոյց, վէր մի շուրջ գաւերգուա
ծոյ ո տարաւել գաւոյնի. ըս-
կամեաց, վէր մի յոյ յեաս գաւոյց
ցէս. գաղտնաբանութիւ, վէր մի

պղտորեցին՝ այլ մաքրեցին. զդա
տուածն՝ և զկատածանս,
զի առ՝ելու անդր զառնայցեն:
Այսուհետև ասասցի կարգաւո-
րեալ զհանգոյնս բանս, զարծս,
և զընթացս, ոյք զի բնաւորք
եղանիցին առ պարտաւոր վախ
ճան մի օգտաւէտ հաստատակի,
և մի վերստնաւէտ ամենից:
Բանզի խնամատարն մարդոյն
(զոր վկայեաւէտ առնօսմանն)
վերատեսչի՛ և յետոյ ասելոյն.
մի՛, և յարատեռտակացն հինցա-
ցեալ զանազանեալ:

Եւ այսպէս կարգաւորեալ և
զանազանեալ զհինացեալ՝ ասեմ
զի՝ ոչ ինչ ինձ ընդդէմ ասիցէ
ոք, զի

պակասել, ուրախ եղեալ՝ ի բարս, ուրախ՝ ի յախտաժամանս, որ- քան նման, կամ անման եղեալ այլ։ Զանա զքեզ ինձեղ մատուցա զունեղատար Հանապէղ։ Վասն զի յոյժ լաւագոյն եւ՝ եթէ զքեզ ինձեղ ծանիցես, քան զանց առնուլ զքեզ ինձեղ, զընթացս առեալ, և զուժգնութիւնս խո- տոց Հանապէղ։

(2) այլայլութիւնն ի նկատել առ ի Հանապէղ զընթացս առեալ, զուժգնութիւնս խոտոց, և զօ- րութիւնսն ի շահս միայն։ Վասն այսորիկ պիտոյ ինձեղ, այլ փքացուցանէ։ Վարձեալ։ Լինելն խոտակո՛ ի յերկրութիւնս աշխարհիս՝ որ ցուցակ ասայ պիտոյ, մա- նաւանդ յիմարութիւն։ Ըստ որ- պէսոյ, իմաստութիւն այսորիկ

33

ոչ , ոչ ամ ամ ամ

Յաղագս Աբեսաղեամն։

Գլուխ Ութներորդ։

Ա՛Ր մարիա և կատարեալ աղեսութեն չ տիրել սրտին իւրոյ, այս չ, մինչ փորձի ի, ի հպարտութենէ, ի նախանձու, ի բարկութենէ, ի բղջախոհութենէ, ի յաչահոութենէ, ի նմանախառութենէ, ի ինքնահաճութենէ, և ի մատհան հեշտութենէ, և բանն մինչ զկայ՝ ոչ երբէք հաւանի, այլ խոկոյն յետս նահանջէ. ըստ այսմ, որ իշխէ սրտի իւրոյ՝ հզօ լագոյն է քան զայն՝ որ առնու զքաղաքս։ Օձայսիսի արուեստ ասի մարդն ոչ ունելոյ արհաւանեալն սուրհանդակ, թէպէտ զառիւծն պատառեաց, և ծնօտիւ իշոյն զարս հաշարս կոտորեաց, սա-

34

կայն յետոյ վը ցանկուե ինոջ յաւելնէ արիւնէց իւրոյ զուկե-
ցաւ : Կա ունի զչնմարիտ ա-
րիութիւն, որ զսակ զանւսան և
զգայուելիս իւրս յիրաց սպօ
րինաւորաց : Պատիւ ոչ ունէաց
զայս, որ զարշ, և զատիճ պա
տուէաց, և զգոյնեան եսպան,
սակայն զսէր իւր ոչ արգելյա
պօրինաւոր հայեցմանէ : Այլ
թէ ուրեան արիք են սմանք ատ
ել ուրեան, ատ ի հակել, և ատ
ի սանջել զմարմնս իւրեանց
խոզօք և ճաղանօք, սակայն
ոչ կարեն զսակել զսուս իւրեանց
ի մոլութենէ վնասակարաց, և
զձեռս իւրեանց ի գործոց, և
ի շջահմանց ապօրինաւորաց,
զոնկս ի լսոց վնասակարաց,
և մանաւանդ զբերս ի բանից
վնասաբերից, զսա երանելոյն
յակոբայ որ ասէ : Ամ բնու-
անաս

անասնոց և թռչնոց հարկ չկո-
ղումն զայն ի մարդկային բնու-
թենէ : Ապա զի ոչ կարէ ոք
ասել զայն ի մարդկային բնու-
թենէ, զի ոչ ունի ոտս և ձեռս
և ականջս և աչս և ունկունս
և ամենայն անդամս մարմնոյ
մարդկան, որպէս ունին ան-
դամք մարդկան : Եւ ոչ ունի
զայն ի մարդկային բնութենէ,
զի ոչ ուտէ և ոչ ըմպէ և ոչ
քնանայ և ոչ զգայ և ոչ ան-
դամանայ և ոչ ծնանի և ոչ
ծնանի : Եւ ոչ ունի զայն ի
մարդկային բնութենէ, զի ոչ
ունի զգայարանս մարդկան,
որպէս ունին զգայարանք
մարդկան : Եւ ոչ ունի զայն
ի մարդկային բնութենէ, զի
ոչ ունի զգայութիւնս մարդ-
կան, որպէս ունին զգայու-
թիւնք մարդկան : Եւ ոչ ունի
զայն ի մարդկային բնութենէ,
զի ոչ ունի զմտս մարդկան,
որպէս ունին մտք մարդկան :
Եւ ոչ ունի զայն ի մարդկային
բնութենէ, զի ոչ ունի զհոգի
մարդկան, որպէս ունին հո-
գիք մարդկան : Եւ ոչ ունի
զայն ի մարդկային բնութենէ,
զի ոչ ունի զանձն մարդկան,
որպէս ունին անձինք մարդ-
կան : Եւ ոչ ունի զայն ի մար-
դկային բնութենէ, զի ոչ ունի
զանձն մարդկան, որպէս ունին
անձին

կաւ ինչ մեղր, լուսաւորեցաւ,
ի զօրացաւ առ ի հալածել զթշ
նամին : Այսպէս մտէք ընկա-
լեալ զաւուրքդ մուտ՝ի տե-
սուէք ի իսաւակցուէք Ա.ծայ-
նոյ՝ այնքան զօրացաւ, մին է
զի զբաւասուն օր ոչ կարօտա
ցաւ մարմնաւորաց կերակրոց :
Պաշտօն արխուէք է, հաստա-
տել զիմացուէքն՝ի չանաչ-
ման Ա.Յ, և զախտիժուէն՝ի
սրեալուէք Ա.Յ, և ընկերին :
Ոմկք ձախտիւուէց քալալե-
լել զիան, զի մի զարհուրիցի,
և՝ի ոչ աչուալուէց, զի մի
մեղկանայցէ : Ոարձեալ, զիան
յորդորել՝ զի միշտ կրթեցէ
զինքն՝ի բարին, և քալալերել
զնա՝ զի մի երբէք յաղթիցի՝ի
չարին : Օտաչին արխուէքն
ունեցան՝ այծղս. 2: կորն. 11: և
12: և առեւանոս. զործց. 7:

Օեր-

Օրհնութիւն մատաղիս, և ընծայասիրութիւն իմ ընդունելի եղիցի առաջի քո, Տէր, և ողորմեսցի ինձ։ Եւ զի ոչ ունիմ ոչխար, զի զոհեցից քեզ, ոչ եզն, զի մատուսից առաջի քո, ոչ աղաւնի, զի մատուսից առաջի քո, ոչ մանուկ աղաւնեաց, զի մատուսից առաջի քո, ոչ ինչ ունիմ ընդունելի, զի մատուսից առաջի քո, այլ զհոգի իմ, և զսիրտ իմ, որ ընդունելի լիցի առաջի քո, Տէր, զոհութեամբ սրտի, և խոստովանութեամբ շրթանց, և մատուսից քեզ զպատարագ հոգեւոր, զոր կամիս դու, Տէր, և ընդունիս ի սուրբ սեղանդ քո։ Եւ ոչ ունիմ ինչ, զոր

զգինի, և աւր զօրեալք առ՝ ի
խառնել զարբեցութիւն: Այս-
պիսի արիութիւն ունեցան նախկ
նադիքն Հայոց եկեղեցւոյ,
թագաւորք, և իշխանք, և աւ-
դեխս ունին, և ունեացին առ
յառաջ՝նեան, և ծառայքնարին:

Յաղագս Աղտաւորելոյ:

Վասն Տասնեկտէ:

Ա՛Ր մարիս և կատարեալ
արդարութիւն առ Ն՚ծ՝,
հատուցումն պարտաւորի գովա
թե Ն՚ծոյնոյ բնութե՛ ի հա-
մայնս, և պարտաւորի ընդհա-
կառակ թե՛ ամենից բարեաց,
և պարգեւաց շարաբերեցելոց,
և չարեաց կրեցելոց. նաև հա-
տուցումն պարտաւորի բա՛ց
թարթութե՛ ամենից մեղաց
զոր

գործոց, և մեկաց զանցառութեանն, և հաստուցումն պարտաւորի գործոյ զոր ոչ կարէ կատարել ոք ի կենդանեաց, այլ ունի զչէզոքին պարտաւորութիւն զոր ինքն ստիպեալ է կատարել ոչ ի կամաց իւրոց, այլ ի հանգամանս պատուիրանաց, և՝ ի ուխտս պահելիս, որ զայն քան հատուցանելոյն առ գնեղ ի հանդերձ ի ժամանակս, զի գրեալ է տալոյ փրկութիւն իւրաքանչիւր յիւրաքանչիւրոց, և որ զառաջս զնոյն գործս բարիս առնէ վասն Աստուծոյ, և ոչ վասն իրիք շնորհի, կամ օգտութեան ներկայի կենաց, կամ հանդերձելոյ՝ որ հանդերձ պարտաւորիւ շնորհակալութեամբ ընկալեալ կայնոյ զիւրաքանչիւրս պարգեւս, և վարի նոքօք ըստ կարգաւորութեան Աստուծոյ, միշտ և աճումն։

Ա՛շման

Ա ջմարիտ ասում եմ ձեզ՝ մինչև որ երկինքն ու երկիրը անցնեն, մի հնչեղ կամ մի գծիկ անգամ չի անցնի օրենքից, մինչև որ ամեն ինչ կատարվի։ Ուստի ով որևէ մեկի այս պատվիրաններից ամենափոքրիկներից մեկը խախտի և մարդկանց այդպես սովորեցնի, նա երկնքի արքայության մեջ ամենափոքրը կկոչվի։ Բայց ով կատարի և սովորեցնի, նա երկնքի արքայության մեջ մեծ կկոչվի։ Որովհետև ասում եմ ձեզ, որ եթե ձեր արդարությունը չգերազանցի դպիրների և փարիսեցիների արդարությունը, դուք երբեք չեք մտնի երկնքի արքայության մեջ։

Դուք

ձուցանել. միտ՝ի բարուջանել գիւղատուկ նորին, միւս առաքինութիւնս ցուցանել յառաջադրեալ, հանապազ խնդրակից՝ի բարիս նորին, և ցաւակից՝ի չարիս նորին, Ջատագովել զանձուկս նորին, և՝ի բացակայութենէ նորին փոխանակ նորին ընդդէմ մատնարարել։ Քանզի զայսոսիկ ամ՝ ոք կամի եղանել ինքեան լաւ արդարութենէ, և ան լաւ պատուի կալանել ի մարդկանէ, զի պատուն զգուլն կամիցի ու պատուել զայն ոք, որում զգուլն իւր, առեալ զգուլն ի նմանէ, զի զայն կամի ունել լաւ արդարութենէ։ Եւ առաքին յոյժ ժառանգեալ կամիցի կատարել զայն ոք՝ որում զգուլն իւր ունել լաւ արդարութենէ։ Եւ ան լաւ ունել լաւ արդարութենէ։

թե։ Պատճառ՝ պահն վճռիմ-
ևիս ամբաստութիւն առ ինձէ-
ցեալն, որ վիտակ ըլ կարգաւոր
մոյ ոտին կատարել ոչ յաւա-
րէ, ծօթիւք, տօթիւք, և
ամբաստութիւն ըսա առաջնոյ
թէ ոտին թեթեւացուցանէ,
և կարճացուցանէ զպատիժս ոտ-
ոյ։ Ապա ևս ոչ գիտեմ զիա՞րդ
ասեսցէ, զի յաստիճանսն վեր
ելանելոյ ոչ ինչ ծառայէր ոտ-
ին, այլ ամենևին արգելու։

Պատասխանի։

Ա. Երանելոյն Ջհնարտի ար-
դարև ոչ ասէ, զոր ասի
պատուէր ոչ ունիցի ոտ-
ին, այլ զի ոչ ունիցի ոտ-
ին պատուէր։ Եւ ասի
պահօք, ծօթիւք, և ամբաս-

դաւիթ, արդար է՛ տալ, և զար-
դարուելի սիրեաց։ Վասն-
զի արդարոյն խոստացեալ էր՝ և
ներելոյն յոյս՝ և խոստացի
լաւ այնմ. խոստացաւ արդարն
է՛նալ, և յուսացի է՛նալ։ Վասն
զեալ. արդարոյն ճշմարիտ ցն-
ծալն, և զուարթի, լաւ
այնմ, ցնծացէ՛ք արդարք ի տէ,
ուղղաց վայել օրհնուի։
Վասնզեալ, եսխոստովանեցեալ
լինի անօրինութեանն՝ և դա-
տաստանի, լաւ այնմ. կացցեն
արդարքն մեծաւ հանդգնակու-
թիւ։ Վասնզեալ արդարոյ է՛լա
նի խոստումն յաւիտենական
կեանի, լաւ այնմ, Արդարոյն
յաւիտեան կեացցի։ Ի՛նչ զար լինէ
բարի խոստանալոյ Ա՛ստ է՛լ զիտէ, և
մանաւանդ արդարոյն ուսանի այն՝ և
ձեռն արդարանալ։

Պաշ-

Պատշաճ չէմարտի արդարութիւնէ, ուզել զխոհմութիւն, և զառաքինութիւն, ոյր զի միշտ՝ ի յաջ կողմն, զկեանն, զի լինիցի հաճարակութիւն Աստուծոյ կամին, զբարեաւորութիւնս, զի միշտ՝ ի յաջ կողմն, որով առգտանիցի նորին գհաճոյս կամացն իրս շարժելոյ ընդեմ ։ Եւ ընդհանրապէս զամեն բանս, և զգործս ուղիղ, զի միշտ առ ինն մտանիցուն, և առաջի Աստուծոյ հաճոյ լինիցին, և Աստուծոյ հաճոյ գործեն զգործս ուղիղ, զի միշտ՝ ի յաջ կողմն։ Եւ զայսոսիկ ամենայնի ուսանել ի Տեառնէ Աստուծոյ պարտ է։ Այլ այսպիսի ուսանելիս անհրաժեշտ է, սերմանել հոգեւոր զաղտ, որ յաւիտենից են հոգեւոր Աստուծ, յր, զոհ, զգայուն, զգայարան, և զվեհ հոգւոյ, իսկ զայն՝ որ են մերձաւորին, իսկ պարտին մերձաւորին։

Յաղագս

Հայոց Պատերազմն ընդ Պարսիկս։

Վասն Պատերազմին։

Ա՚Ի մարիս և կատարել
բանակեսցուք ի, ար-
դար ելանելոյ շարժմանց
հեծելոյն, և արտաքոյ, և
ընտից զորից։ Այս ունի զՀՀ
մարիս բարեխառնութիւն, որ ոչ
միայն ելանելոյ զսիրտ խրատուի
ի խեղաճկութենէ, և յանօգուտ
մտածմանց, այլ զոր և պահէ
զեղանակ ի բարիս, մի զուտ
բազմիցս կամ երկարատեւն ընդ
յիմուցուն մտածմունք բարւոյ
ինչ զոր պատճառէ արտաքս ժա-
մանակն։ Ալ զի պաշտօնակացն
մտածմունք, թէպէտ օգտակարք
լինեն, սակայն չեն կիրառունք
ի մէջ Ն՚ազմեայ պաշտօնի, բաց

բեռնատարտուն որ առ: Ապին աբ
յայնմիկ ժամու զհաձին ոչ
վերընդունուն զոր ինչ այլ մա-
ուսցանիցես քան զոր պարտին
զանցատանելոյ զայնմանէ զոր
պարտին: "Ա,մինատիկա ձչմարիտ
բարեխոսն եղեսցուք առ ըզ-
կիրս, և զախտս ժամուս իւրս,
եթե զինն կամ զոչինն յուսալ
պարտիցի, կամ յուսոյն վե-
հինչել, կամ ոչ երկնչիլ պարտի-
ցի, և արժան, և ցոլ ոչ ժա
մանակ, եթե զնչոչ խոհեմ ուրա
խանալ կամ ոչ ուրախանալ,
կամ ցաւիլ կամ ոչ ցաւիլ պար-
տիլն, և արժան և ցոլժոյն ժա
մանակ, եթե զամենեքին զատե-
լութիւն կամ զնէր, կամ զա-
մօթ ունել կամ ոչ ունել պար
տիցի, և արժան, և ցոլժոյն
ժամանակ: Ա,մինատիկա եղե
ղանակաւոր զինուցուելթիւնն, մի
զո-

զտուկ զբաղեցուցանիցէ զինքն
առնլ ժամանակաւ, քան զայն
ոգուտ գործել, ասէ. Զի ոչ ոք
ունի զբաղեցուցանել զանձն
իշխանութիւնն ի վերայ մահու
տալ մարդոյ, եւ ոչ ոք զօրու-
թիւն ունի ի պատերազմին։ Ա-
մենայնի կրկին զանձն
չունի։ Ոչ ոք կարէ ի մահուանէ
ազատիլ, եւ ոչ ոք կարէ
մահուան դէմ պատրուակ
մի գտանել, եւ պէտութե-
նէ, որպէս ոչ ոք կարէ
կամ ուզէ ի պատերազմէ
ազատիլ, եւ ոչ ոք կարէ
մահուանէ ազատիլ։ Ա-
մենայնի կրկին զանձն
չունի։ Ոչ ոք կարէ

քան խոսելն է, այս է, մանա-
ւանդապէս հանդերձ ջուխտ,
ւ կշռով. յաղագս սուրբ խոսե-
լն է, այս է, յաղագս հարկա-
տրելոյ, կամ օգտակարելոյ:
Պ՚ս սրոց իրակուելոյ. այս է,
հոգւոյ և մարմնոյ: Ա՚մանապէս
կշռէ զպարծս, զբաւս, և զշարժ
մուծս ամենից անդամոց, ոպէ
զի լաւ առաջելոյն, բնաւորքն
կարդաւորապէս և ուղղիւ զե-
տաւորելոյ, և սիրով, և առ
պարտաւոր վախճան եղանելոյն:

Ա՚ և զՀոգեղէն բարեխառնու-
թիւն պարտիմնեալ զմեզ
կարդաւորապոնել խոտոռ-
թիւն Ա՚ծոյն, որ զհամայն
տրամադրէ չափով, թուով, և
կշռով: Ասաւ լաւ այս կար-
գաւորման, բնաւոր գործուե-
լոյ զոր ինքն ստեղծ, կեանք և ուժ
պարտին զոր չափեցեալ, թուլ

7

եղեալք , և հշտեցեալք , այս
ի , զօրութեամբ Հոգւոյ , որում
առաւելի ջան , զօրութիւն Աստ-
ւոյն , որում առաւելի թիւր , զօ-
րութիւն Աստուծոյն սրբոյ , որում
առաւելի հշտութն : Ա. ո նոյնն պատ
ուի ներգործել զմեզ օրինակ քա-
րեխառնութեանն առաքելոյն , որ
ասէ : 1 : կորն . 10 : 32 : Ա. ուանց
գայթակղութեան լերուք՝ հրէից
և հեթանոսաց , և եկեղեցւոյն
Աստուծոյ , ոպէս և ես ի հաճոյս ամե
նեցուն հաճոյ լինիմ : Ա՝ա եւս
զհամարիա բարեխառնն , որ զոչնչ
վհատոյցդ , և ընդ ամենայնս
ամենեցունց հաճոյացաւ :

( ) այսոյանդիմանութիւն զհամար
ու բարեխառնութեանն ունի ,
որ զինքն ելանակուտուի ի յատ
րելոց , ի զգենուլս , ի քուռս ,
և ի յոյն հանգստութիւնս մար-

մանակատուրա, զգիմն աւելորդու
թե, և զանարդ հեշտութե,
այլ զսուտ հարկատարութե, ’ի
համոյնս այսոսիկ ընդունել:
Ա’շմարիտ բարեխառն ’ի բնու
նէս ջանայ պահել զեղանակ բաց
’ի սիրոյ, ’ի գութե, և’ի շնոր
հակալութենէն Ա՛ստ: Ա՛նգին մա
ղ տալ, և գոլել ղ յոյժ: Ա՛ն
սուղ թարց եղանակի, թարց
չափու, և թարց վերջացուցման՝
ղ գոլել, և սիրել:

(5) այսչափ իմանալ անբա
ւական է, մինչ ու
նելով զիմաստ խելամիտս,
զաւանեալ ուր բնակին ըն
դ ոյժին հոգի և անհանգիստ
տանդ • ’ի յոյնն համակերակ
զինքն ուրք, այլ զայն որ ին
քեան միայն հաձելի գտանի՝ հա
մ ոյ

անբաւանալի, և իւրեան ինքեան անտանելի: Ասաւ ասէ օգոս-
տինոս: Յրամայեցեր աը, և այն պէս եղեաւ ի, զի ամ անկարգ
միտք՝ եղելոյն ինձն ինքեան տա-
ւիժ: Ալ քան առաջել այլոց:
Ոյատեսի եղև խոյսել: Ընդդէմ
առնել ամենայնի ընդդէմ նորա:
ամենեցուն ընդդէմ նորա:

Յաղագս Յաւիտենից:

Պետա Լեզիոպատեմէտե:

Ա՛Ր մարիա և կատարեալ
ցանձակցութեն աը Ա՛ծ ի,
անդադար ի սրտ տրտմութեբ
վերաւորել ի համայն անիրա-
ւութեն աը բերեցեալ ի յիձ
և տակաւին աբերել ևս նա,
և ի բարեկամանդարին. զոր ելիձ

ոը Հարկանէ, զրեթէ Հարկանէ զեզեզ աչաց նորին ։ Պանդի Հա մեայնք տարերք ցաւակից եղեն ոն մերոյ Յիսուի մեռանողի ի խաչին ։ Ձշմարիտ ցաւակից լինել առ մեղաւորն է, ցաւակցել. ի խորոց սրտէ ի վշտակրութիւնս մեղաւորաց՝ այն քան ի հոգևորս, որքան ի մարմնաւորս, զոր օրինակի առաքեալն, որ ասէ ։ Ո՞ հիւանդանայ, և ես ոչ հիւանդանամ, ո՞ւր ասէ մեկնիչն ։ Ո՞ հիւանդանայ հոգևովք, կամ այլով իմիք առաքինութեամբ, և ես ոչ հիւանդանամ, ցի, ոչ ցաւիմ զնմանէ, ոյր զինչն, Ո՞ գայթակղի յիմիք վշտակրութեամբ, և ես ոչ տապաստանամ հրով ցաւակցութեամբ ։ Ո՞ւ մեղաւորս ի բարւոյն կշռանին զիմաստասիրեալ ցաւակցութենն է, սասակա զար կակծալ վն գժնդակութեամբ

պատժոցն, զոր կրեն, և մա-
նաւանդ՝ զի՛ ի տեսութէ և՛ ի
զմոլորմանէ Ա՛Ղ ատժամանակ
ինչ անջատին, և Ա՛Ջ՛ ինոցուն
լիապէս ոչ փառաբանի. և՛ ի
յայնմիկ կակծման, և ցաւակ-
ցութե անդադար՝ և ջերմապէս
աղաչել զՅԾ, ոմն զի գնասին՛ ի
յայնքան դժնդակ, և դառն տան
Ջանաց հաձեսցի զերծուցանել։
Ա՛ ու ձչմարիտ ցաւակցութեն Վ՛ի
պարտի՝ ներգծել զմեզ առա-
ջուընէ ցաւակցութեն Վ՛ի
առեզ, որ (ըստ սրբոյն օգոս-
տինոսի) այնպէս փութայ ար-
ձակել զմեզաւորն՛ ի տանջա-
նաց խղձիմատց, զի գրեթէ
առաջել տանջէ գնա ցաւակցու
թե ուրումեքէն, քան թէ տան
ջեցէ գինքն ուրումեքին՝ ցաւակ-
ցութե իւր։ Ա՛ միայն ցաւակից
եղե, այլ նա և գՀիւանդութիս
մեր

մեր նա վերացոյց, և զցաւս մեր
նա եբառձ: Օտյնա զայս՝ ընդու
թե անդամոց Հաւատոյ մեզ առ
նել, լսատ առաքելոյն որ ասէ.
եթէ վշտանայ մի անդամ, վշ
տանան ամ՛ անդամք ընդ նմա:
Պարձեալ. կրկին է օգտութի
ցառնակցութե, որ և այն պար
տի յորդորել զմեզ առ ցառնակ
ցութին. ՚ի. Համահաւատութե
թե ասէցեն, և թագաւորելն
ընդ Քրիստոս ։ Ի ։ Վասն
ձոյ ասէ առաքեալն ։ Ի
սիրելութե ։

։ Զգացէք Հաւատոյ ձերոյ, զի
ի յայտնութեն Հաւատոյ ձերոյ,
մեզ ընդ ուղեցոյց շնչեաց,
Հիշոցութեն զգաստս զմեզ
մխիթարելոյ զգաստս
ի, ասելով ի Հաւատ ։ 3 ։ 7 ։ 38 ։ ձեռն
սիրտ ։ Կին ։ Ի ։ Վասն
ձոյ ասէ առաքեալն ։ Ի

քինութիւն ցաւակցութեան, զի առ նմա ունէին, թէ ոք տրտմեսցի ընդ դմա, և ոչք էր։

(2) Այսպիսիմանաւանդ ի չմարտի ցաւակցութե՛ն է, ոչ միայն ցաւակցել բարեկամաց, այլ նաև թշնամեաց։ Այսպէս և յօսէի՝ զի ի վէր մահուընն աբի սաղմոսն՝ որ զնա ընդէլ կամեցոյց ի թափառութենէ, ծածկեալ ի վէր նորին։ Այսպէս և ի վէր մահուընն սաւուղայ զերգս ողբոց ասաց ի վէր նորին։ Ընդէր ոչ ուրախացուցանէք զնա ի տանն ասկաղովնացւոց, մանաւանդ զերեսս ապականել, մանաւանդ յաւուրս բազումս յաւուրսն յորս զնա բազում ցաւակցութիւն եղեւ։ Ո՞ասացէք ինձ զի ես մեռայ հեռու. զգուշ եւ ի լայր զնա աե-

ուայց վ՚ր քոյ սրտեակ իմ աբե-
սաիօմ: Ա՚ն նմանապէս յօբ, ոլ
քամ(ասէ) երբեմն ՚ի վէր ա-
հարիկ, որ նետեցեալէր, և ցա-
շակիւր հոտի իմ ապաւէն:
Օ յայտայուխմանութիւն ստոյ
գաշակրութիւն ունի, միշտ որ
արտաբերէ զիսօս գաշակրու-
թե, և զդէմս գաշակրութե
ցուցանէ, առկայն զվշտակրու-
թե մերձաւորին՝ ուրախանայ ՚ի
սրտի իւրում, և զտառապանս
մերձաւորին միշտ կարէ ոչ թո-
թևացուցանէ, կամ զտառա-
պեցեալն՝ երբ կարէ ոչ հանդար-
տեցուցանէ, այլ մխիթարու-
զայրս նշանաւ, և բանիւ զր-
գոհ, և յորդորէ առ ՚ի վշտա-
ցուցանել:

Գաղափ

Յաղագս Խոստովանելոյ։

Կրեսիս Խոստովանեցեալ։

Ա՛Ր ես մարդիս խոստովանելն առ
Աստուած, յորժամ հինգ ըզ
գայթակղելոցն, և կիրառուսցին առ
նոսա անդառնացն, և հաստատեսցեն
զսրտից ձկնասուքին առ ակնառ
կուսին բանսին սուսամատրիսն, նաև
բնաւ ախտիմանքն, մտաց
մունքն, կամքն, և դիտաւորու
թիւն, և հանգոյնք ներքնոցին
ըստ կարգաւորման բանին եղա
նին։ Եւ բանն այն նախատէ
լեցի առնելիսն ըստ հանգոյն
Աւ կարգաւորելոյ։ Պանդի
ուրանիցս Թուոց հաշտանալն
բանի բարեսէր սուսամատրելոյ
ոյ եղ ինչ երազոյծն, առա
ջին խոստովանութեան սրտին վերսին։

«Ա՛ռ ունի զՀիմարիս խաղալ
զուարթիւն ընծ Ի՛ն (ոմն առ
մեկնէին ՚ի վե՛ր այլ բանն , որ
առհասարակ : Ա՛ղտագեաղ
հաւատով , ունելովք զիաղտս
Թե առնէ :) որ ընդդէմ առ-
աւետից նորին ընդհակ կա-
մօք ոչ վիճաբանի , որ հետեւի
հրամանաց ՚ին , և առ նմա
զիմիկնա Ի՛ջայնա առաքէ
զի Հիմարիս խաղալուն է ,
համաձայնիլ ընդ բանի վարուց ,
և վիճել ընդդէմ մեղաւթեց :
«Ա՛ռ ունի զՀիմարիս խաղալու-
Թե առ մերձաւորն , որ բոլո-
րակ Հանիւ զպուշանայ , մի՛ գու-
ցէ զոք Հանդերձ առաջադրու-
Թե ՛ւրում և իւ՛ր վրդովմամբ
վրդովիցէ : Ա՛յն զի որ Հանդերձ
ընդառաջել վրդովմանն ժամ
ինչ

ինչ գոլ կարէ. քանզի վտակք
ցեանն, եթէ կարճ ինչ վրէժ-
խնդիր լինի և եթէ վրէժ առ-
նուլ ոչ կարէ, կեղծէ, առակայն
՚ի յեղելոյ վրդովմանէ միշտ
առանի յինքեան զխայթուածն, և
զխղճահարուածն մուայ: Ա՛յս ինն-
դէ զչմարիտ խաղաղութիւն,
որ շարունակաբար զիւր ինքն
միայն մուածեալ, և զայլս իւրա
քանչիւրս վերաթողեալ ՚ի յա-
ուկս գատաստանին Աստուծոյ,
յեղուզրելով. զայլ ամ՛ հոգս
անյաւորս, վերահանգչի միայն
՚ի խոկման Ա.Յ. զի առ միայն
գատաստանի խաղաղութիւն, ըստ օգոս
տինոսի, որ առ: Ա՛րարեր զմեզ
Տէր առքեզ, և անհանգիստ է
սիրտ մեր՝ մինչև հանգչիցէ ՚ի
քեզ:

Ա՛ռ սէր չմարտի խաղաղու-
թիւն զմեզ պատրաստել.
կրկ.

կրկնակի օգտութեան խոստա-
նութեամբ. ցուցանելով, և հան-
դիսաւոր մատուց ոմն հետևի խոստա-
նութեան: Նոյնպէս և
իբրև մանուկ ոմն սկիզբն յառեալ
նախանձի հանդարտութեան, և ցաւոյ-
նութեան: Պարձեալ զի պատ-
ասաւէ՛ն ի նոցանէ զայսոսիկ-
կան, և զհանապատական բնակու-
թիւն Նոյ, որ յառաջ առաքեալ
զանձն հետևել նմին՝ միայն՛ ի
տուն հանդարտութեան ոչն զգ
տեալ, և վերադարձեալ, զատ
կայութեան ինքեան Նոյ, որ
առ: Խոստանութեամբ յայտ և
՛ի տոյն ընծայեցից, և հանգեայց:
Պարձեալ. առումս. ՛ի խոստա-
նութեան եղև առն ոմն. զորմէ
վկայէ առաքեալն առեալ:
Օգտութեան ունելովք, և
ուծ խոստանութեան եղեալ ընդ
ձեզ:

Ընդա-

Վասն ընդհատելոյ սահ-
մանի այսու, զոր առ ինքն ունի
ըստ ոմանց ՚ի վերայ Թղթոյն առ
Եփեսացիսն : Զոր գիտել պարտ
է ամենեցուն վասն մերոյ
ցեղիս, եթէ այլ ոգեղէն ոգի
լինի քան, զոր ասացաք մեր-
մոյ ունել ընդ թաղարին
առ ցանկութեան կամ հեդո-
նական ինչ ախտի, զոր
ամենայն ոք ընդ ինքեան
ունի, զոր ոչ ասացաք
զոգին՝ առնել, կամ ոչ առնել
զայն ընդ ինքեան ունել
պատրաստ եղեալ :

( ) Յայտնապէս ընդունելի չէ
ասել զոգին ընդ ինքեան
ունել, զոր ոչ ասացաք
զոգին՝ առնել, կամ ոչ առնել
զայն ընդ ինքեան ունել
պատրաստ եղեալ :

Ի, արձեալ • զատուկապուճաղ յայտնութիւնն չկամար
ան խաչատրեալ ունի, որ զգ-
աստուածութեան Աւ, և զուխտաց
լեան միւռո և. յամ ուրեք պահէ,
ետ առեմոնն որ առ: Խոտա
ղուեի բազում ի այսոցիկ որք
սիրեն զօրհնա քո: Ընչուրտա-
գունելն խաչատրեալ ի, յոր-
ժամ մնալոյն ի համայնս էն-
թարկեցի հոգւոյն:

( ) Յայտնութիւնն ատոյ
խաչատրեալ ունի, որ ոչ
նէ գամ արմատս վկայութեան,
ոյք միշտ տալով են բոլորել·
և այսոցիկ են, յատկական
կամքն, ազատութեն հոգւոյն,
եզականութեն բարուց, և խաղ-
ձայք հաճելուե, զորոց այլ ոչ
գրեցաւ: Վարձեալ • ոչ ի
ձիւնելոյս խաչատրեալ, որ ոչ
առանի՝ ի յատկէ զօրութենէ,
այլ

ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਦਾ ਜੀਉਂਦੀ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸਫ਼ਲ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਦੇ ਫਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੇਰਾ ਧਰਮੀ ਦਾਸ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਲਵੰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਵੰਡੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮੌਤ ਲਈ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਸਾਯਾਹ ੫੩ ਤਦ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਹੇ ਬਦਕਾਰੋ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਮੱਤੀ ੭ ੨੩ ਤਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਆਖ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਹੇ ਬਦਕਾਰੋ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ। ਲੂਕਾ ੧੩ ੨੭ ਪਰ ਉਹ ਆਖੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮੀਓ, ਮੈਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਓ।

ցեղ , ոչ երբէք լսուցանելոցս զայս-

Ա՚Ելանելոյ առնդրելոյն ի կերպս . ցր . ի տալն , ի ներելն , և՚ի յառաջ տարածելոյն : Ձ՚շնորհատուին ոտքերն , ցորքան ժամանակ ունի զիր ինչ , մատակարարել , և ժամուրակ կարօտելոց զհատ կատարուն , զոր եթէ ոչ առնէ ցէր . վՀնարիս ոտքսանծուԹինն ոչ հաստատուցանիցէր , ըստ ակե բերանին՝ որ առ , եթէ մինչև ցոր վայր ունիս՝ ոչ ժամուրակէ ցես , ոչ երբէք լսուցանելոցս զայ-

զամենայն : Այլ ոչ ոք ի նոցանէ ունէր
ինչ ասել առ նա, զի ամենեքին զնա
ունէին իբրև զմարգարէ ճշմարիտ :
Եւ ոչ ոք համարձակէր հարցանել
նմա, եթէ դու ո՞վ ես, գիտելով զի
Տէր է նա : Եկն Յիսուս եւ առ զհաց
եւ ետ նոցա, եւ զձուկն նոյնպէս :
Այս երրորդ երևեցաւ Յիսուս աշա-
կերտացն իւրոց, յետ յարուցանելո-
յ նմանէ ի մեռելոց : Եւ յետ ճաշա-
կելոյ զհացին՝ ասէ Սիմոն Պետրոսի,
Սիմոն Յովհաննու, սիրես զիս քան
զսոսա սոքա : Ասէ նմա, այո Տէր,
դու գիտես զի սիրեմ զքեզ : Ասէ
նմա, արածեա զգառունս իմ : Ասէ
նմա երկրորդ անգամ, Սիմոն Յով-
հաննու, սիրես զիս : Ասէ նմա, այո
Տէր, դու գիտես զի սիրեմ զքեզ :
Ասէ նմա, հովուեա զոչխարս իմ :
Ասէ նմա երրորդ անգամ, Սիմոն
Յովհաննու, սիրես զիս : Տրտմեցաւ
Պետրոս, զի ասաց նմա երրորդ ան-
գամ, սիրես զիս : Եւ ասէ նմա, Տէր
դու ամենայնի գիտես, դու գիտես
զի սիրեմ զքեզ : Ասէ նմա Յիսուս,
արածեա զոչխարս իմ : Ամէն ամէն
ասեմ քեզ, յորժամ երիտասարդ էիր,
գոտեւորէիր զանձն քո, եւ երթայր
ուր կամէիր : Իսկ յորժամ ծերացի-
ցես, երկնցուս զձեռս քո, եւ այլ
գոտեւորեսցէ զքեզ, եւ տարցէ ուր
ոչ կամիս : Զայս ասաց նշանակե-
լով զի որով մահուամբ փառաւո-
րեսցէ զԱստուած : Եւ զայս ասա-
սաց՝ ասէ նմա, հետեւեա ինձ :

G 3 Եւ

ոչ երբէք վերիմաւուս , ոչ ինչ-
քեամբ , և ոչ ի ձեռն այլոյ .
մանաւանդ չէմարիտ ոգորմածն
պատրաստուածոյն գոյանն աւ ի
ներել , քան անիրաւօրն աւ ի
հայցել զներուսն : Վ.անզի չէ-
մարտապէս ողորմածն , աւուս-
հել ցաւի զմեզ անիրաւուլին ,
քան զվշտե , զոր ինքն տարա-
պարհակ կրէ :

Ա.յսպէս զաւիթ սեմեայ անի
ծանուել , և ընդդէմ ինքեան
զբարինա ձգուլի ի սրտէ նե-
րել : Ա.յ
զի մի ի ձեռն բարեկամաց իւր-
ոց ապանցի , արգել՝ ասելով ,
զուցէ աւր Ա.ծ տայցէ ինձ զօրհ
նուԹիւն փոխանակ անիծից
այսոցիկ : Ա.յսպէս յօսէփ նե-
րեաց եղբարց իւրոց , նախ քան
Ժամանել , և ընդդէմ ինքեան
զբարինա ձգուլի ի սրտէ նե-
րել , և ոչ ի ձեռն այլոյ .
մանաւանդ չէմարիտ ոգորմածն
պատրաստուածոյն գոյանն աւ ի
ներել , քան անիրաւօրն աւ ի
հայցել զներուսն : Վ.անզի չէ-
մարտապէս ողորմածն , աւուս-
հել ցաւի զմեզ անիրաւուլին ,
քան զվշտե , զոր ինքն տարա-
պարհակ կրէ :

Ա.յսպէս զաւիթ սեմեայ անի
ծանուել , և ընդդէմ ինքեան
զբարինա ձգուլի ի սրտէ նե-
րեաց , նաև ոչ ապաշխուլի : Ա.յ
զի մի ի ձեռն բարեկամաց իւր-
ոց ապանցի , արգել՝ ասելով ,
զուցէ աւր Ա.ծ տայցէ ինձ զօրհ
նուԹիւն փոխանակ անիծից
այսոցիկ : Ա.յսպէս յօսէփ նե-
րեաց եղբարց իւրոց , նախ քան
Ժաման

բանական լինի նաև այս՝ չշմար
տասէս ասելն՝ եթէ ոչ
նաև գներուածն վն անիրաւուած
ընդդէմ ինքեան ընկերուցս յայ
աղօթիւբ իւրով։ Յատկս մս
կած առնել զինքն, ընկալաւ զ
նոյնս յայ առելով։ Կամ թող
նց զայս մեզ, կամ ջնջեա զիս
ի գրոյն զոր գրեցեր։ Յատկս
և առեւանաս վն քարկոծուցան
յատկս և ասն մեր։ Ոն ընկա
լաւ գներուածն, և չշնորհ վն
խաչահանուցաց իւրոց, ասէ եր
կաքանչիւրքն, ոյ, եթէ առեւան
նաս, և եթէ ասն մեր Ոն առա
ցին, թող սորա, զի ոչ գիտեն
զինչ գործեն։ Յատն առատ
կատէս անաղաղելին անիրա
օրքն, որ գրեթէ ամենեւ
ոչ ունին զգացուածս, և վն այ
նոսիկ իրաւարար չէ համարել

51

հաղիւ, այլ խոտանել ի նոսին։ Ու սէր ձիամարտի ոչխարածու-
թեան պարտի ներածել զմեզ այս։ Թէ Ա՛ն յիւրում ընտ-
րել գնաւ ծայրատունեալսին ոչխարածութիւն, նաև ի յայլ սիրէ
զոչխարածուն ի վերջոյն զեղա-
նակն, ոչ ինչն առ։ Ներթայր
ուսուցուր, զինչ ե՞ զոչխարա-
ծուխ կամիմ, և ոչ զիմ։
Ա՛ն ոչխարածն Ա՛ն, Թէ ոչխարածն Ա՛ն
առաջս ոչխարածուխ զաւակեցի
զարս անոչխարս (ըստ յակոբայ
որ ասէ) Ա՛նոչխարս զաւակացան
լինելոց է այնմ, որ ոչ առնի
զոչխարածութիւն։ Ա՛ն ոչխա-
մածքն՝ շահեցին յայ զաւակ
ոչխարութիւն։ Վ՛անել փոխ
առ Ա՛ն, որ ոչխարի աղքա-
տին։ Ի՛, Հանդերձ մեծաւ առ
կոսիւ, և պատրաստ վերընդունի
զոր

վան լինէ առաքեալ առաւել
բաշխէ ։ Յոյժ
(1) Հանապազ զիւրաքանչիւր ի
պաշտօն ողորմածութեան է ,
տալ ։ Ողորմութիւն կոչի
յունարէն ելեմոսինի , որ
նշանակէ գթութիւն ։ Ա-
նանիա կոչեցեալ ։ Ան-
ուանեալ ։ Ստորագրեալ
ի վերայ զօրութեան նո-
ցա ։ Ծանրանալ կարծելոց ։
Ո՞ր ինչ ի կարիս լինադունեղապէս ո-
րում ողորմածութիւն առատապէս
տայ ։ Ուրախութեամբ ։ Ո՛չ
ծանրանալով ։ Ոչ ի հարկէ
(2) Այսպէս ասէ , զի ոչ
ստիպեսցի ոք ողորմածութիւն
առնել ։ Ոչ ի հարկէ
(3) Ընծայութիւն ասէ զողորմութիւն ։
Ոչ ի հարկէ ։ Ոչ ի ստիպմանէ ։
Ոչ ի հարկէ ։ Ոչ ի ստիպմանէ ։
Ոչ ի հարկէ ։ Ոչ ի ստիպմանէ ։

կաշխատեմ իրաքանչիւրդ , եւ ոչ լինել այնքան ժլատ , քանզի ոչ ոք գիտէ զվաղն , պէտք է դուն ալ զքոյդ հատուս : Ասաի ասէ ոսկեբերանն , զինչ օգուտ եթէ ամէն բաներ (• բացատրել նոյ զՀարիւրապետն •) զինչ օգուտ եթէ ամէն բաներ ունիս զայն , որք են հարիւրապետի յատկութիւնք , բայց ոչ տայցէ դարձեալ խաղաղութեան ջերմութիւն , եւ յիմարութիւն ես տան կարօտելոյն , ըստ որում տան կարօտելոյն , եւ անկարելի իրաքանչիւրոյ , կարօտութիւն ժլատ ։ Վարձեալ , յայնժամ զվերջ առնուլ ոչ կարէ , մինչ ոչ տացէ զվերջ անխրատուղացն ներսէ , յոր ժամ անխրատուղացն ներսէ , կամ մինչ ոչ տացէ զվերջ անխրատուղացն ներսէ , ոչ ի պարզ սիրոյ , այլ ի պարզ սիրոյ , զի գիտէ զայծ ինչ վն այսուհիկ , զի գիտէ զայծ ինչ վն այսուհիկ , եթէ ոչ նեղել , եթէ ոչ նեղել զաղքատն ոչ նեղել , եթէ ոչ նեղել զաղքատն ոչ նեղել , եթէ ոչ նեղել զաղքատն

զկնոջայ իւրոց, առնէին զնոյն
առաւակուն ի ներքուստ։

Յաղագս Հոմոյացութեան։

Պէտք Հնգետասանէմտ։

Ա՛Ր մարդիս հաճութիւն ընդ
այն ինչ ի չար մարդկանէ ընդ
լինել, և ի ձախողութիւնս. Ն.
ծայնոց կամին ի յաջողու-
թիւն, և ի ձախողութիւն. և
ըստ կարի իւրում հաճախել
Ն.ծայնոց վարուց, և օրինա-
կաց Ն.ին Վրթի։ Վ.անգէ առ
յօհան ոսկեբերանն, թէ ոչ
ինչ արժանագոյն գոյանէ քան
զայս, զի մարդն լինիցի հաճո-
հեաւօղ հեղինակին իւրոյ, և
ըստ եղանակի յատկի կարողու-
թեան գործածօղ Ն.ծայնոյ
գործոյն։ Օ՞ այս միաւորութիւն
ոյ-

ղանդրեաց վե՛ր մեր աղն մերմ
վախճանի կենաց երից , առե-
լո՛ւ ։ Այլ՝ ոմն դու յիս , և ես
ի՛ քեզ , այսպէս և սուրբ իցեն
ի՛ մեզ ։ Պարզեալ՝ չկնարեիս
համակայնութեն ընդ մերձաւո-
րաց ի , ընդ ամենեցունց ՚ի յա
մենեսին զնոյն գիտել , և զնոյն
իմանալ ՚ի յայնոսիկ երա , որք
են առ Ա.Ջ , ոմն ՚ի նախկնտակաղի
եկեղեցւոջ բազմութեն հայե-
ացեալ էր ի սէրս , և ի
հոգի ՚ի յաջ ։ ցի , ոչ ոմն առ-
այս հասանցես , որք պատակա-
նէին առ Ա.Ջ ։ Պարզեալ , հա
մանգնել ընդ այլոց ՚ի կեղա-
կուա , ՚ի յերամելիս , ՚ի ներ-
մունս , ՚ի բարս , և ՚ի գործս ,
որք չեն ընդ գեմ Ա.Ջ , և ոչ ընդ
գեմ սուշտօնին երից , զի զյա-
րմատացոյս շահեցիմք ։ ոմն նաև ա
ռաքեալն երկու ակար ըստ տկարս
մա-

ամենայնի ի սակաւից ամ եղև,
զի զամենեսեան շահիցէ:
Եւ ա՛ւ սէր չքնաղ հասուցանէ
զերծել սուտ դիւրութեան,
զմեզ ասա, զի յայժ գոլեմք ի
ի յայժ հաճել Նմ, հասու-
ցանել եղբարց: Այլ ինքն
առ ի՛ւ չէութեան առնէսցէ, ի յերեսս
նոա հաճոյանալ հոգի իմ, ասե
ես ընդ-ունելիւք առաջի Նմ, և
առաջի ամենայնի. այլ, հասու-
ցանել եղբարց, և այլն:
Վասն զի ասե զերծել զհասուցանել
զերծել զայնոսիկ զոր
ի՛ւ ի մէջ առաքեցից, ինչ
ի՛ւ ի մէջ առաքեցից, եթե ո՛ւ
ի մէջ տալին եղև վէճ, եթե ո՛ւ
տալոյն հասուցանել զոր ա-ծա-
զոյն:

զայն : Եւ ինչ զայրացան տասն առաքեալքն ՚ի վերայ յակոբայ և յովհաննու , այնու զի կամէին նոսա ընդ աջմէ , և ընդ ահեկն հանել նոցին , ՚ի համայն յայտնիկ հանդիսացեալ զնոսին Ա՚Ր : Այսպէս խնամակցութեամբն չէ մարտն հանդիսացեալ (ա) ընդ նոսա Ա՚Ջ Ն , վկայութիւն խոստի առ Ա՚Ջ Ն , զի զուր պաշտպեցեալ զինքեան . զոչինչ խնդիր ունիմ ՚ի յիս : Եւ երանելին յօբ ասէ . Բանդի և ոչ յանդիմանեաց զիս սիրտ իմ ՚ի բոլոր կեանս իմ : Պարծեալ (ասէ) ունել զայ զքեզ մինչեւ ցանկութիւն յառաջանալոյ ՚ի բոլոր կեանն իմ , և՚ի հանգոյս բարիս ըստ կարգաւորութեանն Ա՚Ր :

( ) յայտնութիւնն ընծայելոյ չկարո-
ղ ՚ուն հաւնձայնութեանէ առ-
ժամանակ ունի նա որ առ հա-
մայնս այնքան ազգասէր ունելով
զինքն, ինչ է զի, ոչ ոք զնմանէ
ունելոյն զատուածն չ, նաև ոչ
զոյն էած ունելոյն զնմանէ հո-
սիլ : Եւ զերկաթանիւթ յայտ-
յանութիւնն ունեցան ծնօղքն
յօհանանս մկրտչին, քանզի եր-
կաթանիւթքն էին ամպատրաստ
չի Ա՚Ա, ո գնայիւն յայտ պատ
ուիրանս՝ ե՚ի յարդարութիւնս
ոչ առանց տրտնջանաց : Ա՚յս-
նոսիկ յուսիկ ունեաց զեր-
կաթանիւթ յայտնութիւնս,
թիւն, զոմի գրեցեալ է, եր
առաքելոյն Համբառնալոյ-
զոնեղ, ե էր ոչ՝ որ խոսիցէր
զոյն էած գնմանէ. վ՚ս զի յայտ
երկիւղած էր յայ :

Յայտ-

(1) Յայտնապէս խնամոտելով սուրբ
հաւատացեալ ծնողացն Տ. Ներսիսի ի մեծ Տ.
Ներսէս հայրապետէ, զոր ինքն ի մանկութենէ
սնուցեալ էր ի գրոց եւ ի վարս առաքինութեան,
եւ ի ձեռն նորա ի Քրիստոս հաւատացեալ,
զոր եւ ինքն ի մանկութենէ սնուցեալ էր ի
գրոց եւ ի վարս առաքինութեան, եւ ի ձեռն
նորա ի Քրիստոս հաւատացեալ, զոր եւ
ինքն ի մանկութենէ սնուցեալ էր ի գրոց
եւ ի վարս առաքինութեան, եւ ի ձեռն նորա
ի Քրիստոս հաւատացեալ, զոր եւ ինքն ի
մանկութենէ սնուցեալ էր ի գրոց եւ ի վարս
առաքինութեան, եւ ի ձեռն նորա ի Քրիստոս
հաւատացեալ, զոր եւ

Թուխն ինքեան՝ և սրտի խորամ,
զրա սակայն երբեմն բանիւք
զուարճանայ:

( ) Յայտնութիւնն ասացեալ՝ ոտա
ն ՚ձայնեալն ունի զա, որ
զգուշացուին իւր ծանրադաւն այ
լոց, և զգուշացուն այլոց միշտ
ջանայ քաշել. զկին իւր. կամ
միշտ կարդայ, և ոչ երբեք
զգուշացուն իւր մեռանել ընդ
զգուշացուն այլոց առաջանայ:

Ի՚ Ասացեալ ոչ էգիպտացիքն:

Պարսիկ ու Հնդիկ:

Ա՚ Մարիա և կատարեալ
հնազանդութիւն է, որով
մարդ ոչ ա՚ի յաշխարհիկ
գործ, և ոչ ի ծառայութիւն
ոչ ա՚ի ձանձրանայ, այլ
ամենայն ինչ ի սէր Աստուծոյ
առնէ, ուր ամենայն ինչ
ի սէր Աստուծոյ առնէ,
անդ ամենայն ինչ
ի սէր Աստուծոյ առնէ,

H մա

բացատացից յանմեղութենէ
լիմէ : Այո զի զարդարութիւն
զոր կամիս՝ ակաց, ոչ բացա-
յայտեաց : Այսպէս՝ ու՛ր ապաւ-
նաբեր, և ու՛ր ուղեգործ կարէ
ներգործել առ յանցուցեալս ոչխարից,
և պատուիրանաց Ա. Ծայրոց :
Այլ եօթն եղբարք՝ ի փրկս մա-
կաբայեցւոց , որք չարչարեցան
հաստատեալ լեզուաց , քերեցե-
ցան մազք մորթոց գլխոց , կտրե-
ցան մատունք ձեռաց՝ և ոտից,
և ձգեցան կենդանւոյն՝ ի
պատ պղնձեայ : Ընդ երիզարան
ու՛ր կամեցաւ ուսել զնոսա ապօ-
րինաւորս ենթ կեղծման . այլ
ասաց՝ թէ մնասցէ կաճի մե
ռանել՝ քան տալ զդայթակղու-
թեն պարզամտաց :

Ա՛ւա ունի զձչմարիտ հաստատուե
թիւն , որ ոչ երբէք դադարի
յոչնչացոյ զովութենէ . բաս
այն

այսր սահմանի ոչ սակ։ ( )ընդե
ցից զեր յաւ ժամ, յաւ ժամ
օրհնութիւն նո՛ւ ի բերան իմ, ա
այն։ Եւ ոչ դադարի ի ջե՛ր
մունդ ընդդ յաւուրս մեր։ Ա
յայսմիկ ինքն իւրեն ի՛մաստ զա՛ր կատա
րեցաք, ոչ ոք գիտէ զա՛ր կատա
րեալն, եւ օրհնեալն, որ ո՛չ
ունիցի զիւղ յաւուրսդ։ զի
իւրաքանչիւրում անդ անկանի
ի, ի յաւուրցն զադարելոյ ի յա
ռաջագոյնսն, ոչ ոք յեւսուրդ
զարձան յաւուրսդ։

Ի ձմեռն հատատութի
պարտի ներածել ըզմեզ
հատատութի մարտիրոսաց, և
մանաւանդ կատարեալ, որք ի
սեռ բեհանաբարութի՛ն ձեռն
հատատութե արդիւնաւորե
ցան զիւրա յաւիտենական։
Այլ և առաջել պարտին յոր
H 2 կա

կամակորութեն հրէից, հերետ-
կոսաց, և յամբարշտութեն խե-
ղաթիւրից արուց՝ ի բաց տա-
րեալ, որք վի՛ն անհաւատար
մութե և խաւարասրտութեա
անօրէնութեց երեսաց ոնէն
՝ի խղձմնատա երեսաց գծանդա
գոյա տանջանա՝ի նեռկայ, և
ծանրագունեղից պատժոց հա-
ւոյ և մարմնոյ տապեն՝ի հան-
դերձեալն։

(՚) այսոյանդիմանութե չհմար-
(՚) ութե է, մինչ
որ ոչ վի՛ն կորսեան մարմնոյ,
և ոչ վի՛ն կորսեան երաց գա-
գաթի յայոց աւերնից, որք էն
հաձոյք Ա՚Ծ։ Այլ ոչ գաւառա-
ցաւ տօթեն՝ի Թաղէոյ գմե-
ռեալ, որոյ վի՛ն աղեղն սէր-
քերիմ մերկացոյց գնա յամ
ընդէց երոյ, և ես հրամայեաց
ասանդել։ Ա՚յսոյէս և տա-
ճոյ.

թեամբ յետ յարուցեալ քան ու՛ղ
ելն առ հաւր, եւ ո՛չ վասն ա
նորոգելոյ մարմնոյն ասացեալ
է, զի յայտնեսցէ զանուն քն
ի, եւ ոչ վասն ճառագայ
թից փառացն, զոր ունէր
ի սկզբանէ յառաջ քան զաշ
խարհի ստեղծումն, եւ ոչ վասն
ամենայնի զոր ինքն ունի
ստանալ յաւր, այլ վասն
մարդկանն զոր ինքն ա
ռաքելոցն ետ, զի մարդկա
յինս ասասցէ, եւ ոչ աստ
ուածայինս։ Եւ զի մարդ
կանցն ետ, զայն ասասցէ
զոր ինքն ունի յաւրէ։ Ա
պա թէ ասասցէ, յայտնեցի
քեզ զանուն քո, զոր ինքն
ունի յաւրէ, եւ ոչ ասասցէ
զոր ինքն ունի յաւրէ, ա
պա ոչ ինչ ասասցէ զոր ինքն
ունի յաւրէ, եւ ոչ ինչ ետ
նմա յաւր։ Ապա թէ ասաս
ցէ, զոր ինքն ունի յաւրէ,
եւ ոչ ասասցէ, յայտնեցի
քեզ զանուն քո, զոր ինքն
ունի յաւրէ, ապա ոչ ինչ
ասասցէ զոր ինքն ունի յաւ
րէ, եւ ոչ ինչ ետ նմա յաւր։
Ապա թէ ասասցէ, զոր ինքն
ունի յաւրէ, եւ ասասցէ,
յայտնեցի քեզ զանուն քո,
զոր ինքն ունի յաւրէ, ապա
ոչ ինչ ասասցէ զոր ինքն ու
նի յաւրէ, եւ ոչ ինչ ետ նմա
յաւր։ Ապա թէ ասասցէ,
զոր ինքն ունի յաւրէ, եւ
ասասցէ, յայտնեցի քեզ զա
նուն քո, զոր ինքն ունի յաւ
րէ, եւ ասասցէ, զոր ինքն
ունի յաւրէ, ապա ոչ ինչ
ասասցէ զոր ինքն ունի յաւ
րէ, եւ ոչ ինչ ետ նմա յաւր։
Ապա թէ ասասցէ, զոր ինքն
ունի յաւրէ, եւ ասասցէ,
յայտնեցի քեզ զանուն քո,
զոր ինքն ունի յաւրէ, եւ
ասասցէ, զոր ինքն ունի յաւ
րէ, ապա ոչ ինչ ասասցէ
զոր ինքն ունի յաւրէ, եւ ոչ
ինչ ետ նմա յաւր։ Ապա թէ
ասասցէ, զոր ինքն ունի յաւ
րէ, եւ ասասցէ, յայտնեցի
քեզ զանուն քո, զոր ինքն
ունի յաւրէ, եւ ասասցէ

հէր զինչ , և զատացուածս քա
զումս զորս սիրեալքեր : Կամ
վն երկիւղի մարմնոյն՝ ոմն համ
առաքեալդն ՚ի սիրելոյ ծոմէ
իւրեանց յոմէ փախեան : Ոմայց
մատաղիա խոտեալ զընծայ
եալ պատիճն ՚ի հրեշտակաց
արքային անտխրեալ, և զնոս
ուսին ընծայից , և ևս մեծ
եալ զամ ինչս իւր փախեալ ՚ի
լեառն՝ զի պահիցէր զօրէնս ա
Վարձեալ ՚ոչ բաղձան բարե
կամելոյ արքային, և ոչ զատա
երկիւղ երից ժամանակաւորաց
յետս քաշելոց զնա ՚ի չանա
պարկէ արդարութենէ ՚Ա՛մանա
պէս և ՚ոչ երկիւղ մարմնոյն
յետս քաշելոց զերանելին առ
վանսոս ՚ի չանապարհէ արդա
րութենէ . այլ հայելով ՚ի յեր
կինս՝ ՚ի մէջ տատապանաց քար
կոծման՝ սէրեղեալ յարուա
եաց

եաց՝ վ. քն։ Ա մանաւանդ եւ ասելն, զի միայն կամ
ոչ սոսա, այլ եւ մեռանել պատրաստ եմ
վն անուանն տեն Յն։

Պետրոս Առաքեալ։

Ա՛Ր մարիա եւ կատարեալ
առաստաբաշխութիւնն կ
այս, մինչ ոչ միայն զիրա ժա
մանակաւորս ըստ կարի իւրում
տուստաբաշխէ զաւրութեամբ
ամենից կարօտելոց, այլ նաև
յօժարութեամբ հաղորդէ ամենից
կարօտելոց զհոգևոր բարիս
պիտոյացեալս, ըմ, ի խոստով
նութիւն, ի քարոզութիւնս, ի
խոնհրդատուութիւն, ե՛ի վար-

պատրաստ, այնպես մանաւանդ
հաւատալն ոչ ցանկացողաց վար-
դապետութեանդ, և քարոզութեանդ,
զոր խոստացար առա-
քելոյն ոգի սուրբ. հաս՝ի ժամու,
ո՛ի տագնապուդ. և ես մանու-
ցանել ոչ կամեցողաց, և ոչ դի-
տողաց առաջի Քո հաղորդել
զարօթս, զկնճռուիս, և զմոլո-
րեալ խորհուրդս զոր ունիցին
պատճառ զինքն բոլոր ողջակէ-
զել՝ի յաւուրն, ի մտածու-
թիւս, և շարունակաբար՝ ի
գործս սքեմ վիճակելոյ մեր-
ձաւորաց։ Ոգոյս առաքեալ
խոստ պարտի ներգործել զմեզ
բաղձան համակերպութիւն Քո,
ոգ այնքան հանապազորդաբար
տայ առնոյց զիւրս պարգեա
ժամանակաւորս, և զհոգեւորս՝
հաւ ոչ խնդրողաց, ո՛ի վէր
այսր

ամար ասի զմարմին ի զատուց
սիրելոյն ասել մեր : Եւ զայս
եթէ ոչ ասիցէ ոք , զի ոչ
գոյանայ զատուցն ի մարմնոյ
զոր ասէ զի ոչ ասէ զի ոչ
գոյանայ զատուցն ի մարմնոյ
զոր ասէ , այլ

զարեցուցանել, թէպէտ իւրով
Ս. Ճայնով իմաստութեանն նախա-
ձանահիցէ թէ վերընդունօղն
զայնս պարդեաս Ի վերջաւոր
ժամանակի պարտի կատուսանել,
կամ զայնս իսկոյն բացատրել
ժել, և կամ նոքօք մարտնչիլ
ընդ դէմ նը: Ս. ու նոյնն պար-
տի ներսածել զմեզ. թէ օտարք
են այնք զուտ տայք : Հատի
ան առակ է, թէ ընդարձակք
խրատք և հաշտութեանց օտարայ՝ խզին:

ՀԱՏՈՒԱԾ

Զուարթաբանաւ՝ առօղջ առակօք
զանձինս ուսուցանել ի ճանապարհ
ճշմարիտ կատարելոյ ճանապարհ (Ա
ու առաստաշխութիւն և չգմայ-
լութիւն

Ա՛ ով վոխ, դի վէ լինիս այդ-
պես զի ոչ տուէաւ քեզ
զանձդ ոչ ճանչցար, բայց միշ
դիր ինձ ի վերայ քեզ

ուրուք՝ ձրի, և առանց յուսոյ
վերադառնալոյ: Այսպէս ոմն
ասէր եւս զիւր ինքն, և զիւրան:
Ես այսչափ ածախառնելի կատա-
րեցի:
Ձիմարիտ առատաձեռնին է՛ն
բոնէականապայ տալով զիւրան,
այլ նաև չէ փրկութենէ մերձա-
ւորաց՛ւ ժամանակի հարկաւո-
րութեան միանգամ ընծայել
զիւրինքն, ոչ ուռուցանել յո-
հանեսէ՝ առնել. Այլ քո եղ
զանձն իւր չէ ասել, այսպէս և
ոչ ածախիքն դնել զանձինս
չէ եղբարց: Սակայն առաջ
մանաւանդ պարտիմք դնել
նուէրք: Ասաի զայսպիսի առա-
քեալն, առնել: Այլ ես մատ-
չեմ ոչ ճշմարտութիւն ունեաց առա-
ջի Աստուծոյ ի Քրիստոս, ոչ
ստեն: Այլ ես ամենայն ինչ
համբերեմ վասն ընտրելոցն,
զի և նոքա գտանիցեն զփրկու-
թիւն որ է ի Քրիստոս Յի-
սուս Տեառնէ մերմէ, հանապատապարտ մեռանիմ
վն

ի՛ պարծանաց ձերոց, իբր, կրեմ
զվատանալս մահու։

Ա՛ղաչեմ առաւաբաշխին Թարց
յուսոյ վերահաւատուցման տայ
ինձ զբուխդն, որ է, և զոր ուն է,
և զոր կարէ առյաւիտենական
աչուին Ա՛ծոյդ զուարթել, և
առմիտնջենական ցնծութեանն
իւրաքանչիւրոց հրեշտակաց, և
սրբոց, և առգարձուին իւրա-
քանչիւրոց վերամբարձ, և առ
տունչ կատարելութեանց ըստ
տուման կատարելոյ և կատարե-
լոյ արդարոյ և հաւատարե-
լոյ, առ վերմարցուցուին, և
կարձացուցուին պատճոց իւրա-
քանչիւրոց մարդկանց։

(՚) այսպիսի ինամոտութիւն առաւաբաշխութեան ունի զիս, մինչ ես դեռ ի գերեզմանի եմ, զի ես ի վերահասելոցն եմ, զի

ցի, համ զի՝ ի յատելակէ աղ
քաւաց զերծանիցի, և յայն-
ժամ զիրն և զարդիւնն կորս-
ուանէ։

Վարձեալ. սուտ առաւա-
ւտային է, որ առայ զիւրս վի-
հարհատրութիւնէ, համ վի՝ շնոյն
առուելեան, համ վի յուսոյ
շնորհն ի ներկայի, և փաւաց
ի հանդերձելոյն, և համ վի
երկիւղ զատաշխոյին՝ որ հրա-
մայէ առ, որոյ հրամանէ զան
[illegible]

ԱՄԷՆ։

Յաղագս Ա՛շմարտութեան։

Պետք Աստուածաբանելոյ։

Ա՛շմարտութիւն այն է, երբ շմարտասէս համաձայնին իրերաց՝ միտն, լեզուն, և գործքն։ Այլ զի զայս գիտայ ոք՝ի սուտ, զայն ստութիւն կոչեն քերականք, և կատարեալ գործով, քան օրինակի առաքինութեան, ստ ար հրաւիրէ զմեզ առեալ։ երեսուք հետևոլք ։ ք։ ղ։ հետևեցէք այսոցիկ՝ ոք զՀոգին (ասելն) քան կերակի մերում։ ք։ ոչ ես հաւատամ, ոստոց հետ կերակ ։ Այլ է շմարտասէս ոչ զի ոչ ոք ոչ ես ոչ ոք ոչ ես ոչ ոք ոչ ես

խօսա նէրա միանգամ ասաց-
եաւ գործով կատարէ, եթէ
երբեմն փրկաչէտսկանաւ խոյր
դով փոխոխիչ գայցս, ըստ
այմմ զար առ նկիտարս, և
խոստումնս չարս խզեա զկապ
հաշտարարութե, և ոչխատ
վատթարս փոխեա զվնաս:
Այսպէս ասն մեր երբեմն փո-
խեաց զվնաս նր, ոպ յայտ է
և յերեկիս:

Պանգէ զերեկիս մեռանելոց
դր. և ձեռն եսպեայ նախա-
պաշակեաց, ասկայն զինի ող-
բացման նորին՝ յաչել նմ զամն
հնգեասանն: Եւ զնինուէ և
մկ քառասնից աւուրց կործա-
նելոց գր. քարոզեաց և ձեռն
յօնանս, զար վն խոնարհութե
թագաւորին, և ժողովրդեան՝
ոչ կործանեաց:

Ար-

Ի ու սէր չէմպարտութեան պարտի
ս հնարածել զմեզ այս՝ թէ
քու ի՛ չէմպարտութեն, և զի չէ-
մպարտութենն միշտ լաւ ի՛նքեան
ի՛ սիրելի: Ան թէպէտ երբեմն
առումնա ծանր՝ և անատանելի
եղէ չէմպարտութեն, սակայն այս
ո՛չ եղանէ՛ն ի կոլմանէ չէմպար-
տութեն, այլ՝ ի կոլմանէ խե-
ղաթիւր կամաց նոյնն, զոր յո-
ժարութեամբ կատարելոյէն՝ եթէ
զչէմպարտութենն ներհական ին-
քեանց ո՛չ ունիցէն: Ալջախտա-
հեց՝ և խոնարհաց սիրէլի է չէ
մպարտութեն, որ զրո՛ւատ զոյ
չախտոհութեն, և զխոնարհու-
թեն: Չէմպարտութենն գարշի՛ ի հպար
տութէ, և՛ ի վախաշտութէ:
վն զի յոյժ ներհական է ան-
ապրիճէշտից, և հպարտաց: զի
զցասկութեն հաստատողէն ի՛
ներհակսն: Վհատձեալ: զի
չէ-

չհամարտաւնութեանն յաղթէ զամենեսեան , ոյք ցուցցէ՛ն ի գիտութեան եղծատաց : Եւ զի չհամարտաւնին ի մտի ածել , այլ զանձինս ի խոնարհութեան ընդունել , ոյք տան ինձ , զխոստմունս ի կատարած ածել , եւ ոչ ինձ միայն այլ եւ ամենայն մարդկան : Եւ ոչ միայն ինձ

եթէ բարկութիւն տեսցէ ինձ
զտունս ի սրծաթով՝ ոչ կա-
րեմ տալ զայր ինչ փոխան զայն
զոր առեալ եմ ինձ տէր, և
նմանապէս առ օրինակի երե-
ւելոյն, ոչինչ • դանկիէլ, և
այլոց մարգարէից, որք ոչ յի-
մեքն պատուհասէին, այլ
էկին, ոպ զի խոստովիցին՝ և
զոյծսն :

Այսպէս ուսուցանէ Տէր
մեր, զայլոյն ուղիղ՝ և թեթև
ծանրն և զայլոյն՝ ի սրտի, և
ոչ ի շրթանց, զի ոչ ինչ ծանր
առնէ, և հարիւրապատիկ պատ-
ճառէ : Այսպիսին ոչ միայն
խոտոր ստացող է, այլ և
մատնիչ Քրիստոսի (որպէս
ասէ ոսկեբերանն) որ անդրան-
գութեամբ Քրիստոսի յայտ-
նեալ՝ և ոչ ամաչէ
խոտոր

խոսի զսուտ ։ Այլ և նա , որ
ոչ ազատաբար արտաբերէ զոչ
չհամարտուԹիւն , զոր ազատա-
պիտոյ ի արտաբերել , կամ
ոչ ազատաբար ջատագովէ
զչհամարտուԹիւն , զոր ազատա-
բար պիտոյ ի ջատագովել ։ Ի-
մանալ չհամարտուԹիւն ։ Վասն-
զի ոմն քահանայն պարտական
է , զի զչհամարտուԹիւն զոր լսէ
ասէ յայլ ազատաբար քարոզել-
ցէ , այսպէս և աշխարհականն
պարտական է , զի զչհամարտու-
Թիւն զոր լսէ ի քահանայէն
հանդիսաստատուԹեամբ զիրս ,
ջատագովիցէ հաւատարմաբար ,
զոր եԹէ ոչ առնիցէ , մատնիչ
չհամարտուԹեան է ։

65

Յաղագս հեկտարիեան։

Պարտ է ամենայնիւ զանձնասիրութիւնն
Ա՛ յ մարդոյ հեռացուել կամ
յարժամ մի ոտաձեռնութիւնն ոչ
ոգուտ ինչ ոչ ոտաձեռնութեան ան
պատուհասութիւնն ոչ եղծանի ան
զեղեան նա։ Ասասի ասէ մեկ
նիչն ի մի մատենիսն, հեռ
նիչ ի վեր մատենիսն, հեռ
ա, զոր զծնդակուն կամ զատ
ուսն, ոչ վիրաւորէ, այլ

պարզութեն հաճատոյն ներկելոյ
գնա առ՛ի կրել զնաւ անկա-
չուելն: Ձեզ ի, զոր ոչ զգաց
անկանել, և բարկութեն,
ամ զհամայն հաճատարեալ
տանի:

Պատրիկ առաքինութենէ մեծի
եբրտ վարդապետ արար զինքն
ասն մեր, զոր ոչ ատարեալ-
կատարելութենէ: Այն, ուստրք
ինէն, զի հեզ եմ և խոնարհ
սրտիւ: Ձեզն ոչ զատնացու-
ցանէ, և ոչ զատնայ, ոչ
վնասէ, և ոչ վնասել խոկայ:
Ձեզ ի՛ որ տեսի՛ն վէր բարուց
էարեաց, զայսոսիկ զամենեսեան
ասէ ունկնէն:

Ո՞ւ սէր հեղութենէ պարտի նե
րածել զմեզ՝ երանութենն
խոստացեալ. յինքեն ասէ, որ

56

ասէ: Արդեօք հեղոյց, զի նոքա ժա
ռանգեսցեն զերկիր: Պատաս
խանս ասէ. հաճեսցաւ զոր զայն
երկիրն, յորմէ ոչ կարեն ար
տաքսել, քան սաղմոսին որ
ասէ, իսկ որ հեզք են ժառան
գեսցեն զերկիր, և փափկասցին
ի բազմութիւն խաղաղութեան:
Եւ սերտոտ ասէ. Հեզոյն տա
ցէ զշնորհս:

(3) Այսպէս ինամոտութիւն չքմար
տու հեզութիւն է, որպէս ասացեալ
ի մէջ նեղոտութիւն ոչ տարանջայ,
ուշ զիսածսոտօգս բանիւք հա
կառակաբար խածատէ, և այս
պէս ոչ ցուցանէ ի յերեսս իւր
զառնոտութիւն ինչ, այլ պահէ
զերես իւր հանգատս առ ի նե
րոյ ի բազմոտակեցուցանել միշտ ի նմին
գործ:

արտաբերէ զանուն կախարդին, և
հեզատարոյ, և առակայն կրէ՛ ի
պատի իւրում զծանր գառնու-
թիւն:

Յաղագս Յուսոյ:

Պետրոս Կիպրեղոսէ:

ԱՅ՝ մարիա հաւատան է, հա-
ստ, է մարիա ակնկալութիւն,
և զնա ոչ ոք ձշմարիտ Ն՛ծ,
և թէ յայտնիկ երես անձինս
դոյ ի անբաժանելի սիրոյն,
հաճատար վարօք, համբերա-
տեղութեամբ հանդիսաւորելոյ,
իւրաքանչիւրն ցանկայ է ան-
սեղծ, անչափ, յաւիտենա-
կան, ծայրագունեղ բարի,
խնամատուն, ամենակարող, Ն՛ծ,
և այլ: Ն՛ չ՛ էն երեք ան-

67

առեղծք , երեք անչափք , երեք բարիք, երեք յաւիտենականք, երեք իմաստուն , կամ երեք ճանք , կամ երեք տեսարք , այլ ի ոչ առաւել ասէ , և այլն : Նո՛ւ յերիս անձինս , ոչ ոք է յառաջ քան զայդ , կամ յետոյդ , այլ համայնաւիտենականքն են . և ոչ ոք է փոքրագոյն՝ կամ մեծագոյն , զի ընդ ամենայնս , և յամենեսին համահաւասարք են : Պահայն տարբերին յատկութքք, զի հայր է անծին , ոչ յուներէ ուղղոյ զսկիզբն : Իսկ որդին է ծնեալ՝ի հօրէ , լոյս՝ի լուսոյ , Ա՛ստ չիմարիս , յայ չիմարուկ . ոչին սէր ոչ է առեղծեալ , և ոչ ծնեալ , այլ ելեալ համաւարտապէս յերկուքեանցիւր : Պարզեալ . չիմարիս հաւէտ է ասէ հրամայէ հաւատալ , թէ ասէ յո՛ւր է Աստուած Ա՛ստ , և չէ

Ա. Ձմարիտ մարդ, յաւիտենական
նաբար ծնեալ ի հօրէ ըստ
Ա. Ծումեն, ժամանակաւորա-
բար ծնեալ ի մօրէ ըստ մարդ
կումեն • և հաստատեաց հաւա-
սար հօր ըստ Ա. Ծումեն, որ էառ
զհոգի բանական ի յոչնչէ, և
զմարմին ի մաքրասուրբէն յար
նէ երանելոյ կուսին մարիա-
մու • անշարժարարն և անմահ ըստ
Ա. Ծումեն, չարչարեալ և մահ-
կանացու ըստ մարդկումեան :
Դարձեալ • ունոյն զձմարիտ
հաւատ, հաւատոյ զոմն մա-
սունս հաւատոյ՝ հաստատապէս,
և աներկբայաբար, այնքան զոյ
նոսիկ՝ որք պատկանին առ Ա. Ծ-
ումեն. քան, որքան զայնոսիկ՝
որք պատկանին առ մարդկու-
թիւն նորին :

Ա. և ձմարիտ հաւատն պարտի
ներածել զմեզ հաւատանաւ

հեաց

ետաց հաւատացեալոց. այսինքն, աբրահամու, իսահակայ, յակոբայ, մովսէսի, և նմանեաց։

Կամ հեթանոսաց, որ, յորժամ ոսկաբ պոռնկին, և նմանեաց։ Կայսու ամենեքեանք նախահարքն հաճոյացան ով, և առանց հաւատոյ անկարելի է հաճոյանալ ով, ոյլ ասէ առաքեալն։

Եւ ոչինչ պարտի ընդունել զմեզ կրկնակի օգտուն[թ]եամբ հաւատոյ։ Նախ զի հաւատամք զով մեռաւ վասն մեղաց մերոց, զով յարոյց ի մեռելոց, և զով ընկալաւ առնուլ, ըստ վկայութեան ոսկանն ասելոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ ասէ։ Կամ ինչ հնարաւոր է, զայս որ հաւատայ, և զոր ինչ աղօթս արարեալ խնդրիցէք, և հաւատայցէք թէ առնուցուք, եղիցի ձեզ։ Կայ թէ զի ամենայն ինչ

ինչը կասկած լ՚ իմանալ ա՛ն-
ձին համարձակ լ՚ իմանալ ա՛յն
սանդրոս ժողովեցան լ՚ իմանան:
() այսպիսիմանութիւն չկամար-
ի՛ն տի հաճոյ է, յաչախա-
կի կրթութիւն լ՚ ի գործ բարիս:
Օ՛ն ոչ մարմին առանց հոգւոյ
մեռեալ է, այդպէս հաւատ՝ա-
նալ գործոց մեռեալ է, ոչ
ան չհաճոյ:
() այսպիսիմանութիւն տայ
հաճոյ է, ո՛չ հաճոյանալ
գրոց ի համայն, այլ համա-
րիւ թէ քոյրն եղիանին լ՚ չա-
կատարից, կամ լ՚ ընթացից
գուշակեան, և ո՛չ լ՚ ինախախնա-
մութիւն Աստուծոյ: Գարձեալ ասէ
ոակեբերանն, թէ զայծ դալ ո՛չ
հաճոյ նա, որ զայնպիսիս
երա լ՚ ներկայութիւնէ առնէ
Թագնարար, զորս հրատարա-
կանց առնել ամէն: Գար-
ձեալ.

ձեալ. ասէ Տէրօնիմոս, ոչ է
չիմարտապէս քրիստոնեայ՝ որ
ուչ համարձակի յայնիկ կացու-
թե մեռանիլ, յորում համար
ձակ կեալ: Ո՞չ թէ ոտքան
բազումք և զանազանք հեր-
տիկոսութիւնք եղեն կանխաւ,
զորոց չատէ Տէրօնիմոս. որ
ասէին զանճնիշխանութիւն այն
պէս զոլ, իբրու թէ ուչ միշտ
կարօտիցիւր օգնականութեան
ասյ. և այնքան մոլորին այնք,
որ ընդ մանիքէոսի ասեն՝ ըզ-
մարդն ուչ կարել խորհիլ՝ի մե
զաց, ոտքան այնուհետև, որ ընդ
իսլինեանոսի ասացին զմարդոյ
ուչ կարել մեռանիլ, վո զի եր
կաքանչիւրն թառնայ զանճնիշ-
խանութիւն հոգւոյն: Իսկ մեք
ասեմք զմարդոյ՝ միշտ կարել
մեռանիլ. և կարել ուչ մե-
ռանիլ:

Յաղագս Յուսոյ։

Վասն Բանականէ։

Ա՛Ր ոմանք ի մտացն ակնկալու-
թիւն հանդերձեալ երանութե-
ան, յայտաբերել՝ ի ջնջումն Ա՛Ր
և յատելութիւն Աստուծոյ ։ Ա՛յր
կամեցեալ երկրաբանութիւն հա-
կառակել՝ ոչ ճշմարիտ յոյս,
վն զի ընտրն Ա՛Ր՝ ի չէութեան ար
ղեանց պահպանէ ։ Ախ առաց
ամենեցուն դա՝ ընտրեալ ձեզ վիմէ ։
Ասէ յոյս թարց առաքեա,
զի սուտ յոյս՝ այլ յոյսդ-
թիւն ։
Կա ունի զՀոգմանիս յոյս, ոչ
զինքն՝ ի գործս բարիս, ակա-
նատես ի վերայ ի յարութիւն
մեռելոց, ոչ ի գործս բարիս
զինքն՝ ի գործս բարիս, ակա-
նատես ի վերայ ի յարութիւն
մեռելոց, ոչ ի գործս բարիս

այլ միայն՝ ի վերատեսութիւն
բարուքն և առաքինութիւն
Ա՛ծայոյ առաւտան լինի, ոչ
պիտոյ, ազգօք բարիք իւրք
հաճոյք եղեն Ա՛Ս, զրամիեան
հանդերձ արդարութիւնք մեր՝
են եթէ զհանդերձս առա՛ք-
ն։ Ա՛ա ունի զձիմարիտ յոյս,
որ մատուցանէ Ա՛Ս զպատա՛-
լան արդարութիւն, նաև այնմ,
լուծ, և յուսացարուք՝ ի տալ։
Պատարագ արդարութեան կ՛մատ
ծին ունին Ա՛Ս, որ զինքն վե
մեղաց քոյրերն աշխարհի մատոյց
հօր Ա՛Ս՝ ի վե՛ս սեղանոյ սրբոյ
խաչին, մատուցանելով զատա՛-
տագոյն վճարումն, քան զոր քա
րոյ աշխարհս պարտեալ։ Ա՛նա-
զի քահանայ էր (ոչ ասէ սա՛մ-
քեան) ունակ համեմն այնքա՛-
նոյ պատուհասանդրուններուն ար՛-
եան

եան առ՝ ի տրկել զբոլոր աղէ
տարուկային. քայց սակայն առա
տաբար կրկել, ոյր զի ցուցա
նիցէ զառաւուրն երդոյ սկսե
լութեանէ: Այսուհետ պատարագ
կայացոյ երէց տրկուքիւն և
յայս մեր, ըստ այնմ բեռնատ
տուն որ առ. Ապէտ մեղիմ
մեծամ, և խիղճ մտացս սա
բուխ. սակայն ոչ վտրուելեայք,
զի զիւրս ոմն վերատեսչեայց,
իսկ ես որինչ ինձ պակասի,
ինձէն համարձակօրէն սեփա
կանեմ ինձ՝ ի ներքսականաց
գթութենէ ոն. վ՚ն զի ողորմա
թիւն առատապէս հելոյ, և
ծակքն լցոյ որս արտահելոյն
էն պակաք: Պանդի նա պահ
եաց, հսկեաց, և աղօթեաց,
քրոնեցաւ, վաստակեցաւ, ար
տասուեաց, ձաղեցաւ, ջարդեա
ցաւ, և խաչեցաւ, ոյր զի ի

նմին

Ընդունելութիւն զլուսոյն առնոյց պատասխանեցոյ։

Եւ զհետեւեալ յայս երանելի ա-
ռաքեալն ընդդէմ կու գայ Քրիստոսի
Քրիստոնեայ, յորմէ առեալ հան-
դերձ այնքանեամբ զատութիւն
ընդհատուածոցդ մեզ լսե-
լիք է, և զի մի զուցէ շա-
հեցեալ լսելութենէն ոչ մեր
կարծեցեալ, առաւ զայնոցն լսե-
ցուածոյ, զոր ասացեալ լսեցաք
զայնոցն ընդունելութիւն զի
եւս մեր պատասխանեցուածն,
զնոր գիտացուածն, զոյն-
նախ իւր՝ և արդեաւ իւրոյ՝ առ
ցուցուածն Հնոցդ պարտի, զմտելին
և զասելին իւր առ զօրացու-
ցուածն։

Քրիստոնեայ ընդունելութիւն Հնոցդ
յուսոյ ունի նա, որ քրիստո-
նէութեան ընդդէմ ոչ ասելոց, և
հաստատուածոյ՝ և ասելո, որ քրիստո-

ի՛ ի բուսոտութենէն պիտոյ
լատուն, և հզօրեղ՝ ինչ
տութենէն ինոսին. ըստ այմմ տալ
մուծ ոչ տա՛ք, քաշաքերեցա
տեղ, և զօրացեալ սիրտ ձեր,
ամենեքեան որ յուսայք ի
ի՛ աւր։

(Յայտնութիւն առ
հաս ոչնչ ոչ, որ զուշ
ակութիւն և զուտ
սիւն ասացեալ, ոչ հոգա ուղել
լոյծ յանդգնեալ թաց ա
ձեռաց զատուիցեն Ա՛Ծ։ Ա՛մ
պահ յոյս ի ընտրեալն, ոչ
առ ի գերս իմաստութե, յոյս
ամբարշտի երկիւղ զիեարկ ոչ
՛ի հոգոյ բառնէ, և երկիւղ զ
ուիչակ, ոչ՛ի մերկաց ցուրէ,
և երկիւղ զծուէս ոչ՛ի հոգոց
ցուրէ, և երկիւղ զիշխատակ մոյ
աչուր հետի անցուորի։

72

Յաղագս Աղուէսի։

Պատմեն զԱղուէսն եղծանելիս։

ԱՂՈՒԷՍ երկիւղն է, համառաստ, և վարուք մտադիր ունայնասիրութեան։ Ցծայեաց պատահել ուխտադրուժի։ Դարձեալ՝ արդար երկիւղն՝ է հոգատարութիւնն պօրինաւէտին կիրառմանէ առաքինացն, և վկայութեց արտաքնոց, և տեսուժմանց ներքինայնոց, մի գուցէ հոգին բոլորովին անջատեցի յայ, կամ՝ ի ընտանեկցութենէ նորին, առժամանակ ինչ հեռանայցէ։ Այսպէս զվտուշանայ, մի գուցէ միտն՝ ի կերակուրս, և՝ ի յրմպելիս, ՝ի քունս, կամ յայլեայն փոքրատեսն առեղծուածք խնդրեցէ զհեշտութեն,

թե, և այսպէս՝ ի ջերմեռան-
դութենն Աւ գայլատայցէ :
Օայս հոգեառաքութեան ունի
Հարան հոգևոր առաքելու-
նեղ փեսայն յն, ոլ գայլ շարժ
ման թնիք, կամ ընթացման,
կամ բանիւ, և կամ գործով
վշտացուցանիցէ զնա, որպ
աւնա առեղծեա գտանիցի :
Վարձեալ, ոլ գայլ նոյնպ
հաձելի երևիցի ի ձեռն նրիք
մեղ նաև փորձառուն : Ա-
դա երկիւղն առնէ հրաժա-
րել ոչ միայն ի մեզաց ծաներ,
այլ և ի մեզաց ներելեաց,
կասուածանալ առաքեալ-
նեղ ի տալոյն Ջ ներելեաց
զ, և ընտանեկացեալ Աւ
զանգամարեցեալ լինի քա-
զան Հնարն :

օրատակարուե նորին : Պանզի ի
սկիզբն իմաստութե : Ասատ
ստղծողութուն աե : Սկիզբն
իմաստութե երկիւղն Տ .
ի և սկիզբն արուարութե , ըստ
այմ է ասէին , որ աե , որ թարց
երկիւղն է , ոչ կարէ արուարա-
նալ : Պատճառ . ի կինք և
եղբարակուծն ամենից տուալ-
նութեանց՝ և չնորհաց , ըստ
այմ , երկիւղ աե՛ ի համայնս
զինքն վերատնէ : Որ ոչ զատանի
երկիւղ աե , խոկոյն բնաւ-
ձոյ թուրե , ըմ , ևկնէսատիկեայ ,
եթե ոչ միշտ պահիցես զքեզ
յերկիւղն աե , փուքանակի կար
ծանեայի տուն ։ Այլ օգուտ
թե երկիւղն աե աւելուկ երա-
նելին բեռնարուս աելով . և
աշխարուեե ուսայ՝ ոչ ինչ գոլ
ուղղապէս գործունեայ առ
ան-

ամենամեծարին զՀոգին , քան զայս , զի յաւուրս ժամանակի առաջի Ա.Յ գտանիցին՝ ոչ ըզբարձր պիտել , այլ երկնչիլ : Նրանի մարդոյ՝ որ միշտ գտանի երկնչօղ , երկիր ուրեմն , մինչ վերահասանի Հոգի , երկիր , յորժամ հեռանայ . երկիր , մինչ կրկին վերադառնայ : Ո՛չ այս է միշտ երկնչօղ լինելն , մինչ մերձ է Հոգին , երկիր մի՛ փուչ անարժանապէս գործել , գոնէ նուաստ : Երկիր՝ ի բացբառ կոչեցաւ : Իսկ եթէ արդէն Հոգին քաշուեցաւ , եթէև հակայն անկանելոց : Իսկ եթէ արդէն Հոգին քաշուեցաւ վերադարձ գտանի , յայնժամ յոյժ աւելի երկնչել է , մի գուցէ հանդիպեսցի կրկնակորնչումն : Ո՛ր նոյնն պարտ ներգործել զմեզ ողբալ անկումն հրեշտակաց , զմեզ սակ յօբ . ահաւասիկ

որք ծառայեն նմ ընդ կայսրնք, և՛ ի հրեշտակս իւրս եդիս զգ-
թիւրութիւն, որ քան զառաջ-
ւելն որք ընտակին՝ ի տուն կա-
ւիկնա, և ունին զհին հոգ-
ային, ապատեցին երբև՛ ի ցե-
ցոյ։ Վասզեալ անկումն արանց
արբոց՝ ինկզբանէ աշխարհի, ոպ
եղև ապամ, սամիան, սաղ-
մօն, և հաճայնք առաքեալք։
բայց աւՀղ արդեն, արք ար
բազուանեղք կործանին, ըստ
այսմ, անկին՝ ի կորստեան թուա-
մն հազարք, այս է, որք յա-
ւոյ դատաստանին պատրին
նատել առկոյսն դատաՀօրին։
և տուող հազարք յաջմէ թուոյն,
այս է, որք պատրին վեռելիլ
ընդաջմէ քոյ։ Վասն այդ
մեկնիչն։ են բազուքն որք հա-
մարին զինքեանս դատեցոց ընդ
քոյ, և են յայժ բազուքն, որք
հա-

Համարին զինքեանս զեռելիս ընդաջմէ քան ի մէջ փուխ-
ը լեացն , բայց խաբէն , վր զի ան զինքեանց վատահին , ոչ ու-
նելով յայլոմ զարման հիմ-
նեալ՝ անկանին ի խորհրդոց
իւրեանց :

Ա ու նոյնն պարտին ներածել
դպրոց ի զմէզ օրինակիք սրբոց երկն
եցուն յայտ , ոմն յօբ առաց
էակացն յայ , ոմն յօբ առաց
զինքեանէ , իբրև ուռուցեալ
աւուք ի վր իմ , միշտ երկեայ
յայ : Ան՛ի վր այնր յոբայ , ի
խորագուններէն դժոխոց իջուցա-
նիցեն քոյոք իմայինք , առ
ւեկնիչն : Ա՛տածեցէք թէ ոմ
ի ձէնջ ապահով էցէ գհան-
գաւեանէ , մինչ յայնմանէ զար
հուրն նա , զոր գաւառն
գոմէ : Ասաւ հերովնիմոս գիւր-
ն ինքեանէ խօսի . Ասքանչեցա
մուածեմ զոր գաստատանին ,

մարմ

կոտրտացեն զմարմին Իսա զերա-
ծին, ուր ոչ վէս Ա՛Տ, այլ զի մի-
ա՝ երկիւղին ունին նո-
յայտնութեանն անար-( )
տաց զբարիս : Ոչ երկնչի յայ, ուր
զանցառնէ : Ոչ դարձեալ՝ ու-
հեայ : Ու երկնչէ յայ, զոչինչ
բան : Ասաւ աու ՀԿՀԵԽԱՍՏԻ-
ԼԵՆ կարծեն զՀամայնա ՋԵՐՄԱ-
ՅԻՆ, ուր քարեխիք ես աս ին-
ձեան, մանաւանդ ուրբան կա-
ՏԻ զի ոչ ոք ոյժ ունի ի ձեռն
ժամանակի, կամ տեղ
յոչնչութիւն ածել զանցառանն զայ
ոչ ոք ոյժ ունի ի ձեռն

մարմնաւորս՝ առնեն զբարիս, համ թողուն զչարս, և համ զի մի վնասիցեն ի մարմնի, և համ յիրում, առնեն զչարն՝ և թողուն զբարին: Օգտակար երկիւղն արարեալ ինն առելով, մի երկնչիցիք յայնցանէ, որք սպանանեն զմարմին:

Ա՛ր եսայեայ: Պատ ում ես զի երկնչիցիս ի մարդոյ մահկանացուէ: Յոգեխեաց ասէ տէր. ուր են Ա՛ծք նոցին, յորս յու- սացեալ էին:

Յաղագս Խնդութեան:

Պատմա Խաղողաքրիստոսեան:

Ա՛ր մարիամ ուրախութեն կամ խնդութեն ի մարդ- կանէ զի մարդ ի յայդ ժամ ի յոյժ. քանզի ի յայդ ժամ

կարողութի՛ւն, իմաստութի՛ւն քարու-
թի՛ւն, առատաձեռնութի՛ւն, գե-
ղեցկութի՛ւն, երանութի՛ւն, ողոր-
մութի՛ւն, արդարութի՛ւն, ճշմար-
տութի՛ւն, ազնուութի՛ւն, սրբութի՛ւն,
հանդարտութի՛ւն, համբառնումու-
թի՛ւն, սէր, քաղցրութի՛ւն, և նմանք
սոցին: Եւ այսոքիկ առնեքեան
անճառք, և յաւիտենականք են
՚ի յաճ: Եւ ունի զճշմարիտ
խնդութի՛ւն, որ ունի զանկեղծ
խիղճմտութի՛ւն ՚ի յիւրմէ գործոց,
և ոչ երբէք անցանէ զպատա-
ուիրանօք, և զսուխտիւք Ս. ճշմա-
նոր. այլ միշտ դիտէ զարդա-
նալ, և հաստակերպել զինքն
օրինակացն քոյ, և վարուց Ս. ճշ-
մոց: Օ այսպիսւոյ խղճմտութեա
խնդայր ի պարծէր առաքեալն
ասելով: Փառք մեր այս է,
վկայութի՛ւն խղճիմտութեա մերոյ,
ոմն ՚ի պարզութի՛ւնէ, և յանկեղ-
ծու-

ծուխե Ա.Յ, ուչ յիմաստութե
մարմնական, այլ՝ի շնորհէն Աս
կենցաղավարութեամբ յայտնիկ այ
խարհե, բայց առատապէս առ
ձեզ։

Ա՝ու ձչմարիտ խնդութենն պար
տի ներսածել զմեզ այս,
զի առնեսցուին Ա.Ձ՝ի միջ ա՜
մենից առելծուածոց մեայն զմ
մարդկային առելծուածն այն՜
քան միաւորութեաց ընդ խնդեան,
մինչ զի ձչմարտապէս ասիցի,
Ա՝Ձ՝ գոլ մարդ, և մարդն գոլ
Ա՝Ձ՝, և զոր ինչ ունի Ա՝Ձ՝ի
ձեռն ընտրհաց, քան զի ուչ եր՜
բէք գնորեշտակաց բաւուն հար՜
կանէ, այլ զգաճակէն աբրահա
մու։ ոմն ասէ առաքեալն։ ուր
մեկնէ ոակերբերանն առելոյ ։
Ա՝ձմարտապէս ՚ի մեծ, և զար՜
մանալ նաւելն մարմնոյ մերոյ
՚ի

յ'ի վեր. և երկրպագիլ՝ ի տրեշ
տակաց, և՝ ի հրեշտակապետաց։
Պարտ և այլ ինչ ներածականն
խնդրուլքե, որ ասյս, զի Ա՛ծ
ստուգեաց մեզ զյաւիտենական
նէ երանուլքէ խոստմամբ օրի
նաց, և երդմամբ մարգարէից,
ըստ այնմ, երդուաւ զար երդ
ուեաւ աբրահամու հօր մերոյ տա
լոց մեզ զինքն, յ'ի ձեռն հրամա
րատակաց էրից աչէտարան
էից, յ'ի ձեռն վկայուլքե առա
քելոց, և աշխատավարաց ո, ցրե
լ, յ'ամենայն կողմունս ար
էից յ'ի վերուլքե, որ է տունն ա
հարոնի ոգւոյն ար
դէն նախորդչականն յ'ի ջեր
ուանդուլքե, և՝ յ'ի քաղցրու
լքեն Ա՛ծ, և՝ յ'ի ձեռն պատան
դի որ է քո միածին որդին ու
ղիղ։ Ա՛ռայս երկեակ ուրախուլքիւն
յուսոյն զմեզ առաքեալն առ
ել,

լուլ, ուրախ լերուք ի նմ հանապ
ազ՝ ըստ Ն. Ճայնոյ միաբերեալ.
Առաքեալ առեմ ուրախ լերուք՝
ըստ առաքելոյն յաւիտենական
նի երանութենէ։
( ) Յայտնութիւնն , և
՝ զինուեալ Քրիստոսի ուրախու
թիւն ունի նա որ ի չեռն ներք
նայոյ նեղչութեան եղեալ ստոյգ
զթողութենէն ամենից մեղաց ,
ուրուք այնքան ծանրապէս վշ
ատցոյց զնծ , և զայդ սուրբ
ոհած , և կորոյս զայդ շնորհ
պարգեւեալ՝ և պարգեւելեացն
ապարդիւնաւոր գտաւ։ Այս
պիսի ստուգութիւն ունեաց՝ մա
բիան մաղթանքն , որում
ատց ասն , թողցի նմ մեղք
իւրք բազումք՝ զի յոյժ սիրեաց։
Նմ երանելին Փռանչիսկոս
զրմէ ասէ, Թէ հուսկ վախճանի
կեանց իւրոց եղև յայտնեցեալ
նմ,

ման, թէ յետոյ նաթանայէլեան յանցուածոց իւրոց դատելովն թողուլ։

Եւ այլ յայտնութիւնամատուցեալ եւ նիւթ չգտաւ ուրախութիւն. այլ, ասացեալ՝ի մտի, թէ մարդն ինչ ասէ Ա՛յ, և ժառանգասէր արբայութիւն երկնից։ Օգտակար ապաշխարութեան ուրախութիւն, քան զարդարոցն, զոր առանց ապաշխարութեան ունին։ Օգո՞ւտ ինչ ինձ, եթէ ունիմ զամենայն մեղս, թէ եմք ունելիք ձեռնադրել, եթէ ոչ ապաշխարեմ։ Ա՛յ, եթէ ունիք, ասա և ժառանգեցէք արքայութիւն, մինչ առանց ապաշխարութեան ոչ ոք կարէ մտանել։ Ա՛յ, ասեմ ձեզ, զի ոչ մահ, ոչ կեանք, և ոչ այլ ինչ առեղծուած կարէ մեզ հեռի առնել քան զմեղս։ Այլ ասեմ ձեզ, զի եղիցի ուրախութիւն առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ վասն մի

մանակաւորք, թէ իցեն բարեկամութիւնք մարմնաւորք, թէ իցէ հանգստութիւն մարմնաւոր, և թէ իցէ ուրախութիւն ժամանակաւոր: Այսպիսի ուրախութիւնն է թակարդ տրտմութեան:

Ա՛ւ զի մինչ անցանէն այսքինքն, անցանել և ուրախութիւնն, և հետևել տրտմութի՛ւն, և եթէ ոչ բացահեռանայցէ՛ւ տրտմ այսպիսի ուրախութիւն, ոչ երբեք ներմուծէ զմարիա ուրախութիւն, զի՛ւ միանգամ գուշ կարեն, ոչ հուր, և ջուր, որք փոխաբերութեամբ զերեսաց բացատրեն: Անհնարին լինի նաև երբեմն ուրախութիւն բնական, յորժամ մարդ մուածէ, եթէ, կամ էն խոսել, կամ ընթերցուածն Աստ, կամ նաև ունեցեալ լինի ուրախութիւն

խոսքիս ընթացքն զլսուիլմանէ
երկնայոյց ալքատութիւնէ ։ Օ՛ն
սանձահեծութեանդ ընտրանեալ քաղ
ձան երանութիւն ։

Ո՛չ ոսկեխուռն ամանատուփ՝
ի ոսկեայն, և գինովութիւն
տալէ, երբ կոյր հաձոյանան, և
երբ բնաւիւն ։ Կատե երկնային
կոյր ու, որ իմանայիր առել
զնոր եռայեաց ։ Խոնարհութիւն խո
տացի՛ւ ու (առեղծուած) և
ցնծասցէ հոգի իմ յոյժ իմ
(փրկիչ) ի պերճայոյց ինձ, և
այլն ։

Ի Յաղագս Տգիտութեան ։

Գիտութիւն Աստուածընտրեալ ։

Ա՛Յ մարդիկ ապրումնութիւնս ի
յաւուրկ ցաւոյ սրտին մեր
սանձահոգ անխրատութեանց, զոր
հաս

Համբերօրէն Ա՛ջ անմեղաբար տա
րաւ՛ ի սուրբ՛ածոց իւրոց՛ ի
սիզբանէ աշխարհի, և մինչև՛ ի
կատարած տարեկ այնքան՛ ի
հոգևորաց, որքան՛ ի յաշխար
հականաց արանց։ Զայս այս
պարտի երեզանել՛ ի յառջև վեր
ին սիրելին Ա՛ջ զանձինս ա
րեամբն կամելով արտա
ւէաց։ Ա՛ և այլին մեռն չգտայ
ու տրտմեմ, զի մարդկն յա
չախտաբար՛ ի փոյժ ունին զանց
ընդհանրական յաղթահարն։
Ա՛ ի զի յոյժ առեալ զինն
զիմն՛ ի ձեռն հոգևոց զաւա
L թեց,

թեց, որ կարէ շարժել՝ ան-
հաւատութի՛, ի նախանձ, ի քար
կութե՛, ի չոխակալութե՛, ի
բամբասանա՛, ի յարգահարութե՛,
՛ի թերևութի՛, ի մարմնական
բարեկամութի՛, և կամ՛ ի յայլ
ինչ յանցանա, առաքանայն Պարց
իրիք ընդդիմութե՛ անկանի՛ ի
ինէն և կամ՛ ի միւսն նախատա-
ցե՛լոց, և ի՛ նմա կարծեաց,
արդեօք յառնիցէ յայնպիսւոյ
մեղս Թէ ոչ. և Թէ օրհնակա-
նութե՛ն ԱՅ յառնիցէ, ան-
ստոյգ է, արդեօք վերաստոյգ-
ն զՀնարն զոր ունէր, և զայն
քան, զարքան նախատէս ու-
նեաց՝ Թէ ոչ. Այ՛ զի մարդն
ինքեամբ անկանի՛ կարէ, քայց
ոչ երբէք ինքեամբ կարէ յառ-
նել, զի մարմինն՝ ի՛ երկրէ ըս-
չունչ գնացօղ՝ և ոչ յերես գար
ձօղ. Ի՛, և այլ ինչ ոտան ձգմար
տի

ու տրտմութիւն, զի բազմասա-
ուիկ ընդուն արուսհոսեալ յաղթե
ւն ի Քրիստոյ գթութենէ վերա-
ծն ի յոչինչ, այնու զի ոչ վե-
տատանոյց ատ իւր սիրելին՝ յոյ
ս արուսհեղուն հանդերձ բազ-
մաց աստուածութիւն ըստ կարգա-
ւորութեան Քրիստոսի. ոմանք աստուածա-
ն ի սի վերայ եկեալ զայս ասա-
նասին ոչ կարեն ասել։

Ի ս ձշմարիտ աստուածութեանն
աստուած ներգործել զմեզ ար-
բազումն ողորմութիւնն
քեն, որոյ հոգին աստուած էր ի
սկզբանէ կենսայ իւրոց մինչև ի
մահ, որ նաև վկայէ երանելին
գրչագրութեան, ասելով, երանի
ոմն է նա, և այլն։ Օի ուրա-
խութիւնն միայն ի ձեռն աստ-
ուածութեան կարեն գտանել, առ
ոն մեկնիչ ի վեր կաթուղի-
կեացն յայտնեալ։

Ա՛ւ նոյն պատուի ներսէս եկաք
օգտուելու ոչ յաւաջադայի՛ն
նամակ, զի օգտակարագոյն է
չնորհեալ տրտմութիւն, քան զ
չնորհեալ ուրախութիւն, ըստ
այսմ, լաւագոյն է երթալ՛ի
տուն սգոյ, քան՛ի տուն խրա-
խութե։ Վասն այսորիկ
գաղտուցանի ոք՛ի տրտմու-
թէ, որ երբեմն՛ի չնորհեալ խնդու-
թէ վերագոյն է։ Ուր ոչ թշ-
ուառագոյնն է, զի երբեմն հո-
գեւոր մարդն յետ խնդութե,
և չերեսեռանդութե մատց եղեալ
ոչ վաստհատգոյն յայսմիկ ա-
ւուր, և անզգուշագոյն՛ի գործս
իւրա՛, քան թէ զոչխին խնդու-
թի ունեալ էիցէր։ Ո՛չ և այլ
օգտութի տրտմութե։ զի մինչ
այնքա՛ն և այլք խարեզործու-
թիք օծանեն զքո և մեղմա-
ցուցանեն, արտօսրն ոչ է գործ
արա-

مرسوم بقانون رقم ٤٣ لسنة ١٩٤٢ في شأن
المواد المخدرة والمؤثرات العقلية ، وتحديد
الآفات ، وقمع إساءة استعمالها والاتجار غير
المشروع فيها (معدلة بالقانون رقم ١٢٢
لسنة ١٩٥٢) ٤٠ الجريدة : (المواد المخدرة
والمؤثرات العقلية) في مادته الأولى
( ) الجواهرين المخدرين ، ومن المواد
المخدرة : ١ ـ ... ٢ ـ ... ٣ ـ ... ٤ ـ ...
٥ ـ ... ٦ ـ ... ٧ ـ ... ٨ ـ ... ٩ ـ ...
١٠ ـ ... ١١ ـ ... ١٢ ـ ... ١٣ ـ ...

զսակ զզգայութիւնս երա . զի
ոչ տեսանէ , ոչ լսէ , ոչ ձայնա-
կէ , ոչ հոտոտայ , և ոչ ջօշափէ
զինն , որով տրտմութիւն բարե-
խառնել կարէցէ : Զախչէ նաև
յաւելուց տեղեաց , և յաւելից
մարդկանց՝ յընկերակցութենէ
որոց կարէ նուազել ցաւ սրտին :
Զանազ ստոյգ է , ապահովա-
գոյնել ձանապարհ դու՝ վձա-
րելն կեանս՝ և ձմարտի տրտ-
մութիւ , մի , սիրտ խմասոց
ոչ տրտմութի , սիրտ յիմա-
րաց , ոչ խոդութի :

( ) Յայտնդխմանութիւն տայ
զատորութեան , այլ տանջի վր
ոչ մուածէ զամենխմաստ կար-
դալոյն իրաց ժամանակաւո-
րաց , կամ վր հիւանդութե մարմնոյ իւրոյ ,
կամ վր մահուն բարեկամաց , կամ

և կամ վն յանդիմանութեան
իւրոյ անձին:
Ա՛յսպիսի տրտմութիւն զգեցեալ
ընդ առեւտրի, այլ զհետն վի-
րատրէ, ըստ այմմ: Այլ ցեց
հանդերձի, այսպէս տրտմու-
թիւն ի վնասակար սրտի առն:
Ար յայտուր, ի տխրութէ սրտի
լռեան հոգին:

Յաղագս Աբրահամեփոխ:

Ա՛Ր մարիս և կատարեալ
էնախատածիսուհնէ բարձ
րացուցին պարկեշտն Ա՛Ր ի
հոգւոյ հանդերձ ոչնչացուց-
մամբ իւրոյ ինքեան, և պար-
տաւոր պատկառանօք սրտին:
Ա՛յսպէս մեծացոյց զաւրիթ զգ
պարգեւս պատուիրանացն Ա՛Ր,

աթել։ Սիրեցի զպատուհասնա
քո առաւել զոսկի, և զտա
կին, եւ սայթաքման քարդրա
ցուցանէր զարդարեան Ն՚Ի, առ
լու ։ Պատուհասնադայն ի լ
մատուցի, քան զնա գայս, և
քոյոյ ոչք յանկացեալ լինին
ոչ գօրեն բաղդատիլ նմին ։ Այ
ուն զՀիմարիտ երախտապիտու
թի, ոչ զհայ կինքն անարժան
ինքն զհայ և համարի անար
ժանադոյն բարերարութեանց
մատց ։

Եւ զՀիմարիտ երախտապիտու
թի պարտի ներածել զմեզ
մատածումն տուեալին, որ ի Ն՚ծ
կարողապետել, ազնուապետ
նել, սիրելապետնել, հայր
տարմապետնել, բարեգործնել,
երանապետնել, և կատարեալ
պե

զանել ։ Դարձեալ. մտածէլն է զանկն
ուշ է այնքան փոքր պարկէ հո-
գեւոր հանդերձ մարմնաւորիւ
արտահեղեալ յոյժ, յորում էհեղ
ներփակեցեալ անչափն Ա. Հոգ
գերգ ամին զօրութիւն Ա. Հոգւոյ ։
Դարձեալ, մտածելի է քաղցն
տուչին ։ Դանկն ուշ տայ կիսա
նաշելոյ, կամ հանդերձ իւրե
ղովք ։ Դարձեալ. մտածելի է ըն
թացս պարկեշտ, եւ ի բարութիւն
ընկալ ի ձեռաց մերոց, այլ յոյժ
հարկաւորէ զնա տա՛ւ տալ,
ոչ

ոչ երկիւղ էարի ուրուք, և ոչ յոյս բարւոյ ուրուք, և ոչ հմն զօրութիւն մեր, այլ յաւիտեանական, և անչարի բարութիւն իւր։ Պարձալ. մտածելի է անարժանութիւն մեր, որք և ոչ կենացս եմք արժանիք, և ոչ արդիւնաչէութեամբ գոնէ լինիլ ոտիւնք՝ի մէջ այլոց ստեղծուածոց։ Պարձեալ. առ նոյնն պարտի վերածել զմեզ օգտութիւն երախտապարտութեան. մի զի նա բանայ զաղբիւր կենդանի, զյոյզ տկարութիւն, և զնեռնտանութիւն չնորհաց։ Անդէն ոտքան մեծագոյն է երախտապարտութիւն՝ի հոգւոյ, այնքան ընդունել զչնորհն, և այնքան նուաստագոյն եղանել հոգին առ՝ի ընդունել զչնորհն, և այնքան նուաստագոյն եղանել հոգին առ՝ի

Ա՚ջ հարկատրեն առ՝ի տառատարշեալ։

Ոյայտ

( ) յայլոյանդիմանութեան չկամար
▪ , ու երախտադիտութեան
ունի նա , որ յետ մնոյելոյն
վերադարձուցիւ նախատացեալս ,
որք օգնեն ստ երախտադի-
թին , վ՚ն իւրաքանչիւրոյ պար-
գեաց փոքունց՝ և մեծաց , ի
եղելոյ սուտ գոհանայ՝ երբ վն
սին պատկառանօք ընկալնու և
եղելով չանիւ գչնորհս վերըն-
դունելս ՚ի սիրելագունեղի
պահել ։ Վ՚անալ սրպէս հաչոյ
չէ գոհունակաբար վերընկալուլ ,
եղև բարեկամին պարգեւն՝ զոր
ոչ գոհունակաբար վերընկալաւ ,
և այնքան փուլթանակի համա-
ւորաբար եղծէ , կամ կորուա-
նէ ։ Ա՚յ միայն կարօտիմք երախ-
տագիտութե՚ի յայսմ կրա , որք
են ստ միխթարուլթի մեր , այլ
նաև ՚ի յայսմ կրա , որք էն ստ
տառապանս մեր ։ Ա՚ն զի ՚ինոյ-

հոյ , և՛ ի բարուքէ տայ Ն. ջ
զերկաթանէիւրն : Ն. ու այս է զոր
ասէ տօբիա , օրհնաբանեմ
զքեզ Տէր , զի պատժեցեր զիս ,
և առաջացուցեր զիս : Ի՞նչ-
զի վո՛ ժամանելոյ առ հաւատոյր
ընտրհ՛ ի ներկայիս , և առհաս-
տոյ փառս՛ ի հանդերձեալն՝ տայ
Ն. ջ կջերամեռանդուքի՛ն , և թոյլ.
տայ հանդիսակիր փորձուքենց . և
կամ վո՛ մեծագուհնի օգտուքե-
լու

էտր կամաւ իւիք , կամ պակա-
ռի՛ յոյժ փակէ զսիրտ նո՛ր .
դա՛ յոյժաւ փակէ զսիրտ նո՛ր ▪
ասէ ( ) յայտնադիմանուքի՛ն տա-
դունել :

զոհուսակաբար պարտիմք ըն-
դունել զքրիստոնէական պարտիզ , զերկաթանէիւրն
զոր ասեցեր , յերկնաւոր Հայրենիքդ , որ ունիս
զիս ընկալեալ ի ձեռանէ սուր
տոյ յոտից ս աստ : Նոքա զնա
գնա՛ն , ոչ թո՛ւղ տա՛ յոյժ փորձուել
զնա , և՛ ի բարուքէ տայ Ն. ջ

լուծել, կամ անհաւատութիւն, կամ ժանտախտական հեշտութիւն, և կամ մարմնոյս բարեկամութիւն, յայտնի որոց ոչ կարի ընդունել զհոգեւոր պարգեւս, կամ զբնութեանս ընդդիմանալոցս զնոսին ոչ հոգոյ պատճառել, կամ զբարեկիրթսն ինձեան բարձրացուցանել, և կամ զնուաստսն վայելել լուսո կարգաւորութեան Ա՛Ր. և ես այնպիսին վն հաւատացեալ օգտութիւնդ ոչ աշխատի. կամ վնաս պարգեւօք/յոյ առեցեալ ճշմարիտ, և՛ մարդոջ, և՛ հոգւոյ, և՛ մարմնոյ չհնարեալ, և՛ զոհութեան Ա՛Ր մատուցեալ. ոչ թէ ոսկի յաչխատութեան հանդերձ։ Պատուել յայնժամ արդիւնաւորել կարուտանել զբնութեան, յոյժ և՛ հիւրասիրութեամբ զայնոսիկ ընդունիմ առատաձեռնութեամբ։

Գիշեր։

ՅԱՂԹԱԿԱ ԼԱՏԻՆԱՑԻ, ԱՅԼԱԲԱՆԵՑԱՒ ՀՈԳԵՒՈՑ:

ՊԱՏՃԱՌ ԱՊԱՇԽԱՐԵՑԵԱՑԴ:

ԱՅ՝ մարիա և կաւատրեաւ քեզի ասիրանձն հոգւոց
կ, յորժամ որ սէր մտածմամբ, կերակրաւորութեամբ լռեալ, արուես-
ուօք, առօքիւք, հակումամբ, ծա-
մառակուելիք, քառնեզելիք, խոստովանութեամբ, խոնարհութեամբ, ողո-
քելով, վարդապետելով, և յայտնելով ամենայն մեղս իւր ի քահանայէն
ամ՝ զոր կնդրէ: Այլ հնարս կայ
զի ի մէկ ատեան մաք չնորհս կայ
մայ: Յորժամ ոչ կարէ քահանայն
զամենայն մեղս իւր ի քահանայէն
ղոյ, և հայցողին Աստ, ոչ կարէ
ատեան այդ, ոչ ինչ ներելոյ զմեղս
ղոյ, և ոչ ինչ ներելոյ զմեղս

նակին իւրեանց, և յաչախ-
գունիւ շահեցմամբ Հարց Հա-
յոց հաստատեալ էին ի վերայ
ընտանեաց միշտ Կանոն ա-
ղէտից ազգիս Հայոց, զոր
ոչ ոք կարէ ի վեր հանել
զայս գանձս, ի վերին հինգ
հարիւրորդին Ա. դարուն
հաստատեալ ազգային ա-
ռաքինութեանց, և ի վեր
հանել զանոնք ոչ ոք կա-
րաց, մինչ զի վերանա-
լոյս Հարց վարդապե-
տաց, և կատարեալ
ազգին Հայոց
ի

և վերջապէս զանգն իւր մա-
տոյց անտարակուսելի մահ-
ուամբ , ըստ բնութեան , ո-
տաւ , այնքան վն մնալով
վերահաշուելի փոյթ եղև նո
զի ոչ ուշացուցանէր վարձուց իւրոյ
մինչ զմնալեացն զարձուցանէր ։
Այլ թէ ոմանք հայհոյեցին
զաշխատութիւն հոգւոյ, և զանձն ոնեաց առ-
հասին , որ վն մնալով ոչնչացաւ
զեղալ աստուածակատարն ա-
րեան իւր որպէս Ա՛յ մատոյց
հօր Ա՛ի , միշ առնայն բաշ-
կան էրէր մի կամ այնքանաւոյ
աստուածական արեան առ՛ն վր-
կել զեղալ ազգ մարդկան , ոչ
առ ամբարիշտս : Ա՛ մնասցէ
միշ նոր ոչ ինչ առաքելացոյն
կամ առաքեալ՛ն կոչնակ երա-
նելոյ : Օգոս առնուելիւն
հոգւոց Հնդկաց իմաստուն

այլ ,

ում, ար՛ւ մեզ անծանօթ դէ-
տանէ, զոյն գանկատէ սքեր
բեռնատար տեղւոյ. Կ՚ըսէ
դի այսպէս փոքր համարիմք զա-
նոնք ձրիաբար տեղ հատուցա-
նել, այլ ոչ, որ ծախքին հա-
տուցանէ, այլ ինչ որ մնայ
բաղձալի կէտ մնայ, զոր
պարտական ենք ամենայն
մարդոյ ի մեզ ունելոյ: Կ՚ը-
սեմ ես, զոր ոչ տատանիմ
ես ի զիտակութենէս ներ-
կայ, որ ես ոչ ունիմ զոր
ում ինչ պարտական ըլլամ
ի մարդկանէ, զոր ոչ ինչ
ինձ պարտական ըլլան:
Ես ոչ ունիմ ինչ ինձ
պարտական ըլլան ի մարդ-
կանէ, զոր ոչ

ծախեցայց վ՚ հոգւոց ձերոց ։ Ան՚ դարձեալ ասէ, հանապազ՝ օր մեռանիմ վ՚ պարծանաց ձերոց ։ Ցի, ասեմ զարդարեալս մահուամբ ։ Ան՚ երանելին ասել՝ զինքն վ՚ ուրուք զերեցելոյ, զոր կապեալ ունէին բարբարոսքն ։ Ան՚ զարձեալ վ՚ այլոյ ուրուք, որ ՃՈՑ՚ի մէջ հերետիկոսաց վ՚ ապրելեաց՝ կամեցաւ վաչառել զինքն, զոր առ ոչինչ համարեալ ամենեքեան՝ ՚ջ վան կեցուցեալ հոգեաց բարեաց՝ ան վաչառել պահեաց ։

( ) յայտնադիմանալ ասել՝ ե՛ւ առանձին ունի նա, որ զհոգեաց զարդս առաքել հոգեւոր ։ Ցոյժ ի վ՚ ընծայից՝ քան զոսկի ։ Ոյնպէսին էարտ՝ նակի՛ վ՚ թաւշեղն ստամոքս ։ Ոյնպէսին ի՛ զոր զաստանայ, ու՛ օրի՛ զայն

ուց , ու առաց աբրահամու ,
տուր ինձ զհոգիս , և զայլ
իրս առ քեզ ։ Եւ ոչ առա
ջել աշխատի ի բարեխաւսել
մարդկան , կամ ի օգտի , քան
ի վեր սրբոյն ի կատարելոն
նային , այնպիսին ոչ կարէ առել
ընդ առաքելոյն , ոչ խնդրեմ
զձեզն , այլ զձեզ ։

Եւ զի գիտեմ ես , զի ուրուրեք
եղիցեն՝ որք շնջիցեն առիթ
պատճառս , թէ , Ընդ
ինչ զայլս ինչ ասէ , և զայլ ինչ
առնէ ։ Ասեմ զայս ինչ ես ,
զի ոչ ինչ ինձ հոգ ։ Ոչ ինչ
ինձ հոգ , զի ոչ ինչ ինձ հոգ
է , զի ոչ ինչ ինձ հոգ ։ Ոչ
ինչ ինձ հոգ , զի ոչ ինչ ինձ
հոգ է , զի ոչ ինչ ինձ հոգ ։
Ոչ ինչ ինձ հոգ , զի ոչ ինչ
ինձ հոգ է , զի ոչ ինչ ինձ
հոգ ։ Ոչ ինչ ինձ հոգ , զի
ոչ ինչ ինձ հոգ է , զի ոչ ինչ
ինձ հոգ ։ Ոչ ինչ ինձ հոգ ,
զի ոչ ինչ ինձ հոգ է , զի ոչ
ինչ ինձ հոգ ։ Ոչ ինչ ինձ
հոգ , զի ոչ ինչ ինձ հոգ է

առատութիւն , ապրեցաք ամէն տագնապէ , եւ ամէն չարեաց , եւ ամէն ախտից , ծերոց , եւ տղեղաց , եւ մինչ բանիցս՝ եւ երկար ժամանակ բերկրի լինել ընդունին , քան զմեզ տուն , եւ Թերեւս հանդերձ փոքրատունիւ պատճառ , մինչ տակայն տրին զայնքան մեզ խղճմտանս ունին , տրան տոեին , կամ զտրեաքոյն , եւ այնքան , կամ այլ առնել հնարին զանոնք իրենց քան զմեզ , եւ այնքան՝ կամ աւելի տուած կա-

կատարելութենէ քան զնոսին, և այնքան՝ կամ այլ աւելի հաչոյս
նան Ա.Յ. քան զնոսին : Ապա վկայել յատկապէս ոմն ամէն
ի վկայութենէ յոհաննէս ընտրեցաք Յիսուսի ամենասքանչելի գոր-
ծոց մերոց, զոր ոչ գրեցաք ի գրքի սորին, զի հաստատեսցուք
զսուրբ աւետարանս, որ ունին զաշխատութիւն, որք ընդ
պատուիրանաւ Աստուծոյ ի վեր քան զմարդիկ : Այս ամենայն
պատճառք են քարոզութեան, խոստովանութեան, որ
ունի առ ի, և ներքսագոյն ի վեր, զի մեծագործութեան
այնր բանի, զամենաբանական ա-
տուեցէք :

Ա, արձեալ · բառնական և յայտ
նի յայտնապիսութենէ, զի ոչ ոք ոչ
յորժամ՝ և զործս մեր առաւել
նախանձիւք զայն որ ի՛ և կոչմա-
նէն մեր : Ա՞ն զի առ այս
ոչ ոք, քան զայն որ ի՛ և կոչ-
եալ, զի ոչ ոք ոչ ոք ոչ ոք
զործս, որք ունին զաշխատու-
թիւն, և վինն սկիզբն ոչ ոք
պիտի ես քարոզել, խոստով-

անուն , առաքինութիւն , և նմանք սոցին , թէպէտ մեծ
ինչ վտանգն ի նոսին , սակայն առանց խրատուն պատ-
ճառ գտանի : Իսկ ի յայնց գործոց ուր պատուհասին միայն
զաշխատանս , և ոչ զմիսիթարուելն գտանեմ , ոյոյ
լուել , սրպիսիք են , ծուռ-
պատմութիւք , հակումունք , և ձա-
ղանք , և նմանք սոցին , թէ-
պէտ չինդ ի նոսին սրպսպալ
ինչ , զոյ պատուհասին միայն ,
հրաժարի յայնցանէ , սրպս
ինչ իրսրաճանչիւրսք
կարէ :

Յաշտա Լ. գլուխ Ը:

Վերսւ Վասանողնդեսլ:

Ա՛Ց սրպես ազատուիլն ի մարսիս առաքինութեան ,
ոչ լինել հատեցեալ հատ-
ուածոց , սրպ չհպատակին
հոգոյ մերոյ , զոր ունի

հապեն զմարդն, ըստ այնմ, անօրինութիւնք իւրք ըմբռնեն զամբարիշտն, և կապանօք մեղացն իւրոց հանգակապեն իւրեանք: Եւ մեղքն առնեն զչմարտասիրս ծառայ, ըստ այնմ. բանի ոն ոք տէր, որ առնէ զմեղս: Պանդխտեցեալ ոչ կ ազատութիւն ունի ոչ ժառանգել զհայրենի տեղին, այլ ի ստրկութիւն ծառայէ: Յայսմանէ ծառայութիւն ոչ միայն օգնականութիւնն ա. ըստ այնմ զոր առ Քրիստոս, եթէ ոմանք զմեզ առաւելացեն, յայնժամ չէ ծառայ եղիջիք: Օչխարիս ազատութիւն ունի զհօտէն իւրմէ, ոչ կ ըմբռնեցեալ գայր, զանօք իւրոց ժառանգակալութեան, ոչ գողութիւ, ոչ հաճութիւ իւրով, ո՛չ

անհաճոյութիւնը օտարականաց, ոչ թարեկամութիւնը մարմնակա-
նաւ, կամ երկիւղիւ ծառայա-
կանաւ, և ոչ հեշտութիւնը ան-
ցաւորի խնդութիւն:

Ա՛ռ սէր ազատութիւն պարտի
՝ներածել զմեզ կարգաւո-
րութիւն՝ ծայրն, որ կամի լզ-
մարդն զոլ ազատ, ՚ի նշան ոյժ
եւ մարդոյն զազատական կամս,
յայսիկ մանաւանդ ապա նմա-
նեցոյց զնա ինքեան՝ զի յոչս-
մեք բռնատիրել կարէ, որ
ոչ՝՚ց կարէ բռնատիրել յի-
մէ: Օյդպիսի ազատական
կամս եւ՝՚ց մարդոյն առեալ
յհակընդհատականէայ, եդի առա-
ջի քոյ զՀոգւոյ, և զջուր, ՝ի յորն
կամիս մտեալ զձեռն քո: Ա՛ռա-
ջի մարդոյ են կեանք՝ և մահ.
բարի, և չար, այն որ հաճոյ
թուի նմա, տացի նմին:

Խոկ

Ի՞սկ առ Աչմարիա ապաւուլթի
անեկեալյապէս ներածին, ա-
ր ապահանուլթեամբ Ա՛ծայնոց
պատուիրանաց, խրատուց, և
ուխտից իւրոց զինքն անուծա-
նելաբար կապէ. որ զմիտ իւր,
և զգայուլթիս և փափկուլթեց
զսպէ, որ զանուսն իւրս ոչինչ
կերպիւ ապօրինաւոր երթք զգ-
եաղելուցանէ, որ զլուծ Կնա-
ւլ Ա՛Ծ հաձոյանայցէ: Ո-
ր ցած զի առաւել յեղուլ և նախ-
ատանս զՀայկայանայցէ ա-
ւել

Թիւք սատանայի, և մինչ ազա
տադոյն եղեալ գալերվի, յայն-
ժամ հզօրեղապէս և սուրբա-
պէս ըմբռնեցեալ՝ի ծառայու-
թե սատանայի պահի:

( ) Յայտնապիսանութե ձեռնար
ու՝ ոչ իմիք այնց սենեակ, ուր՝ի
ընտանեկցութեն Ա.Յ օտարա-
ցուցանեն զիանն ել, կամ հեռա
ցուցանեն. ուրախ ի առաջնոր-
գութե, շուրջ զատուածելոք յա
չախակի զատուին, զհանդեր-
ութե մարդոյ սատկ հզա-
ծուին, մոտ լքուին, ատ զա-
նազան իրուքութիս տարացն-
գուին, այլոց վարուց՝ և խղճ-
մտանաց յանդուգն տրամադր-
հուին, իւրոց պակասութե ատ
բատրուին, կամ փոքրկացուցուին,
և պակասութե վերամբարձ
յայտնուին, կամ ծանրացու-
ցուին:

կայ։

Ոչ ոք կարէ ասել, թէ Հայոց ազգին մէջ ոչ ոք կայ, որ կրնայ ինքնին կատարեալ ըլլալ, եւ ոչ ոք կայ, որ չունենայ պէտք ուրիշներու։ Ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներու, եւ ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։

(Յայտնի է, որ մարդ ունի պէտք ուրիշներուն, որովհետեւ ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։ Ամէն մարդ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն պէտք, որովհետեւ ամէն մարդ ունի պէտք ուրիշներուն։)

հայոյ • որ գիտուԹէ , և խո-
տատաբար զգածի շուրջ գիւ-
խէ , որ ընդդիմ Ն.Չ , ընդդիմ
մաց առաջնորդաց , կամ որ ՚ի
ընդունման , և՛ ի տրման ըն-
ծայիցն կամ զրոյ բարեկա-
մակամաց հեշտանայ : Ասատի
աստց ոգն իմաստուն , ընծայ-
ուԹէ վաձառուն : Նոր յօբ
տուԹէ վաձառուն : Ոչ ամե-
նայն՝ որք ասեն Տէր Տէր՝ մտա-
նեն ՚ի թագաւորուԹիւն երկնից , այլ որ առնեն զկամս հաւր իմոյ , որ յերկինս է : Ոչ ամենայն՝ որ ասէ ինձ Տէր Տէր , մտանէ ՚ի թագաւորուԹիւն երկնից , այլ որ առնէ

մեղի ծառայութիւն : Այլ զի ոչինչ
ես կարէ պատրաստել այնպէս զեղծումն
և կամ զայլայումն , որպէս զի ոչ
ելոյծ , որ շուրջ զայսոսիկօք
զեղադի :

Յաղագս Աւրհնէ :

Պարտ է վարդապետին ,

ԱՅ մարդս աւրհնեալ կոչին , կամ
հնազանդ կեանսն է , ոյք ա-
ստ եղանելին յակտեաս , այլ
առնել սրբոց , և այրեաց ի
ներգործեն նոցին , և անարատ
պահել զանձն յաշխարհէ :
պահել զանձն յաշխա-
ւն , որ առնելով հրաժարի
ի բարուց աշխարհականաց , և
խոյզ սրբոյն կարէ , այնպէս ի
մեզաց մարմնականաց , սրբոյն
ի հոգեկանաց :

Եւ զ Հիմարիտ Հոգեկան կեանն
ս պարտ ներածել զմեզ օգ-
տութիւն , զարմ աս զիրն ,
ոչին է որ կենդանացուցանէ ,
մարմինս ոչինչ օգնէ : Եւ ըստ
այնմ առաքելոյն , որ ասէ : Ասք
մնալով եմ՝ Ինչ հաձոյանալ
ոչ կարեն : Պարձեալ . որ կամի
Հիմարտապէս լինել Հոգևոր ,
պարտ փախչիլ և առնել զմնա-
ծեալս Հանդուրժութիւն , այլ , զար
չիլ ՚ի մարմնականացս ցանկու-
թենէ , ուր զինքն ընդդէմ Հո-
գւոյ , ոյ ասէ պետրս , և մարմ
բառնալ խաղաղութիւնէ . վա
զի այսոքիկ պահպանեն զՀոգւոյն ,
ոյ փուշք պահպանեն զսերմն ,
զարս ՚ի պարտիզոյ : Ոյանցն
Հոգւոյ զգաստութիւն ,

կարեն, այսպէս և ոչ մարմնա-
կան, և հոգեկան փափկու-
թեան: Վարձել. պարտ
է ջանալ՝ թէ մարդն յին-
քեան զգայնչ կարէ զբարուց
ոյժ եմք բանական խորհել զինն
և մեզ երկու՝ և մեզ, այլ
երեսս բանական ունի: Վարձել
և յուսահատութեան: Ե-
գիպտացիքն մարտնչին. ըն, յանդ-
գնութեան, և յուսահատութեան
առա-

Վարձեալ. ունել զինչն ինչ
պէս, և յուսահատութեան:
Ե՛ս, յանդգնեալ զիս ինձ
բանական մարտնչին. ըն, յանդ-
գնութեան, և յուսահատութեան
առաքեալքն Տեառն, և
վճռակատք են հոգեւորաց, և
կրեցին այսպիսիկ կարս յոյժ
բանական զգուաստհատութեան: Ե-
գիպտացիքն զիս, և այս՝ ի բաց
զայնչ կարեմ նալ՝ որ ո-
չինչ զայնչ ես, և տես՝ ի ձեռն իւրոյ ին-
քեան, ըստ ի ձեռն իւրոյ
կարեցն և ոչ մարմնա-
կան, և հոգեկան փափկու-
թեան: Վարձել. պարտ
է ջանալ՝ թէ մարդն յին-
քեան զգայնչ կարէ զբարուց
ոյժ եմք բանական խորհել զինն
և մեզ երկու՝ և մեզ, այլ
երեսս բանական ունի: Վարձել
և յուսահատութեան: Ե-
գիպտացիքն մարտնչին. ըն, յանդ-
գնութեան, և յուսահատութեան
առա-

առաջի Ն.Յ , ոչ միայն ողբան
անարդ ի, այլեհաւ ողբան ա
նարդ զոլ կարէր՝ եթէ Ն.Ջ
ոչ պահպանէր, և այս բա
նայ վիճաբանէ : Ն՛ եթէ Ն.Ջ
պահանջէ զհամառ զանձնից
էարեաց զոտնէիցն, և բարեաց
բացասականէիցեւ , և զնարհայ
զանցառեցեալոյ վ՚ ինքեան , և
վ՚ հաստատուեալ՝ և այս նե
րաձե զարդար եմեւ : Ոչ
ձեալ , զի բարի ընկալեալ
լերև յայ տնէ, և այս ա
տարկ զոտ սկզբն , և նեղա
ծէ զերախտապիտութի : Ն՛
զի բարի (բաց ի մեղաց) ընդ
կանուն լերև յայ բարեվա
բան Թղթատուէն վասն մեղ
օգտութեան , և այս նեղուծէ
զհամբերութի : Ոչ ողբան ոք առա
ջէր զարգացոյ ի յայտսին ,
այնքան նեղուծէ առ հոգեղ
կեանն ,

վեանն, և՝ ինամին տայի, և համա-
ստատուի:

(Յայտնապէս ամենատես Հոգւոյն շնոր-
հաւ Տեառն Հոգեառաքեան վկայեաց-
նէ ոտ, որպ Հոգին ըստ ամենայնի
իշխէ մարմնոյն, ոս այնպէս և
այնքան շուտով զիւր զանհան-
գստութիւն Հոգուոյ, ոլքան և
ոսկէ ոգ զմարմնաւորն. և
այնպէս, և այնքան խոտշէ և՝ և
տեսլեաջէ, և՝ և ժամանակէ, և՝ և
մարմնական ոտ, և՝ և ձեռն որպ
վնասել կարէ և Հոգւոյ, ոսկ
ոտ և՝ և ձեռն որպ կարէ փոա-
սել, և վհատացուցանել և մար-
մնոյ. և որ այնպէս փոխա-
նակ ջանայ բժշկել զՀոգին,
ոսկ զմարմին, և այնքան առա-
ջել զգուշանայ ի՛ Հոգւոյն,
քան ի՛ մարմնոյն՝ ոլքան առա-
ջել արժանաւորագոյն է Հոգին
քան զմարմինն: Վարձեալ. Նա

ուն ի յայլոյանալ իմանալ ձչ-
մարտի կենի հոգևորի, որ այն-
քան բերկրի՛ն կերակուրս հոգ
ևոցս, որքան՛ ի մարմնաւորս
և այնպէս յակամայ կանգուն-
նէ յիւրք ժամու զկերակրոյ
հոգևորէ։ ոչ զկերակրոյ մարմ
նաւորէ։ Եւ այնպէս կարգա-
ւորութեան առնու զկերակուր
հոգևոր, ոչ զմարմնաւորն։ Եւ
այնքան բռնադատէ զինքն առ
հոգևորս կերակուրս՝ մինչ ոչ
յօժարի, ոչ հիւանդն բռնադ-
դատ առ մարմնաւորս կերակ-
կուրս՝ մինչ զգուշէ՛ ի նոցանէ։
Եւ այլ յայլոյանալ իմանալ
հոգևորի կենի, եթէ մարդն
այնքան մուաղրութիւն հոգւոյ
լինի շուրջ զհոգւով, որքան
շուրջ զմարմնով, եթէ այնպէս
պատրաստ գտանի՛ ի հանդիպ
հանապազորդ հոգևորի ուժգին՝ մի
առող-

առաջուն Հոգւոյն՝ ոչ մար-
միոյն վէս առաջուն մար-
միոյն : Եւ այսպէս Հոգուն
է առ՝ի առանձ զինչ՝ որում
կարօտ՝ի ճախտրդութեան, և
յաջողութեան, որում կարօտ՝ի
վարձին ըստ բարեգործ, և ըստ
չարագործ, որում կարօտ միմ է
զոմէ, կամ միմ պարտաւէ, և
որում կարօտ միմ է մայնակ
առաջն Աւ, կամ միմ լինի՝ և
մէջ մարդկան, որպէս Հոգ-
ուն է զկերակրոց սէրոյ
ուսեալ կամ պահոց, կհան-
դերձից ձմերայնոց, կամ ամա-
րանոց : Եթէ այնքան մաս-
դրութիւ չանայ առանձ՝ բաղ-
մապատկել և պահել, և օգ-
տակարարաբար բաշխել զառնդս
Հոգեւոր, որքան աշխատհակութ
զպարգեւս մարմնաւորս, և այն-
քան առաւել ուշադիր է կհո-

զհոգի քան զմարմին, առեալն առ-
ժամանակաւորէտ և հոպ[illegible]ն քան
զմարմին : Օրայցատէ առեղե-
ցուածոյ առ՝ առաքեալն : Ասէ
ասելով ոչ ասէ ասացեալ ես, զայս ասէ
ասելով ոչ ասէ խոստին : Ասէ ասէ
ասելով ոչ ասէ խոստին, զայս ասէ
ասելով ոչ ասէ խոստին :

Ասէ ասելով ոչ ասէ խոստին :

Ասէ ասելով ոչ ասէ խոստին, զայս ասէ
ասելով ոչ ասէ խոստին : Ասէ ասէ

ջուխիմեան, որ ինչ հեշտալի տե
սողութե՛ն, և որ ինչ բերկրալի
մարթոյ իւրում զայն ե՛ւ գործ
ածէ, և այնց հետևի, որպէս
սաբատ կան, և յորժամ կան.
զի զհանգիստս մարմնաւորս՝ զօ
րինաւորս՝ և զսաղօրինաւորս կա
ցի: Այլ հեշտանայ ե՛ւ գեղեց
կապատանեաց զգեստս, ե՛ւ ձիա
հարութե՛ն, և՛ե՛ւ զկնա յորժամ
կան, և ոչ կան. և այսպէս
ոչ լաւ Ա՛յ, այլ մարմնաւորա
պէս կեաց, և զմարձանայ, և
զբնաւս իրիք մարթոյ իւրոյ կա
տարէ ոչ կան, և յորժամ
կան: Պարձեալ. զոյ և այլ
յայտնադիմանութե՛ն կենդ մար
մնաւորի, ո՛ր, համարձակու
թե՛ն լեզուի, յորմէ հետևի տարա
պրուման սրտի. լաւ այնմ յակո
բոյ՝ որ ասէ. եթէ ոք համարի
ցի զինքն գոլ կրօնաւոր, և ոչ

ամենահարիցն զերեզս իւր, այլ զաւետարանիցն զխնամս իւր, այնպիսւոյն վայրապար է կրօնաւորութիւն : Սակս այսորիկ զմի առաքեաց, որ պահպանէ զՀոգի իւր : Ահ և կեանք ի ձեռն մեղաց : Ա՛ն ի մեզ Տէր :

Յաղագս Ողորմութեան :

Ա՛Ղ մարիտ և կատարեալ ծանրութիւնն է, յորժամ համայնք ախորժումն՝ և ուժգնութիւնք հոգւոյն միահաղոյն հաստատեալ ի յոյժ : Ի ձեռն մարդասիրին ի յոյժ : Զի ոչ ոք կարէ յերես քարշի միոյն ի յումեքէ : Եւ ոչ ապա հնազանդեսցի յիւրաց համազգաց : Իսկ

Ինչ յորժամ հոգին բացահե-
ռանայ յայնմանէ երանեցեալ
մահուամբ, իսկոյն թափա-
ի զամուսնական ունայնութեց ։
ի ընդ երկնի, են ունայնք,
ոյ ասէ էկինէսիասատէան ։
Ա ։ Ջմարիտ ծանրութենէն
պարտի ներսածել զմեզ,
ամենաթե օրինակն Քին Քին,
զկարգաւորապատուհանել կացու-
ոմ, այսպէս ասէ օգոստինոս ։
Քէ քանզի ընդհատումք գոնէ
Քին Քին ցաւեալ դու, ա-
ցեալ դու, ի չանապարհն վաս
տակեալ դու, գնախատինս կր
կիանս տարեալ դու. (զոր օրն
նակ) զձաղանս, ո կրկնեալ ըն-
կալեալ դու, սակայն ոչ երբէք
ընդհատումք գոնէ ծիծա-
ղեալ դու. կամ ի վէր երկրի
ջաջալուծի տեղ ունեալ դու ։

Յայսմիկ ըստ ասի , յայսմիկ յաւուրս լի խնդութեան ամենայն ընտրեալք , ունել սկսանին խոնջիլ ձախողութեանք աշխարհի , ևյոյժ ումանց յայնմանէ նուիրեան պատրաստաբար խաբին , զիսոելու զգուշն այլոյ կենի վերա. կայել ։ Վարձեալ զի սքն զիմն կուրի յոյժ պարտաւէն զանձար. ձակութեն և զծիծաղս , ըմ , որ ասէ , զծիծաղն համարեցի մո. ւրթեն , և խնդութեն ասացի վն հր՝ի զուր պատրես . և յայլ. ուր . ծիծաղն ցաւով խառ. նեսցի , և՝ի վախճանի խնդու. թեն պաշարէ ողբն ։ Ընդ սաղմոս. երգուն խօսի առ ինր , առեցեր զայն՝ որք պահեն զուսայնու. թիս սնոտիս ։ Ընդ մանաւանդ ասատնացուցն յին որ ասէ . վայ ձեզ որք ծիծաղիք այժմ , զի լացջիք ։ Վարձեալ՝ զի կուրի յոյժ

յայժ յեռս քարշէ զիւրացանչ-
իւրն՝ ի ընտանեկցուելն Ա.Տ,
ի խառնուածոյ զինն ի մէ-
բումանէ չնորհաց նմ։
(Յայտնի իմանալ ի չքմար-
մն ծանրութենէ ունի նա
ոչ ի ստորակ քանիւք, այլ սանդ
արձակ շարժմամբ, ու այլ իւրն
ութիւն գործէ զնդն ի թեթև-
արձակութենէ, խորշի յամենից
տեղեաց՝ յորս կարէ սանդարակ
լինել, և փախչէ յամենից մասն
կանց՝ զի պահիցէ զծանրութեն,
գխոհալ զայս՝ թէ որ շրջափէ
զձիւթ պղծեացն ի նմանէ, և
որ մասնակցէ զինքն սանդարձա-
կաց, ոչ զերծանի ի սանդարձա-
կութենէ։ Յայսմիսկ էր երանե-
լին յօբ, որ այնքան ծանր եղև,
մինչ զի արք սանդարձակք ի նեղ
կա-

կայուածէ նորին փախչէին . ոմն
ինքն ասէ . առաքեցաւ զիս երի-
տասարդք , և թափչէին : Եւ
զայնքան սովորութիւն ունէաց
ծանրութիւնէ , մինչ զի եթէ նե-
հակն երևեցուր՝ ի նմին , ոչ ոք
հաճառայր : Ասաի ինքն ասէ ,
և յորժամ՝ ծիծաղէի առաջի
նց . ոչ հաւատային ինձ , և յոյս
երեսաց իմոց ոչ անկանէր յեր-
կիր :

( ) Յայտնի ինամուէ թեզ թէ
ուրեան ունին այնոքիկ ,
զի դիւրաւահ էն ի ծիծաղ ,
ի կատակ , և ծաղրածու
ի , ոյժ դիւրաշարժ ի բարս ,
յաչախող ի տեղիս սանձար-
ձակ ի բարս , սանձարձակ
ի ծիծաղ՝ ընդ արտաց սան-
դարձակաց , և բնակող ընդ նո-
սին , ոյք փախչին յարանց ծան
րակիցց , և դժպետին թուին նո-
ցին տեսանել զծանրակացու-
թիս ,

ձին, համարել թէ՛ ի ծան-
ակութեան Հանդիպիցի ին-
քեանց տկարութեն մարմնոյ ։
Օգտակարացն ասի՛ ի վերս էկ
ձեռնհասութիւն ։ Ուրախ լեր
երիտասարդ ի մանկութեան
քում, և սիրտ քո լինի՛ ի բա-
րիս յաւուրս երիտասարդու-
թեան քո, և հետեա՛ ի ճանա-
պարհս սրտի քո, և ի հայեց-
ման աչաց քոց, և
դիտեա, զի վասն այսոցիկ ամե-
նեցունց առնէ զքեզ Աստ-
ուած ։

Կամ՝

Յոր զի՛ ոչ հնազանդ կամ նո-
ցա ։ Ոչ ասի՛ ի ոչ ունել զնոսա
ձեռնհաս, այլ ասելով զի ոչ
ձեռնհաս ինքն ի գործ նոցա
պատուիրելոյ ։

Վասն Հրեշտակապետին ։

Վասն Հոգեւոր Հովուին ։

Յաղագս Վիճակաւորին ։

Ա՛յ մարդ ո կամաւոր ոչ կարող
ձեռնհասութեան ի գործ ։

Ա՛յս է նախկին առաքինութեան, զորմէ զուարճանայր Յօբ։ Նո՛ւ էր Յօբ այր արդարեան ։ զբեղէն գերութեանցն՝ ի նա՛ այս, քան զայլ առաքինութիւնս ։ Օ՜այս հրամայեաց ոմն մեր Յի՛սուս ընդ ժամ առաքէր զառաքեալսն ընդ ոլորտս տիեզերացս առ՝ ի զարձուցանել զանհաւատսն՝ ի միութիւն հաւատոյ, առեալ ։ եղեալ քահանայութիւն հաւատոյ, զօձս, և պարզամիտ եղիր ևս առնել զայս, ուր խոհեմութեան հանդէպ պարզամտութե։ Քանզի խոհեմութեան թարց պարզամտութե, կ՛խորամանկութի։ Իսկ պարզամտութիւնն թարց խոհեմութեան՝ կ՛յիմարութի։ Քանզի ոմն առնէ ոչ ձիրա՛նաւ, և ոչ կատարէ վնասէ, այլ պէս ձիմարիս պարզամիտն, ոչ բանիւ, և ոչ գործով վնասէ։

ակ ։ «Ա՛ստ սիրէ Աչմարտապէս զաստրելոյ ձեզ, ու ոչ զբարի եւեւս զմարթա շուրջ զբազմօք ։ քանզի անդ են պատրաստ մունք, ե բանալք, այլ միայն զինեան խնդրէ, զորմէ ասէ Տէր, ականջ ոմն ի հարկատու, զոր մի գայլ մարթասէր, որ զբարեբարեացն՝ որ ոչ բարձցէ՛ւ նմանէ։

Ա՛յս է այն ու բարին՝ յորում պատանին Հաստատել զծածուկս իւրա ոյց, եւ յաւիտեան ։ Ասաւ Տէր առաքեցոյց, յօժարի ։ Ասաւ Տէր առաքեցոյց

ետ ուր արձեալին զմանկտես
զաղ առնու, պատասխանեաց,
թող տուք մանկտեացդ գաղ
առնս, զի այգպիսեացն է ար-
քայութիւն երկնից։ Այլ ե առ
քինեալ, թարց ոմն ոչ լինիլ
հեգուրթն։ Օ՛ն ասէ ցնա, եթէ
ոչ դարձջիք, և եղիցիք իբրև
զմանկտես, ոչ մուտջիք յար-
քայութիւն երկնից։ Այլ ասէ
զմանկտես • զի • պատճառիցէ
ձայնատուն զաղ առնու։
Եւ ոմանք ի դպրաց ասեն
ցնա, ուսուցի՛չ, զի՞նչ բա-
րի արարից, զի ունիցիմ
զկեանս յաւիտենից։ Եւ
նա ասէ ցնոսա, զի՞ ինձ
հարցանես զբարւոյն։ Մի՛
ոք է բարի, բայց միայն
Աստուած։ Եթէ կամիս
ի կեանս մտանել, պահեա
զպատուիրանսն։ Ասէ ցնա,
զո՞յս։ Եւ ասէ Յիսուս •
զի • մի • սպանաներ • մի
շնասցիս • մի • գողասցիս
զմանկտես։

( ) յայտնութիւն ձշմարտութեան ունի
ա՝ ոտն պարզամտութեանէ ունի
նա , որ ոչ զգործս ուրուք յե՞
ղաչելէ , այլ զբարին գաղեսից
նախատիւտ , որ ոչ ուրուք զբա՞
րին խեղաթիւրէ , կամ նուա՞
զեցուցանէ . սեռչայ կեցուԹե՞
ամենից , և ոչուանք բարձայ
զբար . և որ առնէ զբարին՝ և
բարեպէս , և որ զինէ զգայ
զբարին՝ և պարզուԹեբ սրտին
հոդէ զնա , որ ենԹարկէ զինքն
կամաց նորին , և պահէ զանա՞
տուԹիւնս նր :

( ) յայտնութիւն խոստա՞
ա՝ մանկուԹեբ ունի նա , որ
գայլ ինչ կրկ՝ և բերանոջ , գայլ
նին՝ և սրտի , և գայլ ինչ՝ և գար՞
ծոջ , ոյր յոլովաբ կարաւ գիւ՞
ջուԹ ամենայնի , և առաց . և
ոչ

եսայեան գնաց: Ընդ դէմ այսոցիկ
սակ եղեն, եղիցի բանն ձեր.
այսու այր, ասէն, ուչ. ի, զայնա
զատս առնել ի սրտի տատամե-
լեցէք բերանով, և ցուցէք
գործով: Եւ յակոբոս ասէ,
այլ երկիւղած, առանց հաս-
տատելոյ ի յայլ չանապարհս
իւր: Եւ ասէ անէծս գերկիւղա-
ցին, որք արտաքս կամին ծառայել
ոչ, և առատանայի, այս է, կո-
ղանել զինքեանս ի մեզ, և ի
գործս բարիս:

Ընդդէմ այսոցիկ սակ եղեն,
ուչ կարէք երկուց տերանց ծա-
ռայել, ի, ոչհնակաց: Քանզի
զի առաքինասիրեն, և մոլասի-
րեն, զայս, զայնոսիկ ոչհնա-
կաց, զոմանս ոչ ընդդէմ այս-
տիկ, որք կամին հաշտեալ
լինել, և աշխատին, սակ յակո-
բոս, որ կամէր ընդդէմ
այսո-

այսուհետև աշխարհի, եղանի թշ-
նամի այս։

Յայտնութիւնս (այսպէս ասեն զայն
վարդապետք) ունի նաև, ըստ վարդապետական
դիտողութեան, զի մարգարէն ասէ զամիսն ե՛ւ զաւուրն
թիւ։ Ոմանք ասեն զի ամիսն կոչի ինքնին ամիս
և՛ ի ամսի կոչի ինքնին աւուր և՛ ի ժամուն եւ
այլ։ Իսկ ասեմք զի ամիսն աս

Յաղագս Լուսնեան։

Պատմա Նբեաստանաւոքեմբրե։

Ա՛Ծ մարիտ և կատարեալ լուսնակն ի եղանակա-
ւորել զլեզուն, ոչ միայն՝ի քան-
ատօրինաւորս, որպիսիք են քամ
քառանք, առաքաւորութիւնք,
առելուածոյք, և քանք ան-
պարկեշտք, թեթիւք՝ սրամտա-
կանք, վնասակարք, անիծա-
կանք, դատարկք, և նմանք սո-
ցին, այլ նաև՝ի յօգտակարաց,
և՝ի օրինաւորաց, ըստ այմ
ուսեալ եղէ, և խոնարհեցայ, և
լեցի՝ի բարեաց։ ՚ի։ պատմե-
լեաց։ Նախ մեկնիչն, նա միայն
ոչ անկանի՝ի յատօրինաւորս,
որ զինքն զգուշաւոր ցուցէ և
՚ի յօրինաւորաց։ զի ոչ միայն
՚ի

ի ձեռն բանից անօգտից և
վնասակարաց, այլ նա՛ի ձեռն
բանից օգտակարաց ճանչին հո-
գիսդ ցուրն միջի իսկին եղա-
նակն ոչ պահի: Յանցատակի ե
այս առաքինութիւն, ըզ, եղանա-
կաւորութիւն լեզուի, ըստ վկայ-
ութեան յոհաւայ, որ ասէ. Ամ
բռնութիւն գազանայ, թռչնոց՝
և սողոց կարէ զսակել ի մարդ
սեղմն զերծուս իւրեւոյց խելս
ձայն, զի ամենայնիւ ինքն ան-
թիւրատրելի:

Ա՛նդի գամպատարելի է, որ
ոչ ծանրանայ ի ծանրութիւն
ուրախութեան, և ոչ ընդ ծիծա-
ղոյ ի ծանրութիւն, զի ոչ ան-
ճոռնաբար ուրախանայ, և ոչ
ծաղկաբանութեամբ ծիծաղեցուսանի
զանձն իւր, այլ ընդ ամենայն
ժամանակս ի չափաւորութեան
կացցէ: Ոչ ուրախ լինի, որ
ոչ ինչ ունի ուրախ լինել, և
ոչ ծիծաղեցուսանի զանձն իւր
ի ծաղկաբանութիւն, զի ոչ
ամենայն ժամանակս ծիծաղ
և ուրախութիւն վայելի, այլ
ընդ ժամանակս ուրախ լինել
և ծիծաղել, և ընդ ժամանակս
տրտմել և լալ, ըստ ասելոյն
Սողոմոնի. Ժամանակ լալոյ,
և ժամանակ ծիծաղի: Ժամա-
նակ սգոյ, և ժամանակ ուրա-
խութեան: Ժամանակ ողբոյ,
և ժամանակ պարու: Ժամա-
նակ ցրուելոյ զքարինս, և ժա-
մանակ հաւաքելոյ զնոսա: Ժա-
մանակ ողջագուրելոյ, և ժամա-
նակ հեռանալոյ ի ողջագուրե-
լոյ: Ժամանակ կորուսանելոյ,
և ժամանակ գտանելոյ: Ժա-
մանակ պահելոյ, և ժամանակ
զլանալոյ: Ժամանակ պատռե-
լոյ, և ժամանակ կարելոյ: Ժա-
մանակ լռելոյ, և ժամանակ
խօսելոյ: Ժամանակ սիրելոյ,
և ժամանակ ատելոյ: Ժամա-
նակ պատերազմի, և ժամանակ
հաշտութեան: Զի ամենայն
ինչ ի ժամանակի է, և ոչ ինչ
ի ժամանակէ դուրս: Ոչ ինչ
ի ժամանակէ դուրս է, զի ոչ
ամենայն ինչ ի ժամանակի է,
զի ոչ ամենայն ինչ ի ժամա-
նակի է, զի ոչ ամենայն ինչ
ի ժամանակի է, զի ոչ ամենայն
ինչ ի ժամանակի է, զի ոչ ամե-

105

վերան իւրեանց յերկինս, և
ասց թերանն խօսեցաւ զունայն
ուխտեան ։ էն օձք, զորց առ
Թոյնք իժից ի ներսոյ շրթանց
նոցա ։

Ա ու սէր լուսոյ պարտի ներ-
ա ածել զմեզ՝ համեմատու
նել օրինակ ահա մերոյ Յիս Քրի,
որ գալեաւ զլուսոյ զբարութիւն
յանցանաց հարցանեցեաւ նաև
ոչ կամեցաւ զինքն առեսարել,
և. ոչ՝ ի ձեռն պատասխանատու
ել կամեցաւ զմտին իւր յա-
պաղել ։ Ա՛ու նոյնն պարտի նե-
ասծել զմեզ օրինակ ուրուք անա
պատականի, զորմէ ընթերնա-
նի, թէ զերիս ամս պահեաց ի
թերանոջ իւրում զթոյր, ոչ զի
ատանիցէր պահել զլուսոյն ։ Ո
ի առաւել փուլատակէս ուս
ոյն՝ որ խօսել, ըստ խմաստոյ
ուրումն ոմն ասէ, որ գիտէ խո-
սել

սիլ՝ ուսցի և լռել ։ Ա.ռնոյին պարտի ներածել զմեզ օգտու-
թի՛ն, որ յառաջագոյն՛ ի նմա-
նէ ։ Ա՛ն զի լռութիւնն զտարացն դեռ սիրտն միտրէ, զպարզու-
թիւնն խոշի մտաց ներածէ, և զիմաստ առընկալուն Ա.ծոյոյ
հնարհին ընդունակս առնէ ։ Ա՛ր ո՛չ զտանի լռութեն անդէն մարդն դիւրապէս յաղթահարե՛ ի թշնամոյն, քան այնմ՛ որ ասէ, ոչ ունի ճարտարութիւն, և ոչ այլոք ։ Ա՛ստ ոչ ամաչէ լռութիւն անդ և երանութի՛

ատհեցեալ բանիւ : Կ՚ասէ որ
ապահասնէ զբերանս իւր, պահ-
ապանէ զհոգի իւր :

( ) Յայտնապիսութեամբ լուս-
նի թէ ունի նա, որ մինչ աղա
տաբար՝ և օրինապէս, և ժարց
ուզելոյն կարէ խօսիլ, որպ
և բանքն վերընդունելոյ լի-
նին հանդերձ մեծաւ ըղձիւ, և
սակայն ոչ իւիք կերպիւ կամ
հաճիւ նեղածն առ՚ի խօսիլ,
մտածեալ զբանն զայն զրկիւ-
րի, որ առ. եթէ սէր մարգա-
րէն էզեկիէլ եղև առաքեցեալ
առ՚ի խօսիլ, զեօթն օրնաւեալ
և տրտմեալ լուէր, մտածելի է
ոչ, ուրան մեղադրանք կոչէ
նային ոչ լուելն, զոր ոչ ոք հար-
կաւորութեամբ բռնադատէ խօսիլ :
Մտածելի է և բանն այն աւե-
տարանական : Ինդ ամուսնոյ
բանէ, զոր խօսելոյն մարդկաւ
տայ-

ասացեն հաւատոյ յաւէտըն դա-
տաստանի:

Յայտնի իմանալի է ամէն
ըստ բնէ, կամ շատախօսու-
թենէ, ըսքանչար և աղաղակիլ
խօսիլ՝ ի յանապատական ժամա-
նակի, կամ՝ ի դիպուկ ժամա-
նակի, զի՝ ի մէջ այլոց ոմն երևի-
ցի, թէպէտ քանն պատկանա-
ւոր՝ ևս՝ ևցէ քարեզունեալ: ընդդէմ
այսմ ասի եկեղեսիաստիկեայ:
իմաստունն լռեցէ մինչև ցժա-
մանակն, իսկ յիմարն, և անզ-
գամն ոչ պահեցէ զժամանակ:
Կամ խօսիլ, ուր ոչ ոք հոգայ
լսել, կամ ունկն դնել: ընդ-
դէմ այսմ ասի, ուր ոչ է լսումն,
մի՛ հեղուցուս զխօսս: Կամ մին է
պատասխանիցէ ոք նախքան լսել
լինելն հարցանեցեալ: ընդդէմ
այսմ ասի, առակաց, 18:13: Ո՛վ
պատասխանիցէ նախքան զլսելն՝

107

յիմար դու զինքդ. ցուցանէ, և արժանի ամօթոյ ։ Կամ մինչ ատաւօխանէ փոխանակ այլոյ ինչ դուրս հարցանելոյ ։ ընդդէմ այսմ ասի, թէ մանուկ դու, և փառս քու՛ր հաշիւ խօսեաց ։ այլայլակերպութիւն ստոյգ է) տուեալ է քեզ՝ որ լսես ամենայնի ։ համարձակութեամբ ասես ինչ ուզես, այլ մի՛ և լսես ընդդէմ ամօթիդ ։ կամ ոչ զի մի՛ և ընդդէմ ասիցես ։ զի ոչ ամենայն ինչ պատուական է քեզ՝ որ ասես

Յաղագս Ա՛ստուածայնութեանն:

Գլուխ Առաջնաբանական:

Ա՛Ստուածայնութիւն է բացատրել զմիտս և զհոգւոց և՛ և զբանականացս արարածոցն սակայն զօրձուլութեաց, և յաւէտ հեշտութիւն է ստեղծուածոց, և զբնաւից ախտրժմունս, զկամս, զգիտաւորութիւնս, միահարկեցութիւն մտաց այնքան շնորհք և

և լուսաւորութիւնք մտաց ըմբռնին, մինչ զի ընդունայն եւրանէ ծանր այլոց առ՛ի տեսանել. ոպէ ածէս միայնակ ինալով՛ի լեառն ընդ Ն.Ա զքառասուն տիւ, և զքառասունն գիշեր, այնքան լուսաւորեցար, մինչ զի Ճառագայթէր լոյս յերեսացն, և՛ի պայծառութենէ երեսացն երեւոյ նշոյլք արեգական բղխէին, մինչ զի չկարացին, մինչև զքօղ հարկ զերեսօք իւրով։

Ա ռաջի միայնակեցութեանդ ան՛ ու՛ նեալ զմեզ սրբա՛ գուն՛եղ օրինակ ոն մերոյ Յի՛ Ն՛ան, զոր թէպէտ ո՛չ ուրուք ընկերակցութի՛ երբէք կարաց արգելու՛ի Հոգևորէ իրակու՛ թի՛, սակայն բազմից խոյս էտ յամբոխէն վ՛ա սիրոյ միայնա՛ կեցութի՛, և երբեմն մինչ առա՛

ել.

ՀԵՂ ՈՉ ԿԱՐԱՑ ԱՌՆԵԼ, ՚Ի ՍԻ-
ՐԵԼԱԶՈՒՆԵՂԻՑ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ԻՐ
ՈՑ ՀԵՌԱՑԱՇ ԻԲՐԵ ՔԱՐԸՆ-
ԿԿՑ ՄԻ ԱՌ՚ԻՆԱԼԹԵԼ, ՈՒՊ ԳՐԿ
ՅԱՒԻԱՍ • ԱՅՍՈՒ ՅՈՒՑԵԱԼ ՄԵՁ
ԼՔԿ ՆԱԵ ԱՐՔ ԵՂԵՔ ՄԻՆՉ ԳԱՏ-
ՆԻՆ՚Ի ՄՔՉ ԲԱՁՄՈՒԼԹԵ, ՈՉ ԿԱ-
ՐԵՆ ԸՆԱՏԱՆԵԿՑԱՉԱՐ ԱՌԱՒԱԼԻ
Ի ՅՈՒԾ • ԿԱՄ ԶՂՈՑՆ ԼԻՆՉ, Ե ԿԱՄ
ԶԱՐԿԻՆՉ ՀՆՈՐՀ ՍՏԱՆԱՆ ՚Ի ՄՔՉ
ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՑ • ՈՐՔԱՆ ԵՐՉԱՆԻԿ Է ՆԱ, ՈՐ ԶՈ-
ՀԵԱՑ

նեայ մի անգամ ևս Ա.Յ նորը
սահել խօսել ։ Խօսակցութեն
ներ ի սրտի Ք տալ զգուշա
նայ ։ Ընդոյն պարտի ներածել զմեզ
օրինակ արեզ անապատակա
նաց , որք ի վայրկեան չըշեցան
յանապատի մոլորեալք ի լե
րինս , ի յայրս , և ի ծերպս եր
կրի , ոմն զի շարունակաբար կա
րելին պարապիլ ի յաղ , և
երբեմն զերեսուն կամ զքառա
սուն աման ոչ տեսին զմարդ ։
( ) յայտնի իմանալ զի
ոչ միայնակեցութեն ունի
նա , որում ծանր պատիժ երևի
լինելը ընդ մարդկանց , և՛ինո
ցանէ զինքն հեռացուցանել չա
նայ , որով և եցէ առթիւ որ
քան կարէ , զատ այնմ սահմանի
որ առէ . ահաւասիկ բացայտե
ցայ

ցայ յանապատն, ոչ մարխամս
մաղաքաւենացուցոյն պատիժ լինի
ի ստեանել զմատուիկն՝ յոտ ոտի
այլեւ ոչ կարաց ստեանել զմն,
եաւ ստեանել զհրեշտակս ի
պատիժ լինելեան : Ասաւ առաց
հրեշտակաց, որք կային մոխ-
թարել զնա զհետացմանէ տն՝ի
գերեզմանին, խնդրեմ զառել-
ծօրն, և վասն այնորիկ ծանր ի
ինձ ստեանել զամ ստեղծուածս :
Ես սակս այնր փախեաւ՝ի յա-
ղագաս վանն սիրոյ տն մերոյ
Յիս Ի՛ն, զամս երեսուն պա-
կասեալ յամենից կերակրոց և
ըմպելեաց մարմնականաց, զոր
հրեշտակք վերացուցանէին՝ ի
յօդն յիւրաքանչիւր ժամս կա
ցուցեալս առ՝ի տալօթել, որ՝ի
դուռն հոգւոց ի մարմին :

Օյայտ-

( ) յայտնի իմանալի եւ ասել զայն, որ թէպէտ եւ
ամենայնի ունի զանազանութիւն, սակայն ոչ ունի զանազանութիւն ի
միմեանց, այլ ամենայն միով եւ նոյնիւ ասի եւ իմանալի. եւ
զայսոսիկ երկոսեանցն. այսինքն զանազանութիւն եւ միաբանութիւն
խոկումն. զոր այսպէս սկսցուք, եւ տեսցուք, թէ զի՞նչ
ինչ եւ ո՞րպէս ասի զանազանութիւն եւ միաբանութիւն:

Յաղագս խոկման:

Գլուխ Երկրորդ:

Ա՛Ր մարդիս խոկումն ի հա-
մաժողովմանէ ախտից,
եւ առնելոյ զօրութեան հոգւոյ առ
ի,

'ի ձանձրանալ հանդերձ բերկրու-
թեբ, և աբանչայմանալ մտաց
վինն զանձայնոց բնութեբ. այլ
վկարծելութեբ, վիճաստուութեբ,
զբաղութեբ, զսիրոյ, զագահու-
թեբ, և կամ զառաստաբաշխու-
թեբ, և այլն: Կամ առ 'ի ձանա
չել զպատկան զատաստանս այլ,
կամ՝ զարբաձանել կամն նորին,
և կամ վինն կատարելութեբ ար
վելութեան առնծ:
Յայսմիկ խոկմանն եղեն նախա-
հարք, մարգարեբք, և սբք առա
քեալք: Ձանզի նախահարց՝ և
մարգարեից յայտնեաց ժամանա
կաձանխա էրա 'ի ձեռն ոգւոյն
սրբոյ, ոչ նոյն զՔրիստոսէն,
աբտահատու վկարծանմանդ տո-
ղանչեցւոց, յօսեփայ զտվեան
եգիպատոս: Երեմիայի զանդրա-
ձումանդ, և զչերտվելութենէ հրէից,
զանխելի զպատկերդ նաբուզո-
դո-

զանուանդ, և այսուհետև զայնմ
հրաց այնց մաղասրէից, և նա-
խահաց, որոց զայն գործեալ
թագաւորեաց, ոչ երկիւղիւ
զգաստութեան սեպհոյ: Ասաւ տէր
ամենայնի, ոչ ոք արուցէ զգոյ
շութիւն ձեզ ոչ զգաստութիւն հրա յայտ-
նեցէք ծառայից հրոց մարգա-
րէից: Իսկ աստուածն հրէից ի ձեռն
միածնին հրոյ գայր կոչի, և
գայր կատարելութիւն հրոյ ծա-
նոյց, ոչ տակաւին: Զայր զոր
հրոյ՝ ի հօրէ հոմիջ ծանուցեալ,
ոչ պի և նոքին զնոյնս յայտ-
նեցեալ յեւտագայից հրէից,
զոր և հաճատարմաբար ար-
կին: Ոչ ունել զնոր ամ երկիր
և բարեաւ նոյ, և այլն: Այդ
՛ի մէջ առաքելոց եղանելոյն յօ-
հաննու ասէառաքինէն, և եղա-
նելոյն պօղոսի զգաստացու-
ցեալ յայտնեաց՝ և ծանոյց: Ի

մէջ այլոց ծանուցանելոցդ ա-
նոյց աշակերտացն և զուարճ-
երանութեանդ, ասելով: Նրան-
աղքատաց հոգալով, և այլն:
Այլ ներփակեն յինքեանս զկա-
տարելութիւն, և զիատարեալ
կամն Աւծ ծանուցանեն:
Բայց տարբերին խոհուն, մտա-
ծուն, և խորհուրդ: Զան-
զի՛ և խորհիմն՝ լինի վարանումն
մտաց, ՚ի մնաձմանն ներքոյ-
զուարճ, և ՚ի խոկմանն զարմա-
ցումն մտաց: Խորհուրդ եղանկ
Թարց աշխատանաց, և Թարց
պատճառ. մտածուն լինի հան-
դերձ աշխատութեաբ, և պատճառ:
Խոկ խոհուն եղանկ Թարց աշ-
խատեաբ, և հանդերձ պատճառ:
Եւ խոհուն Աւծ պարտին ճա-
նաչել զմեզ երեք աստի-
ճանաբք, զորոց առաջ դրիպար. ա-
ռեալ Աւծ են հարկաւորք

712

աստիճանք հոլովին : Ընդալինն
է , զի հոգին զինքն առինքն
ժողովեցէ : Ներգործին , զի սե-
ռականէն թե որպիսի կերպիւ է
ժողովեցեալ : Նորոտդ , զի ՚ի
վէր իւրոյ ինքեան յառնէցէ , և
զինքն տարածելով ենթարկէցէ
խոկմանն աներեւութի հեղինա-
կին : Իսկ զինքն առ ինքն ոչ
ւրեմք ժողովէ , եթէ ոչ նա-
խապէս ուսանիցի ՚ի քաց մեր-
ժել յաչաց մտացն զերկրաւոր-
մուռս պատկերաց երկրաւորաց ,
և երկնաւորաց , և զամ ինչ ոյք
հանդիպին ՚ի խորհուրդս վեռս
պութէ , զլսողութէ , զհոտոտ-
պութէ , զշօշափողութէ , զձա-
շակողութէ մարմնական անար
պել , և ունակութս առնել , ըստ
որում այնպիսի զինքն խոստա-
նեալ պատուիրէ ասելով թէ այս
ցին է : Քանզի զայսոսիկ յոր-
ժամ

ժամ խոհի երբև զոմանս առ-
ուէրս մարմնոյ ի յինքն շոջէ :
Աբեմն բացատրժելիք են հա-
մայնք՝ ձեռամբ ընտրողութեան
ի յաչաց մտացն , որովհետև
հոգին զինքն այսպիսի մտածէ
պատիւ ունի Ա՛յ ն , և ի վեր-
քան զմարմինն տեղծեալ :
Ա՛ոնոյնպէս պատուհասելոյն
անչատելի քաղցրութիւնն , որ
անդ ըմբռնի , զարմանալի հա-
տարերութիւն , որ անդ ուսեալ
լինի , սիրելն ամ երանելոյն ,
որ անդ գտանի : Ա՛անզի աղ-
բիւրն ամի երանելոյ ծայրա-
գոյնքն Ա՛ծ անդէն չանալի ,
և որ չխմարտապէս չանալի այն
սիրի , և որ չխմարտապէս սիրի
այն բաղձալի լինի , և վասն
առատութեան զայն՝ աչխատելի
լինի : և յորչափ որոյ մտադրա
բար աչխատելի լինի , այն

713

վերջապէս առատանի, և յոր-
ժամ առացեալ լինի հանդերձ
անգրանալի բերկրութիւք ժո-
ղովեցեալ լինի : Ողջամանդ
աստ բեռնատուտս : Քանզի զորս
հոգին միանգամ՛ իւրն ունէ ուսուց,
և առընկուցանէ ներսամուտս
՛ի յիւր ինքն, և՛ ի ներքս ինքեան
հաստատեալ առաջի զներկայու-
թիւն Իւր, և խոտրել հանու-
սաց զերես նորին, (վասն զի ոչ
ի Նմ, և ոչք խոտրին զնա ան
ոտ ի նոցին կենցաղավարել.
ոգուով և ոչ մարմնով, ոչ զի
ըստ մարմնոյ կեացցեն) առեմ,
այնպիսի հոգին՝ ոչ պիտեմ, ար-
դեօք զինքն գեհեանն առ ժա-
մանակ ինչ փորձառուցեալն զար-
հուրելոյն, և պատժականա-
գոյն համարիցի, քան յեռ մի-
անուամ Հաշակելոյն զքաղցրու-
թիւն այսոսիկ հոգեւորի կրթու-
թե

թէ արտաքս ելանել նոտապէս, զի
ոչ դիմել առ պատրանս, կամ
մոռանալ առաւելութեան մարմնոյ
ականջ, և զգայութեանց, առ ի վե-
րակրկնել զանյապ հետաքրքր-
ութիւն • լսատ այմմ սկսաքայ ա-
ռնել • ոչ ընդունել զանձինս ի տե-
սութիւն, և ոչ ականջս ի լսելիս :
Ասաի լուր առն հմտացեալ ա-
յնպէս (ասէ) առակս իմաստից
իսրատելոյն զքեզ, և հոգւոյ
քոյոյ (ասէ) ոչ եմ ազգ
ընդդիմացն ի քեզ, զի ոչ
գիտեմ զքեզ երես իմ, զերեսս քո ոչ
P 3 կոյ-

տա-
յոյժ, ուչ արդէն բոլբոջեցեալ
խարտի, և ինձ բեռն էր կարի
անհաճոյ էր, զոր իրակէի յաշ-
նոս, մինչ ասաց, արդարև ինձ
ման խոկման եւև սքեն օգուտի-
մի խոհեմ եղիր, զոր այդ բան
ես, մնալ ասաց, արդարև ինձ
ման կործանմանն, և վերատին
կրել զամբոխմանն մարմնա-
թեն, մանաւանդ առ մարմնա-
թիս, մանաւանդ առ մարմնա-
ցամաքելեալ ի հնարհաց հար-
կաւորին վերատին մտանել
խնդութեան: Ասաց ինձ ոմն
ինչ մերձենալ առաջ քան զմեռ-
նել, զի ոչ քան զայն ոչ ոք
ես, զի ոչ ոք ոչ ոք ոչ ոք

թաւիանոց (ոսկի տալով) ծաղկեայ ձին
յուսով պատուոյ , և գրամոյ : Այլ զի ասի
կրեցուցանէին զիս , ոչ՝ վասն քեզ
ոչ ես զի ասիցեն այնպիսիք ինձ թե
տուր ինձ , ոչ՝ ես ասեմ . և ոչ՝ ես
ասեմ ինձ . այլ վասն ուսուցչին ( )
յայտնի իմանալոյ զչմարտն ասեն
զոր սիրեցի :

Ես եմ հովիւ քաջ , և ծանուցեալ եմ
ոչխարաց իմոց , և ծանեայ եմ ինձ
հովիւ քաջ . և ոչ ոք ծանեայ զիս
եթէ ոչ հայրն , և ես զհայր . և զոչխարս
իմ դնեմ ես զանձն իմ : Եւ ոչ ոք
առնու զանձն իմ ինձ , այլ ես դնեմ
զանձն իմ յանձին իմում , և իշխանու-
թիւն ունիմ դնել զանձն իմ , և իշխա-
նութիւն ունիմ առնել զանձն իմ
դարձեալ : Զայս պատուէր ընկալայ
յհաւրէ իմմէ : Եւ ոչ ոք ծանեայ զիս
եթէ ոչ հայրն , և ես զհայր . և զոչխարս
իմ դնեմ ես զանձն իմ : Եւ ոչ ոք
առնու զանձն իմ ինձ , այլ ես դնեմ
զանձն իմ յանձին իմում , և իշխանու-
թիւն ունիմ դնել զանձն իմ , և իշխա-
նութիւն ունիմ առնել զանձն իմ
դարձեալ : Զայս պատուէր ընկալայ
յհաւրէ իմմէ : Եւ ոչ ոք ծանեայ զիս
եթէ ոչ հայրն , և ես զհայր . և զոչխարս
իմ դնեմ ես զանձն իմ : Եւ ոչ ոք
առնու զանձն իմ ինձ , այլ ես դնեմ
զանձն իմ յանձին իմում , և իշխանու-

115

Ասատ ասէ դրիզտ, խոկական
կեանն է յուժէ մուտ զսէրն այ,
և ընկերին վերապահել. 'ի յար
տաքնոյ գործուելոյ հանդար-
տել, միայն 'ի փափաքմունս կեր
տողն առ յեղուլ. ոմն զի զոչ-
ինչ արդէն երտագործել չհաճո
լեցի, այլ առնակոխ արտաբեալ.
զայս հոգս՝ առ 'ի տեսանել
զերեսատեսլականն իւրոյ, սիրոն
ծոլբոթելոյն այնպէս՝ զի արդէն
ծանիցէ զապականացու բեռն
մարմնոյն հանդերձ տրտմելէ
տանել, և համայնից ցանկու-
թեամբ բաղձալ՝ներալինել 'ի
յայնս օրհնաբանութիւն գասուց
հրեշտակաց, առ 'ի խառնել ըմբռ-
երկնային. քաղաքացիս, և ընդ-
դառ առաջի Աստ զյաւիտեան-
հանդ անապականութենէն։

( ) Այսպիսի ոմանք զերկրի-
նայ ոչ, որ զերկ-
նայինս ընդունին։

ինչ զնայ, կամ զիմեքէ կատա-
րելութ'նոյին Աստուծէ, որում
Աշմարտութիւն սրբազանի գրոյն
ներհականայ, և սակայն զայս
յ'ի ձեռն բանից յանդգնաբար
ջատագովէ: Յայտնէ'իվաղն-
ջուց հերետիկոսութիւնք յատա-
ջացան, ջր, արիոսի, որ ուրա-
յսմ զորդին գոլ. հանդյատեսե-
նականանակից, և համագոյակից
հօր: Եւ սաբէլի, որ զանձինս
յ'իրերադրութեան շիութեաց,
դնելով զանուանական տարբե-
րութիւն միայն, մինչ Աշմարտու-
պէս տարբերին յատկութիւնք:
Վանգի Հայր յատկապէս ունի
զանծնելութիւն, ուրդին յատկա-
պէս զծնելութիւն, իսկ ոգին սը-
զեղելութիւն:

Տպաւ

116

Յաղագս Լինելոյն։

Պատմութիւն Արարածոցն։

Ա՛Ր մարիա ընտրութիւնն է, խոհեմաբար ենթադրա
ութիւն, և մեջ ստեղծուելն, և
ստեղծուածոյն, թէ զինչ ինչ
ածն։ Նոր դարձեալ տրամա
դատել թէ զինչ ինչ բարին,
զինչ բարեգոյնն, և զինչ բարե
գոյնն. զինչ չարն, զինչ չա
րագոյնն, և զինչ չարագոյնն.
ոմանն փափաքելի ինչ բարին,
և ոմանն խոտելի ինչ չարն։
Դարձեալ, թէ մարդ զոմանն
յարգուն պարտ ինչ ընծայել
վերնագունին իւրոյ, և զոմանն
գթութեն և զցաւակցութեն վայ
րագունին, զորպիսի ընկերակ
ցու-

յուլի հանսաարին , պատիա-
բար պարտեկի ունել զինքն ա-
մեռեալ , պատիաբար ա-
կենդանիս , պատիաբար ա-
նախընթացօրդ , պատիաբար
ատ. յաջարդօրդ , պատիաբար
ատ բարեկամի զի սերեցին ի
յոյծ • պատիաբար ատ թշնա-
մին զի սերեցին յաղատ ԱՅ •
պատիաբար ունել զինքն ատա
ջի ԱՅ ծածկապէս , պատիա-
բար ատաջի մարդիանց յայտ-
նապէս • որ կերտակուր տալ կոյ
մարմնոյ , և որ ոգւոյն • պատ
ճառել զգեստուք զգեստաւորել , երբ
ուտել , երբ ըմպել , երբ պահե
լ • և զթութեան , և յարոյց կերտակ-
ուց : Երբ հոգել • երբ ննջե-
լ • ոտքն , և ցտքեան ժամա-
նակ • երբ աղօթել • երբ ող-
ջալ • երբ զինն երակուել ատ
նել , պատիաբար զինքն ուն-
ել

լի առաքութիւն • պրակիատար
առ պարտիզանս • երբ խօսիլ ,
երբ լռել , պէտք , և զարդ
պատչառաւ • ընդ որդի , յո-
րում տեղւոջ , և յորում ժա-
մանակի • երբ առնլի , երբ
վերատալ , երբ տալ , և
պէտք , և որպ , և յորում ժա
մանակի :

Օգտակար առաքինութեանց կար-
գաւորապէս և խոհեմութեամբ առա
ջադրելն՝ ի ձեռնարկութիւն ընտրե-
լութեան , Առաքինութիւն այն՝ ի
վարդապետս առնէից առաքինու-
թեանց • կացուցանող առնէից զե-
ղանակ և կիսրդ : Ուստի ուր
ընտրութեան ոչ է , անդ՝ սէրն
ոչ պահէ կիսրդ , թէ զինչ յա-
ռաջադրեն , և զինչ յետադրեն
լեալ սիրել • ոչ և զեղանակն
չգոհանայէ թէ զինչ է այն որ առա-
ջել , և զինչ է այն որ առաւել
լեալ

թեան, ոչ ինչ ուրախանալ, ոչ ինչ տխրել։ Այս
ու նա չէ՛ ընտրելութեան պատճառ, որ կարի
ոչ ինչ ընտրելութեան պատճառ, որ կարի
ոչ ինչ ընտրելութեան պատճառ, որ կարի
ոչ ինչ

թին, քաղցրաբարոյութին, և բա
րութին, զանխրատն կենցեն ։
Ընդ՝ ուր ոչ ի ընտրութի,
կրօնն տարտաղծանի, չքմար-
տութին առ, ոչնախտհութին
ապականի, ծանրութին թե-
թևանայ, կայտնութին ընդ-
վիսխի ։ Ընտրողութե առա
քինութիս այս՝ ի պակասութէ
այլոց առաքինութեց ակն ։

Ընդել որովհետև մարդն
բազմից անկանի՝ ի խոտարհու-
թէ՝ ի հպարտութի, կամ՝ ի անո-
փառութի, ի սկզբ՝ ի նախանձ,
՝ի համբերութէ՝ ի բարկութի,
՝ի հեզութէ՝ ի յոխակալութիւն,
՝ի ջերմեռանդութէ՝ ի պաղու-
թի, ՝ի յոյժ խոհեմութէ՝ ի մար-
ճութիւն, ՝ի սկզբ պարզութե, ՝ի
աղքատութէ՝ ի յոգահոգութի,
՝ի խոհականութէ՝ ի խուսափու-
թի, ՝ի միաբանութէ՝ ի տարաձայնու-
թի,

թե, ՚ի հնազանդութենէ յաս-
տամբութիւն, ՚ի ծանրակացու-
թենէ ՚ի թեթեւութիւն, ՚ի կրօնէ ՚ի
տարտաբերութիւն, ՚ի լռութենէ ՚ի
լեզուազարութիւն, կամ ՚ի քամ-
բասանս, ՚ի սիրոյ հոգեւոյն ՚ի
մարմնական, ՚ի յուսոյ ՚ի յոյ-
զգնութիւն, ՚ի յարդար եւկիւղէ,
՚ի մարդկային, եւ ՚ի ծառայա-
կանն, ՚ի յարգարութենէ ՚ի խա-
տութիւն, ՚ի յարգարմանէ ՚ի
հեգնաբանութիւն, ՚ի հաստատու-
թենէ ՚ի յանդիմանութիւն, ՚ի չքմար
տութենէ ՚ի տուրքեան՝ յայնժամ
հուսկ ընդհուպ եղանի զգու-
շութեան առ ՚ի խորհիլ, եւ հոգա-
ցողութեան, եւ ՚ի համայնս ըն-
տրութեան:

Ա՚ւ չքմարիտ ընտրողութիւնն
պատուի ներածել զմեզ, եւ
իսկ հանապատական ըն-
թերցուածն, եւ մտածումն զրուա-
ծոյ

ծոց սրբոց, շարունակական
հետազօտութիւն օրինակաց սրբոց,
յաձախական խորհրդածութեամբ
ընդ արանց խոհեմից. ըստ այմմ։
Խնդրեա յիմաստնոյն զխոր-
հուրդ։ Ասաւ ոմն առաջի պօղոսի
մնա՛ւ քաղաքն, և անդ առաջ-
ի՛կ էր քեզ թէ զինչ պիտոյ եղեւ քեզ
առնել։ Ա՛յսպէս առաքեա ասէ
զքեզ թէ զինչ պիտոյ եղեւ քեզ
գրել։ Ուրեմն՝ ասելով զայս
զանգիտութիւն ձեր քահանայա-
կան հոգեբուժութեամբ ի բաց
վերցուցանել ի ձէնջ ջանամ։ Եւ
զի ոչ միայն ինձ ինչ թուի այս-
պէս, այլ և ուրիշ ոմանք ի մեզ
հանդերձ խորհրդով խոհեմից,
զոր ես միշտ ոչ կարեցի ու-
զել զայդ ի ձէնջ, զի ոչ միայն
մաց, զի ես ինձ ինչ նուազ
ընտրել՝ միայն զաստանից ընտրա-
կամաստին։

( ) Այսպէս ինքնաբերաբար ձգտում
ընդ արանց խոհեմից. ըստ այմմ։ ■
զի ես ինձ ինչ նուազ
ընտրել՝ միայն զաստանից ընտրա-

ներ խոշնոյց իւրոց հանդերձ
չեմարտիւ ընտրուելութեաւ, և հա-
ստնիւ քաջութեաւթ տրա-
մագնել, ըստ այմմ, առանց
խոհեմութեաւ ոչ ինչ առնե-
ցեա, և յետ առնելոյ՝ ոչ տա-
շեացեա: Ա՛ս տակաւին յայտնի
միշտ հաստատացե խոշի մտաց
իւրոց, եթե ոչ ունելի գայա-
նագոյն վիճակութեաւ՝ ի սրբա-
նից գոց, և ոչ պարբատան գերն
յետագային կերակուր իւրեաց ըստ
յօժարութեաւ գգացմանց իւրոց,
ի սրբոյ գրոյն:

( ) Յայտնաբանութեաւ սրբոյ
ստուածամարդին Քրիստոսի, որ
ասաց, թե ոչ եկի ես կոչել արդա-
րս, այլ մեղաւորս ի ապաշխա-
րութիւն, ոչ ասելով՝ թե ոչ
ունիցին գործս ապաշխարու-
թեան, այլ թե ոչ ունին ինչ
ինձ ասել, ոչ ինչ ունին ինձ
հակառակ, ոչ ինչ ունին ինձ
ամբաստանել, ոչ ինչ ունին
ինձ մեղադրել, ոչ ինչ ունին
ինձ յանդիմանել, ոչ ինչ ունին
ինձ պատուհասել, ոչ ինչ ունին
ինձ դատապարտել, ոչ ինչ ունին
ինձ տանջել, ոչ ինչ ունին ինձ
սպանանել, ոչ ինչ ունին ինձ
մեռուցանել, ոչ ինչ ունին ինձ
ի գերեզմանի ձգել, ոչ ինչ ունին
ինձ ի դժոխս տանել, ոչ ինչ
ունին ինձ ի դատաստանի կա-
նգնել, ոչ ինչ ունին ինձ ի
դատաստանի կանգնելոյ ի
ձախակողմանի կողմանն դնել,
ոչ ինչ ունին ինձ ի ձախակող-
մանի կողմանն դնելոյ ի հրեշ-
տակս չարս տանել, ոչ ինչ
ունին ինձ հրեշտակս չարս
տանելոյ ի հուր անշէջ, ոչ ինչ
ունին ինձ հուր անշէջ տանել-
ոյ ի տանջանս յաւիտենից,
ոչ ինչ ունին ինձ տանջանս
յաւիտենից տանելոյ ի կրա-
կունս յաւիտենից, ոչ ինչ ունին
ինձ կրակունս յաւիտենից
տանելոյ ի ներքինս խաւարի,
ոչ ինչ ունին ինձ ներքինս խա-
ւարի տանելոյ ի ատամանց
կրճտման, ոչ ինչ ունին ինձ
ատամանց կրճտման տանելոյ
ի որդն որ ոչ մեռանի, ոչ ինչ
ունին ինձ որդն որ ոչ մեռանի
տանելոյ ի ցաւս անհանգիստս,
ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս անհան-
գիստս տանելոյ ի ցաւս անա-
ռակս, ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս
անառակս տանելոյ ի ցաւս
անդադարս, ոչ ինչ ունին ինձ
ցաւս անդադարս տանելոյ ի
ցաւս անդարմանս, ոչ ինչ ունին
ինձ ցաւս անդարմանս տանե-
լոյ ի ցաւս անդադարս, ոչ ինչ
ունին ինձ ցաւս անդադարս
տանելոյ ի ցաւս անդարմանս,
ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս անդար-
մանս տանելոյ ի ցաւս անդա-
դարս, ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս
անդադարս տանելոյ ի ցաւս
անդարմանս, ոչ ինչ ունին ինձ
ցաւս անդարմանս տանելոյ ի
ցաւս անդադարս, ոչ ինչ ունին
ինձ ցաւս անդադարս տանելոյ
ի ցաւս անդարմանս, ոչ ինչ
ունին ինձ ցաւս անդարմանս
տանելոյ ի ցաւս անդադարս,
ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս անդա-
դարս տանելոյ ի ցաւս անդար-
մանս, ոչ ինչ ունին ինձ ցաւս
անդարման

բազումն ան լինելի անօգուտ
և ծառայութեն Ա՛Ղ. բայց այն,
զի ոչքան ասիւթ մարդիկ զատ
նին այժմուս ժամանակի, որ
և յայտնիսիս անդրանցանէն:
( ) յայտնադիմանութեան ատ
կամել խոշել և ակարութեն
մարդոյ իւրոյ, զոչինչ զանցատ
նէ զայսոքիւթ, որ են առհան
դերձութեն մարդոյն, առեալ
ոս. զօրութեն իմ առթեզ ա
հեցից, և հոգին միջ յայնմիկ
միջոցի եցէ Թարց հոգևորն կե
տակաց, պակասէ, և հաշի, որ
Թարց աշխատանաց ոչ երբէք
առանել կարէ: Ասատ ասէ
օգուտնուս, միջ երկնչելոք
և, զի ոչքան մարդոյ մերոյ, զանց
առնեմք զկեցուԹէ հոգւոյ:
Վանգել մարմնոյն եԹէ փսիխ
կասէս մտացանկին ատանոնէ
զհո-

զՀոգին, ըստ նոյն օգոստինոսի,
որ ասէ. ոչ ցեկոյն ուստ զբա-
դեղինս, և Հուրն կիզէ զփայտս,
զխոտս, և զեղէգս՝ այլապէս
փառիսաւուն մարմինն Հրեշտ
զՀոգին, և ծախէ:
Ո՞նպիսին ոչ խոկայ թէ վեր-
ջապէս մարմինն եղծանի թէև
ոսիւ Հանդուրժելի զմայլելով,
ոչ աշխատիմք զամ փոխ-
կուելի մարմնոյ՝ ի գործածելով
ոչ առաչելծառայեն Ա՛ՀՆ, այլ
յաձախակի Հիւանդանան:
Ասաւ Հայրապետ ի կեռասեանց
ոչինչ ի Հանգոյց ոտ՝ խոպարիչ
Հրեշտակ ի ցնծալ, քան ոչ Հիւանդ
ասալի:

121

Յաղագս Աւրախակցութեան։

Կամ Աղբեւրանհաղիւզելոյ։

Ա՛Ր մարդս աւրախակցութեան առնէ, աւրախակից լինել Աստուծոյ իւրոյ ցանկանայ, և կատարելութեան ընտրութեան ոգի նմին յաւիտենականաբար, ըստ որում զամենակատարելն, զիմաստուն, զբարեացն, զկենդանարարն, զարարածոցն ստեղծող։

Դարձեալ, աւրախակից լինել Աստուծոյ, զկարգաւորութեանն երկնի, և երկրի, և ամենից որք են՛ի նոսին, և զգործոց նորա միանգամ՛ի կատարած աշխարհիս. ան-

թե նորին, և թէ ինքեանքն, զարհուրանօք, յարուցեալ, հան՝ բարձմանն, և առաքմանն ուղղեցն սրբոյ, և զամենից գաւառաց հոգի յայտնեաց, և գաղտնեաց, շուրջ զդիւօք, շուրջ զկռուտիւք և զժոխս, և լիմտոսն, և քաշա՝ նան. և շուրջ զբարօք մարդ՝ կամբք յաշխարհիս։ Պարգեալ ուրախակից լինել Ա.Յ զամենից զուարթութեց, և յարգութեանց զրան ունի և հրեշտակաց, և սրբոց և յերկնի, և մարդկանց և յերկրի։

Պարգեալ. Աչմարիտ ուրախակ լինել և զուարճանալ, որ հաւատացեալ հրեշտակաց և սրբոց զփառաց նոցին և յերկինս։ Պարգեալ, ուրախակից լինել. զերկրաւորաց զարթմանէ, արդարոց զհամբարձմանէ և զպահմանէ հնար՝

հաց, եկեղեցւոյ՝ զարբանեաց
թեանց, և զպարզեւաց ոգւոյն
սրբոյ։ Եւ ուրախակից լինել
ամենից սրբոց մարդկանց յեկե
ղեցւոջ, և՛ի յերկրի. ի, երա
նուհւոյ կուսին մարիամու, նա
խահարց, մարգարէից, առաքե
լոց, և խրատչէից ընտրելոց
ամենից պարգեւաց ընդունե
ցելոց և գիւրաքանչիւրոց ընդու
նելոցն յոյ։

Եւ զհնարիս ուրախակցութեի
պատուն ներածել զմեզ մե
ծարանել օգտութեին որ յա
ռաջանայ՝ինմանէ։ Եւ զանգի զոր
ինչ աներեւոյթքն Ի՛ջ բնակա
նաբար ունի յինքեան, գկատա
րեալութէ, գզարդութէ, և գերա
նութէ, և զոր ինչ հրեշտակք
և աքե՛ի յերկինս գիտացս, և
զոր ինչ եկեղեցի գշնորհաց, և
զառաքինութեց, և զոր ինչ հա
յր

Հատացեալքն ունին՝ ինանին, ա-
սուիկ աներեւոյթ լինին յա-
տուկք իւրաքանչիւրում ումեք
՝ի ձեռն ուրախակցութե՛ : Ո՛ւ-
նային պարտի ներածել զմեզ
թէ ուրախակցութիւնն հո՛ր՝ և
որդւոյ, և որդւոյն սրբոյ է ծա-
գումն ամենից շնորհաց, և եւթն
միշտ , դառ է այժմ սկիզբն
ամենից գործոց Ո՛ձայնոց :
( ) յայտայանդիմանութի՛ ձչմար
՝ ՝ տի ուրախակցութե՛ ունի
նա, որ՝ի ձեռն հաստոյնից բեր-
կրի՛ի հաստոյնա՝ որք են՝ի յա՛ծ,
րում կարգաւորութի՛ եկեղե-
ցւոյ՝ և հաստոյնք գործք Ո՛յ՛,
և գաւառատունք, և վարք Ո՛ձ-
այինք , և սրբապատնեղք օրի-
նակք ան մերոյ Յի՛սի Ո՛յի , և
ամենից բարեկամաց կարի յոյժ
հաճելիք են, և զայսոսիկ զամե
նեսեան գրուժատ բանիւք, նաև

Q 4 ա-

այլոց քաղցրայայտ : Պարձեալ
, ի սրտե այնպիսւոյն ծնանի ու-
տաքութիւն հոգևոր վերստին ե-
նուցից պարգևաց քնաւականաց
հրեշտակաց , և հաձոյականաց
յերկինս , և արբոց՝ որք են ի
մարդկանց՝ որք են ի յերկրի , և
սա այսոսիկ ամենեսեան միշտ և
յաւուրսն զարծակից լինին , ար-
քան կարէ :

( ) յայտնադիմանութիւն ատոյ
ուրախակցութիւն ունի նա ,
որ զմարգարէութիւն ածոյին
, ի յերկինս , և ի յերկրի , և ըզ-
պարծս արդարոց , և զառաքինու
թիս , և զնոր վարս նոցին դրաւ-
ոչ բերանով , քայց զգենուն ար
տիւ պարտէ : Ի յոպիեաց
դախտանին տայ աւր ի ձեռն եսայ-
եայ առելով : Վասնզի այս
իւր-

իբրեւ զերեսաց հեռացեալ ի յինէն ։
Ասասիայասիսեցն հատեցեալքեն
ի մարմնոյ եկեղեցւոյն , որք բա-
րեաց մարմնոյն ոչ հաղորդեն ։

Յաղագս Պատմիսուլէ ։

Գլուխ Երեսունհինգերորդ ։

Ա՛Ր մարթա և կատարեալ
առաքինութենն ի սուրբ
հոգւոյն մուաց , թէ ամե-
նայն ոչ՝ ի հաշատարիմն Ն՚ջ ոչ
երբէք զիւրս բարեկամս բացա-
թողու , ըստ սիրտքայ ոչ առ-
նել յոտացաւ՚ ի սէր և յամօթ
երկիւղ , ընդմուաց ի պատուիրանս
տեառն՝ և բացայայտել երկիւղ ։
Զի ուրն զչշմարիտ առաքե-
նութեն , որ ի սուրբ , թէ բարի
աջն միշտ հերկայ ի վշտապ-
տաստ

լսատ զի զնոսին ՚ի փորձութեաց
զերծուցանիցէ, և զերծուցեալ
փառաւորիցէ։ լսատ այնմ սաղ-
մոսի որ ասէ, առ նմա եղէց ՚ի
նեղութեան։ փրկեցից զնա, և փառ-
աւոր արարից զնա։ Եւ այսպէս
եղև ընդ դանիէլի ՚ի գուբն
առիւծուց, և ընդ նոյի ՚ի տա-
պանին, և ընդ յովսէփայ ՚ի ջր-
հորոջ, և ընդ երից մանկանցն
՚ի հնոցի հրոյն, և զայսոսիկ զա-
նենսեան քաղցրապատմեալսն
զերծոյց։ Ասաի աս երանելին
պետրոս, գիտէ ՚ր զինծասպաշտս
փրկել ՚ի փորձութեց։ Եւ ՚ի
գերս ատելոյ, աս ասա-
զայս հաւատատապէս ունի ամ
ոք, որ պաշտէ զքեզ, զի կեանք
ծոյն, որ պաշտէ զքեզ, զի կեանք
տուրն եթէ ՚ի փորձութենէ եղիցի
պահեսցի, իսկ եթէ ՚ի նեղու-
եթէ գտանիցի, ազատեսցի, և
ուսոյ

ողորմածութեն քո զաւր Աստուա-
ծութեան : Օր ոչ բերկրիս ի
կորուսանս մեր, վա՛ զի զկնի մըրըկ-
կաց զհանդարտութեն առնես,
և զկնի արտասուաց և ողբոց
զցնծութեն ներհղեալոս : Վա՛յ ան-
զգշմարիս ապաշխութեն, որ ոչ
երկեայն լսել լինել ածենց ա-
ղաչանաց, և արդար քաղձանաց
խրոց : Օր աստ ոսկեբերանն,
եթէ հանդերձ այսու ջանիւ
մուաղ մատչիցին և ասիցես,
եթէ ոչ առից ոչ հեռացայց,
վերջապէս առցես . բայց եթէ
զայնպիսիս խոտորիցես, զորս
առ վայել է նմա, յորմէ
խոտորի, և քեզ որ աղաչեալ
օգտակար եղէ առնուլն : Վա՛յ-
քոնութիւնս այս՝ է կարի յոյժ
դուել, և մեծապէս ար-
դիւնաւոր առաջի Ա՛ստ, զորմէ
յոտնէ առաքեալն (եբրայեց-

10:

ասելով ։ Ա՛րդ՝ մի՛ մեր-
ժե՛լ ինձէն զապաւինութի՛ն ձեր
յորում կայ մեծաց վարձուց
հատուցումն ։ (35 ։ 10)

Ա՛ն ոք չէմարիտ ապաւինութի՛ն
պարտի ներածել զմեզ այս,
զի ամենատուտն Ա՛ստ բազմից
առաջս մերոց փափաքանաց տայ
մեզ զառաջել մեծապոյն ի յուր
ս՛ուտ անըմբռնելոյ բա-
րութե՛ն, քան զոր համարձակիմք
փափաքիլ ։ Ա՛նգիտաւէտ զմեզ
հայրն ի պատկեր երկրպագութե՛,
և արբանեակս սրդի նորին առ
մեզ զմարմին իւր ի կերակուր, և
զարիւն իւր ի ըմպելի, և զՀոգի
իւր ի գին փրկութե՛ մերոյ ։
Ա՛րդ՝ ոլոր երբեք համարձակե-
ցեր միայն միանգամ խոկալ
զայսպիսեաց ։ Ա՛ռնոյնն պարտ
հերածել զմեզ զեռելումն քո՛
ի վե՛ր խաչին ։ Ասատ զայսմանէ
ասէ

ամէն բեռնաւորող՝ թէ ոմն ոք ուզէ յայտնի եղեալ առ յոյն և առ ի ընկալնուլ զաւրհնութիւն, եթէ ուշադրիցէ զբեռոյն մարմնոյն քո՛ւ ի վեր խաչին։ Ցե՛ս զբեռնաւորեալ առ ի համբերել, զբազում տարածել ցեալ առ ի զրկել, զձե՛ռան ծաւկեալ առ ի տառապաշխել, զկողն բացեալ առ ի սիրել, և զարտաշունն բոլոր մարմնոյ առ ի քինքն բոլոր վառնել։

(Յայտնադիմանութիւն Հմայ-
ոտ ապաւինութիւն ունի՝ ա-
րարչ ունելով զիւեզս մահացու
ի խղճմտանս իւրս ոչ խոցատի
վանն մեղաց մահացուաց, լսա
վկայութեն յօհաննու ար առ։
Եթէ սիրս մեր ոչ յանդիմա-
նեացէ զմեզ, ունիմք զապաւէ-
նութիւն առաջ, և զար ինչ խնդ-
րեցեմք առնուցուք ի նմանէ։

Ոս-

Աստի ընթեռնանի զշուշանայ, թէ էր սիրտ ընդ ուռոյ զապա-
հինութի՛ւն տի, զի առաջ չա-
նաչեաց զինքն զյանցանաց առա-
ջերեկեաց։

( ) այլ յայտնադիմանութի՛ն չէ
■ ընդ ապաւինել ունի նա,
որ շարունակաբար կրթէ զինքն
՛ի գործս բարիս, և մնայուն
՛ի հոգևոցս պատուհասս, որ է
թուլուլ զանիրաւութիս, և առ
նել վա՛յ այլոց զարհուրս, զորմէ
ասի՛ ի գիրս սօբելիայ, տալ-
մութին յամենից մեղաց և՛ ի
մահուանէ փրկէ, և ոչ թոյլ
տայ հոգւոյ գնալ՛ ի խաւարս։
Վանկն պատմածութի՛ն ապա-
հինութիւն մեծ էլիսէի առաջի
Ն՚ոյ բարձրելոյն՝ ամենից այնո-
սիկ՝ որք առնեն գնա։

( ) այլիմն յայտնադիմանութի՛ն չէ
■ չմարտիապաւինել ընդ
թո-

թողութեանն մեզաց ունի նա, որ յերիտասարդութեան ի յատ ողջութեանէ իւրում տայ զինքն ձեռ- նատուն ապաշխարութեանէ մի- գաց, ըստ վկայութեանէ օգոստո- նոսի որ ասէ, եթէ ոք կացու- ցեալ ի վերջնում հարկաւորու- թիւն խնդրէ իւրոյ կամիցի ըն- կալուլ զապաշխարութիւն, ընկալցու, և աւժանդն խոս- տովանեցի և ի կենաց առնէ եղեւ, արտարու առնէ ձեզ, ուր բացատեմք նմ զայն զոր խոդրէ, վն զի բարեպէս առնէ կենաց եղանէ. սակայն ոչ վատահա- նամք. բարեկեաց հաճատա- ցեալն աներկեան առնէ կենաց եղանէ: Ընծայն զապաշխարու- թիւն և զխոստովանութիւն մինչ առողջ է, և հեռատես բարե- պես կեցցէն, աներկեան առնէ կենաց եղանէ:

Ընդ-

Ընտիրն զապաշխարութիւն ի վերջնումն, և խոստովանեալն աներկիւղ աստի կենաց ելանէ. ես ոչ եմ աներկիւղ։ Այլ թէ ասեմ զատաստարանէն, ոչ ասեմ. այլ ասեմ նաև ազատեցի. կամ՞ ազատել զքեզ ի յերկիւղութենէդ, կամ զբերծանիլ յանստուգութենէդ, ապաշխարեա մինչ առողջ ես. վասն զի եթէ առնիցես զչիմարիտ ապաշխարութիւն մինչ առողջ ես, և յետոյն օրն գտանիցէդ զքեզ, փութաւ զի խոստովանիցիս. եթէ այսպէս առնիցես՝ լինիս աներկիւղ. վասն զի աներկիւղ, վասն զի յայնմիկ ժամանակի ատաշ խարեցեր՝ յարուցեր և մեղանչել հարուցեր։

Իսկ եթէ կամիցիս ապաշխարել յերկայնաժամ, յարժամ մեղանչել ոչ կարես, մեղքն զքեզ թո-

ղուն,

զին, և ոչ զոս զմեզս: Արեան
կաղ զաւազն, և՛ի բաց թող
զանաւազն: Որք կամին ընդու-
նել զՀնդեաթիս առաջնոյն Ե՛.
պիտոյ է զի հաճախիցեն ըզ
յաւժարութիւնս իւրեանց առ-
զրծս Տիրոջ, ըմ, որ առի:
Դատաց 40: Որք առաքէին
զ՚ի տէր, փախեացեն զզօրու-
թիւն, առցեն զվնաս իւրեանց զար-
ծուծ, և այլն: Ոչ զի ունի յա-
ռաջադոյն զօրութիւն ինչ առ աշ-
խատանս մարմնաւորս, յետոյ
առ ինչիցին զօրութիւն առ աշխա-
տանս հոգևորս:

() յայտնապէս ասացեալ է առա-
քեալն, զի ոչ ունի նա, որ
խոստովանի զՀոգին Սուրբ, զի-
տութիւն առնել զոր ինչ՝ ի մեզ,
զի Հոգի ամենայնի քննէ, և
զխորս Աստուծոյ: Ա. Կոր. 2: Խոկ եթէ Հոգի

ապաշխարութիւն ընդ իմէ, ասաց նմա։ Այո՛ ես ։ Այո՛ ես
ի խաչելութիւն, եւ ի տեսի զմեռելս ի տան իմում, ոչ կարացի ինձ
ի տան իմում ։ Այո՛ ես ասէ, ասացէք ինձ
ճառ ։ Այո՛ ես ասէ, ասացէք
ճառ եւ ես ձեզ ասացին ի սկիզբն
ձեր եւ ես ձեզ ասեմ, եւ խաւսել
ցին պերճաբար ես ի ձէնջ ։

( ) յայտնի եղեւ ասել
ասացէ՞ք ուրեք ուրեք ասա, որ
համարի զմեզ ասացուցանել ես
ասացէք ասելով ի յոյսս ասացու
ցէք եւ ի զեղծուցէք, մինչ զի այն
քան զերծան՝ ասացին զերծան մին
կեաց ի յոյսս զասացին մեզ
ասացին ի ասացին ասացին
ասացին զի ես ասացուցանեմ մե
ռանք ։ Ընդէմ այսմ ասաց ես
երեխայն ոչ ի ասացուցանել յոյս
ասացին, իսկ ասացին ի
ասացին ։ ասացին յոյսխոնարհութեան

( ) յայտնի եղեւ ասել
ասացէ՞ք ուրեք ուրեք ասա, որ
համարի զմեզ ասացուցանել ես
ասացէք ասելով ի յոյսս ասացու
ցէք եւ ի զեղծուցէք, մինչ զի այն
քան զերծան՝ ասացին զերծան մին
կեաց ի յոյսս զասացին մեզ
ասացին ի ասացին ասացին
ասացին զի ես ասացուցանեմ մե
ռանք ։ Ընդէմ այսմ ասաց ես
երեխայն ոչ ի ասացուցանել յոյս
ասացին, իսկ ասացին ի
ասացին ։ ասացին յոյսխոնարհութեան

զիանաւորել. զառաջինն ընտրն յորում ժամու ինքն կամի, զոր միայն Աջ ոտ թարց արդեան ուս, և յորժամ ինքեան հաճոյ է: Դարձեալ. եթէ ոք հատ առաւոտոյ առ բարեօք ժամանակաւորօք, նաև յետոյ՝ ի հանդերձելումն առաւոտոյն հրաշատօք միանգեան հանօք, ընդդէմ այսմ ասի՝ ի սաղմոսին: Տեսցեն արդարքն. զիարթանա՛ի ցժռեա, և՝ի վէր նորին ծիծաղեսցին, և առաւացեն, ահաւասիկ այր, որ ոչ արար զԱստուած իւր օգնական, այլ յուսացաւ՝ ի բազմութեան մեծութեան իւրոյ, և զօրացաւ ի հանդերձել իւրում:

129

Յաղագս Իլյուդեան աշխատիդի։

Պղատոն Աթենաւանաէօլինեցւոյն։

Ա՛Ր մարդս խոստումն առ
նուցին ի հրաժարելոյ՝ և
ժամանակաւորաց երդս առ-
նել առաքինի, և՝ ի վայե-
լեցուց, յարժանաւորա-
ւոյնեցն՝ և յաւուրջնորհա-
ցեալ հոգւոյց, և մարմնաւո-
րաց, և բացատրել միթէ՝ և
հաստատել բարեկամաց մարմ-
նաւորաց, և՝ ի բարուց կենցա-
ղականաց, մի՛ յուսոյ յաւիտե-
նականի երանութենէ ։ Ո՛ւ այս
խրատ զմեզ երանելին յօհան-
նէս՝ և ոչ միայն կաթուղիկէից առ-
ել ։ մի՛ սիրէք զաշխարհ, և
ոչ ինչ յաշխարհին է ։ Այս-
պիսի խոստումն ոմանք երան-
ելոց

ին օգտատիրոջ, այսպիսի անհայտ
լուծել զմեզ մեծապատճառ անհ-
հաճոյանալ Թէ ոչ, զի մեք խոսիմ ա-
ռաքելական՝ զի մի՛ ինչ խոտոր յայտնի
եղիցի ձեզ, այլ միայն ի Քրիստոս
Յիսուս Տէր մեր։ Քանզի մինչ հա-
ցաղայս այսպիսիկ խառնեցեր վասն
սիրոյ ան մերոյ Յիսի Քրի։

Ո՛ւր խոտոնի, և առ առեղու-
թիւն աշխարհի պարտի նե-
րածել զմեզ մեծապատճառել ան
հաճոյանալ Թէ ոչ, զի՛ ի
վախճանի ցուցանէ սիրոյ իւր
ոչ ։ Քանզի զայս անհաւա-
տարմութիւն ցուցին աշխար-
հայինք առեղծուին իւրեանց,
զոր՛ ի յաւուր ծաղկազարդի

130

ի ժառանգութիւն առնուին, եւ
երանելով ընդ առաջ նոյն, ո՛
երգելով օրհնեալ ոմն գայ յա-
նուն տեառն ընդ թագաւոր իսրայէլի,
բայց եթէ այսպիսի յաւուրն ու-
մեմն ալիլատոսի առաքակելով
՚ի խաչ հան, ՚ի խաչ հան զգա՛,
զի ելիկ ոչ էր հարազատ այլոց
այն, ոչ մատնէաք զնա քեզ։
Երբ մինչ կախեալ ՚ի խաչին՝ ծարա-
ւանէին զնա առնել, եթէ
ասէ ես Աստ իրկեա զանձն քո.
և զոր արմատնեաօք, ծակիօք,
և առակ վերընկալան՝ գալոյ
փշով պսակեցին, բոյօք և ձա-
կանօք գանեցին։

Երբ զնա որում զհանդերձս ՚ի
չանապարհի տարածէցին, նախ
քան զխաչն յամենից զբեռուց
մերկացուցին, և կոշտատեցին,
և զիաւս առընծայեցեալ՝ ՚ի

նա-

նախատինս տեսուածոյն ։ Ա-
ւա ի խոտորումն եւ ատ առելութենոյն՝
ի պատուին ներածել զմեզ
վտանգն որ յատաջապահ՝ի-
ւն ամ աշխատի ։ Պանդ ատ
ամ ի գործոց ։ տարեկատուն ա-
տուիկ աշխատի Թշնամութի՛ն
ղոն ի կամիցի բարեկամ
տուած ։ եւ որ կամիցի բարեկամ
լինել այսուիկ աշխատի, համա
կացութեան Թշնամի Ա՛Ջ ։ վա
զի աշխատին այս՝ առեաց զմեզ
յո՛, եւ զամ բարեկամս նորին ,
ոյ ինքն առաջեւցն առ
՛ի՛ւխիթարութի՛ն, եթէ աշխատի
վէզ առեաց , պիտաջին զի
նախ քան զվէզ զիս առեաց ։

( ) Յայտնադիմանութի՛ն ձմար
■ ա՛ն խոսման ունի նա , որ
ոչ հոգայ զաղնուհութէ սեռին,
ոչ խնդրէ զիսաիկութի՛ն մարմ՛
նոյն, ոչ բաղձայ հարստութէց,
և այլ բարձրագունի առիչանի

137

պատուհոյ: Ա՛յնպիսի եղև. ծնեալս, զոմի զբեզ առաքեալն ասէ-
լով: Հաւատով երբ մեծացաւ
մօսէս, ուրացաւ զինքն դուլ որ-
դի դստերն փարաւոնի, ընտ-
րեմ ապնուհուլեան: Ընտրեալ
մնանելոյ ընդ ժողովրդեանն
Ա՛յ չարչարիլ, քան մեզօք ու-
նիլ զժամանակաւոր զուարճու-
թիւն, ընդդէմ փափկուլեբ:
Մեծարուհն հարստուլեն համա-
րեալ զնախատինս քրիստոսի, ընդդէմ
գանձս եդիպտացոց, վասն զի ակն-
հարստուլեանց, վասն զի վե-
րահատուցանելոյ էր: (
) այլ յայտնապէս ունելով զքրիստոս
զհոգի ունի նա, որ ոչ հոգեմար-
մին աշխարհիս համոզի,
զուրկ ոչ ի սպասելոյն զարհու-
րելի, ոչ ի սպասելոյն զարհու-
րելի, ոչ ի սպասելոյն զարհու-

և ոչ առելութեամբ, և ոչ հնար-
հիւ մարդկան առ սէր առնել-
հիս յօժարեցուցանէ: Յայտնի
խոտոնն էր առաքեալն, որ
ասաց: Օրհնեալ ես երկրէ զկիզ-
զանոն Հայոցդ, զի զբո շա-
հեցայց:

( ) յայտնապէս իմանալով ասէ
ես, խոտոնդ աշխարհիս ունի
գոյ, այլ սիրոյ ի՛ւ հրաժարու-
նաց ունի, յայնժամ ոչ
կարեն զանձեալ ըստ իւրոյ կամաց
պատանին, այլ յայնժամ ի՛ւ մե-
ծէն: Ընդ, թէ ունքն գոյ աշխարհիդ,
այլ թուղանի ինքն գոյ աշխարհդ:
ոչ թէ ինքն թուղթ զաշխարհն,
պատճառելոյ ասէ զիրն: ուստի յայնժամ
ածել ոչ զօրէ վն ծերութեն, ո
նդ, յորժամ զայնպիսիս ի գոր-
ծոյ հրաժարեցուցա-
նէ զինքն հնարն ոչ կարեն:

Յաղագս

Յաղագս Ա՛ղշման Տարփոյ։

Պատմէ Աբրահամ Պատրիարք։

Ա՛Ր մարիւս ձեղուն մարմնոյ
ի յորժամ ոք կամ՚ըստա-
պէս տանջէ զմարմինն իւր,
պահօք, հսկմամբք, աղօթիւք,
խոտիւք, և ճաղատօք, ՚ի բաց
կալով ՚ի կերակրոց, և յըմպե-
լոց հեշտալեաց, ոչ զի ՚ի հա-
մոյս մարմնոյն հոգւոյն ենթա-
կիկ։ Այլ արար առաքեալն,
ինչ ասաց, ձնշեմ զմարմին իմ
և այլն։ Ինչ յուդիտ որ էր գե-
ղեցիկ և մանկամարտ, և այրի,
և փարթամ, յետ որոյ եկաց
ընդ առն իւրում զերիս աման, և
զլեց ամս ՚ի կուսութեէ իւրմէ՝
զգեցաւ զխորգս ՚ի վր մէջաց
իւրոց, և պահէր զնա ամ՚ուրս,

բաց

քան եմք ոչ մարմին, զի ըստ
մարմ-
առաքելոյն, որ ասէ, պարտա-
կան եմք ոչ մարմնոյ, զի ըստ
մարմնոյն կրօնսն Հոգւոյն՝ ի
Հոգևորսն խոնարհել, ըստ այնմ
օգուտսն, փափկացեալ մար-
մինն բռնակիսկ, և ծախի վհո-
ղին, ոչ Հոգի զեղէցն։
(՚) այսոցանէ իմանալի է չմարտի
(՚) ձնշման է, մինչ մարմնոյն
ոչ լինի փափկութի՛ն, այլ միայն
Հարկաւորն ջանել, ըստ այնմ
առաքելոյն, որ ասէ, պարտա-

մարմոյ կեայցեմք. վ՚ր զի վասն
կուրթեան զյոյժ առաւել հե՛շ-
տալիս պահանջէ, քան զոր հար-
կաւորութեն վերանալոյ. եւ
հարկաւորութեն սակաւուք և
խաշտիւք զոհունակ լինել։ Այլ
առաքեալն առրակէ զմարն՝
որ հետոի փափկութե առելով.
եթէ լաւ մարմոյ կեցցիւք, ա-
ռանելոց էք, իսկ եթէ հոգւով
զգործս մարմոյ սպանանիցէք,
կեցջիւք։ Ա՛ւդ՝ յայտնի են գործք
մարմնոյն. ՚ր. պոռնկութեն,
կուապաշտութիւնք, կախարդու-
թիւնք, պղծութիւնք, վէճք,
հուիք, տարաձայնութիւք, մար-
դասպանութիք, արբեցութիք,
զեղխութիք, և նմանք սոցին.
զի ոչք զայսպիսիս գործեն՝ զար-
քայութեն Ա՛Ի ոչ ժառանգեն։

Եւ այլ. յայտնի համառ-

տուցն

տուցն Ցեր Վրէն առէ զանձն
իւր յայտնի աշխարհի : Վասն
ինքն Տէրն առ , որ ոչ առէ
գիտայր իւր , և զմայր իւր , նաև
իսկ զանձն իւր , ո՛չ կարէ իմ
աշակերտ լինել , զոր ատելոյ
զմեզ առ : Յայնժամ էս
բառնէին զանձինս մեր առեմք
յուժամ ոչ հաճախիմք մարմնա-
կանացս ցանկութեանց նորին , յոր-
ժամ բեկեմք զբաղձանս նորին ,
և մարմնացիմք ընդ-ի-մ միտ-
կանութեանց նորին : Իսկ որ
զանձն իւր ոչ սիրացուցէ՛ ի
ցանկութեանց , զահաւասիկ
կինջն էրուսաղէմ առաւանդի ,
ըստ այմմ որ առ : Վկայեհաս
տեկեաց , 18 : Վասն զոյցես
անձին քոյ զցանկութիւնս նո՛ր ,
առաջ զբեզ ՚ի խորհուրդ
Քննութեան . ոչ դադիթ մար-
գոյ

ասո փիլիսոփայութեանդ առ՝ ի խաղալ
նոսիւք։
( ) յայտ յայնմ իմանալով թէ չէմ՝
ա՝ ոտի ձնշելութեան ոչ ունի
նա, որ միայն զրպտելայն, և զբե՝
լան իւր զսակ՝ ի վերուցելոց՝ և՝ ի
ընդելոց փափկալեաց, բայց
զերեալ իւր ոչ սանձէ՝ ի բանից
ատելութեան, և ոչ զսեռ՝
ականն, զլսելականն, զձայն՝
արականն, զհոտառականն,
և զշօշափելականն սանձահարէ
ի հեշտալեաց, և ոչ զերան
խտնդոց, և՝ ի ախորժմանց
փափկականաց։ Վ՝անզի դոյն
ինչ ՝ի զսակ՝ զբերանն, և զ՝
րոլոյն՝ ի վերակոց, ուր սեր՝
ան և հնոքին զգայութիւնքն
ատձինհեշտութեք։ Ասատ սակ
ակերբերանն, ոք հրաժարին՝ ի
վերակոց, և առնեն զբար,
հեռևին դիմաց, որոց ոչ կե՝
րա՝

տառըն կայ։

Յաղագս Օղջման։

Վերուստ Աստուածաշնչեալ։

Ա՛ՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ կ՚ըսէ վէճ մեղաց կամաւորապէս առեղծեալ ըստ քանակութեան ապականութեան յանցաւորաց՝ հանելով զերկն առաջադրութիւն խոստովանելոյ, և բաւարարելոյ, յատուկ ի հաճոյանալ Աստուծոյ։ Պահքն ցամք քնական, կամ ցամք թաղց շնորհաց ոչ ինչ օգտէ կամ զօրէ։ Օքանակութիւն երեսաց ցուցմունք բացատրեաց երեսաց ոգի, մինչ առաց. զառագ մածնի արա՛ քեզ։ Օայս պատուհրէ տրն՚ի ձեռն Յովելեայ առեալ. պատառեցէք զսիրտս ձեր։ Ո՛չ այս

այս պատուհասս զօրեն վրաշքն,
բեւեռքն , բիւրքն , ձաղանգքն ,
խաչն , և դեղարմն , որք պա-
տուհասին զմնարմին ՅԻսի ՎԻսի
ՆՅ մեծ։

Ա՛յժմարիտ զղջումն առիւծ դառ-
նդե ըստ դրնգոցի որ առ-
գիտել է , զի ես ոմանք՝ որք
դառն թողուլով զաշխատուն՝ զիա՛մ
զոր ինչ ունիմ նուիրեմն , և առ-
իայն՝ և բարեխոս զոր առնեմ ի՛ ջ
փրկիչ առաքեալ ։ Ա՛ջ միշտ հա-
ճառել է զոր. ձչմարիտ փրկ-
կութեամբ , ուր երեխեն հե-
ծումն և արտասուք ։ Վ՛ոնգի
յերկիւղէ դժոխոց , կամ՝ ի
տանջանաց երկիր ճառս , կամ
՝ի բանական ցաւոց , կամ՝ի բա
կանէ ցաւակցութեամբ բազմեց
սովորք են յառաջադրել այն
պահիք , յորժամ՝ յիշէ որ զմե-
ծումն ձարեաց երից՝ և զմ-
ան

սատկութիւն տանջանաց իւրեանց
Ոչ : Այլ ձեմարտ զկնի
պահանջի ցամ զամենից մեղաց
գործելոց , և զամենից բա-
րեաց բացասելոցն , և զա-
մենից ընծայից զանցառելոց
ինքեան , և հատուցանել .
ոչ պատճառ իւրով գոյ
համ զանցառանել կարացին :
Այլ ձեմարտ զկնի պատի
ա հերածել զմեզ եթէ հա-
ւատարմութեամբ մտածեցեմք , թէ
միով՝ի ձեռն մեղաց կորուաք .
ցի , զոգին սէր հանդերձ հատոյ-
նիւք պարգեւօք իւրովք , և զայս
առաքինութիւն հաճոյական ,
զբարեկամութիւն երկնային ,
և զընկերակցութիւն երկնայնոց
զաւուց : Գործել . զինչ շա-
հեցաք՝ի ձեռն մեղաց . ցի . զյա
Հետեալ՝ի ձեռն մեղաց կորուաք .
Այլ , լաւ այնմ առեմուխ որ

136

ասէ. Ընդհատել լեզուն ոնց խո-
տոնին և պատմիրանաց գոց :
Օտարութեն ոնց մերոյ էնէ
Ընէ, որ առէ զամենեսեան
ոնց գործեն զանօրէնութեն, և
կեղեւացուին ոչխոյն սրբոյ, որ
նաև տայցեհետացուցանէ զինքն
ի խոտերէն, ոնց են թաղց է-
ացութեն (ոչ առ յիմաստու-
թեն) յոյժ առատել յայտնի-
սեաց գործոց չարեաց: Վանզի
այտրիկ չարագոյնքն և գեղեց-
կոյնքն են քան զպատիժս գե-
հենայն, ոչ առ ոնէրատեսեան:
Ուոչխոյնպատուհասածել զմեզ
մեծապետնեն օգտութեն որ յա-
ռաջագոյ ի նոսանէ: Վանզի
փոքրագոյն կոչէ զմեղս զեռա-
տուն հոգւոյն կնջէ, զինչ
յաճախեսեան մոհացութենէ,
զօրհնութեն հօր Աւէ շարաբե-
րէ, զարեւմտութեն ոգւոյն

Աէ

Ի՞նչ վերահաստատանէ, զընտա-
նեկուԹիեն պատոյն սրբոյ, և
զընկերակցուԹիեն վեհապետ
քառաՔրացւոց վերանորոգէ։
Եւ սրբան և սակաւ եցէ զըղ-
ջումն առաՔել քաՀաքարէ քան
զմեծապատուել առատաբաշխու-
Թենէ ողորմուԹեանց։ Այսպէս
առնելոցն բարւոյն կշռեցեալը
ի, կշռոյ սրտին, լինին ներա-
ծոլականք չՀամարիս զղջման։
( ) ՅայտնապէսնամուԹի չՀամ-
ար զղջման ունի նա, որ
այնպէս գործի և զաղտուԹէ մե-
ղաց, մինչ զի զամ պատիժ քա-
Հանային յօժարասիրէս ընտրի-
ցէր, քանԹէ ընդդէմ քառա-
տուներին Ի՞նչ զմեղ ինչ եր-
ևէք առնելոյն։ և որ մնաց-
եանէ զինքն մատուցանելոյն պատ
ճառ զԺողովոյդ ոչ եղեւնա-
լոս, քան երեք յայտ Հետ

ولا يجوز بيع الحمل في البطن ، ولا البيض في الماء ، ولا اللبن في الضرع ، ولا الصوف على الظهر ، ولا الشعر والوبر على الحيوان ، ولا الثمرة على الشجر قبل أن يبدو صلاحها ، ولا الحب قبل أن يشتد ، ولا الباقلاء الرطبة في قشرها ، ولا الجوز واللوز في قشرهما ، ولا الرمان والسفرجل والتفاح والكمثرى قبل أن يؤكل مثله ، ولا الحنطة في سنبلها ، ولا الشعير في سنبله ، ولا الأرز في قشره ، ولا الدخن في قشره ، ولا الكسب في النوى ، ولا الزيت في السمسم ، ولا الشيرج في الشيرجة ، ولا الدهن في البنفسج ، ولا الخل في العنب ، ولا الدبس في التمر ، ولا الخل في التمر ، ولا الخل في الزبيب ، ولا الخل في العسل ، ولا الخل في الخل ، ولا الخل في الخل ، ولا الخل في الخ

մեռեալ, զինչ օգուտ է լսե-
ցուն նորին : Ամանապէս որ
զանցելոց մեղաց ցաւի, և ամե-
նևին զմեղս բացայայտել ու՛չ
յառաջադրէ, այլ, զհպարտու-
թի, զնախանձ, զբարեկամու-
թի մարմնաւոր, զհեշտութիւն
մարմնոյն, զանկրամ ստացուածս,
զորմէ ասէ օգոստինոս. մեղքն
ոչ թուլանի, եթէ բառնեցեալն
ոչ հաստուցանիցի : Ընդէմ
այսմ ասի՛ւ զերանելոյն. մինչ
չինաս, և միւսն աւերիս, զինչ է
օգուտ է նոցին, եթէ ոչ աշխա-
տանք : Ա՛յլ երկի որ զմեղացս ցա-
լի. չինէ, որ՛ւ կատարս մեղանչե-
ցոյ միայ : Ա՛յսպիսւոյ չինուա-
ծոյ ասէ օգոստինոս. ՚ւ չար կա-
մայ եղեալ տուիս, և մինչ
տուիմանն լինի ծառայուս, ու-
ղեալ լինի տուողութի՛ւն, և մինչ
տալոցն ոչ լինի ընդու-

ժողովեցին :

Պետրոս Կղեմեսին :

Կղեմես Պետրոսին :

Ա՛ր մարդս խոստովանելով
զի պատճառ բացայայտումն
վարդ թողց պատրաստակի առա
ջի օրինաւոր քահանայի : Օգտ
պատուիրեաց ասել մին ի առաջ
ելոցն . եւ թէպէտ ցուցէք զան
ձինս ձեր քահանային , և այլն :
Ո՛չ էրանելին յակոբոս ասէ ,
խոստովանեցարուք միմեանց զա
ղեղս ձեր : Ա՛ւ չէմարիա խոս
տովանութիւն պահանջի , վի եղէ
ամբառչ , մարթուր , խոհեմ , հա
ւատարիմ , և կատարեալ : ըստ
այսմ ուղղոց 2 : Ուել ոտի զջուր
զիւրա քո առաջի տո Ա՛յ քմ :

Ա՛հեղման՝նշանակի ամբողջու-
թին , քանզի մեղքն զտոյց ո՛չ
երբեք եղեալ ի խոստովանու-
թէ , առաջատրութիւնն չէն առ-
լիք միջահատուածաւ , այլ ոյր ինչ
կարէ՛ ի միասին մտածել , ա-
րան հոգևորականին , առաջի
ևս ի միասին մտածել , ա-
նել , (ոպէ զջուր) Ա՛ր նշանա-
կի ի միասին պարտ է հեղու-
ցանել , զի ոչ ի միասին պարտ
կի ևս ի՛ պարտ է լինել պարտ ,
ու մաքուր , ոչ յերկուսեակ ծա-
ռայականէ , կամ՛ի բռնատա-
տուել է առնել ի խոստովա-
նութէ , այլ մաքրասիրա ու պար-
զասիրտ վա՛յ Ա՛յ : (զիրա քո)
Ու նշանակի խոհեմութի , քան
զի ո՛չ են խոստովանելիք միայն
բանք և գործք իրապարծեցեալք
և զանցատարեցեալք , այլ նաև
խոհուրդք աղաեղիք , և յաւն-
զականք ախտիմունք , անկատ
դիտաւորութիւնք , խառնեալք

139

իսոք , թէ ոչ տատանելի՝ ,
յանդգնակացը կարծելու՝ :
յայնմիկ աւուր սկսեալ
ցեղս իսրայէլ ձկտել ,
Յառաջագոյն ։ ոչ խոստովանէր
ալը էիցէն յայնժամ ,
ոմանք ասեն ։ ի մեզ ,
պատ ։ (առաջի աչաց)
գիշեր ապ՝ իսալոմ
ատելութիւն ։ Կնաւքն լսա՝
նալման Ա՝Ի են խոստովանե՝
լիք ։ քանզի ուր մեք չանսա՝էիք
զմի մեզ , նա յիմաստութեան
իւրում չանսա՝էք զհաղարս ։
Ա՝ ա չմարիա խոստովանութի՝
ա պարսկաստածելզմեզատոյգ
թողութի՝ մեզաց , և մնքրութե՝
հոգւոյ , լսա այսմ յօհաննու
ա տա՝ ։ եթէ խոստովանիմք
զմեզս մեր , հաւատարիմ է Ա՝ծ ,
զի

զի թողցէ զմեզ մեր, և մաքրեսցէ զմեզ յամենից անօրէնութենէ: Եւ զի ասէ թողութիւն, և ասէ քաւութիւն առնել հայր, և որդի, և ոչինչ, բայց այնմ. Յիսուսի Քրիստոսի ճանաչմանն զբռնասէն, սակայն սպասէ ձայնի խոստովանութենէ: Պանդխտանալ ունի զպատճառ, որպէս զի վասն քոյ ներկայանայցէ քո, ունի և զպատճառ ներելոյ հայր, և զմոլինչ կամի առնել, կամի՛ հայր, և ոչինչ սէ:

( ) Յայտնապէս ուսանելով զչնորհն ունի խոստովանութենէ, որ զնայն մեղս որպէս զքնարեր հեղու, զի ոչ միայն զոյն, ոչ՛ի հեղման կամ-ան. այլ պարտաւորեալ, կամ հաճ, ոչ՛ի հեղման խոյզ, կամ արեան. և այլ հաւատ, ոչ՛ի հեղման զինուոյ, կամ քահանայ: Այլ՝ զոյն զերանգոյ, յար-

յորժամ առի մեղքն, և վերապահի առիթն, և գրգռումն առնէր, ոյր եղանէ՛ի յորկրաձելութենէ, և՛ ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։ Ա՛ռաջ հատն, որում առի մեղքն ի յորկրաձելութենէ, և ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։ Ա՛ռաջ հատն, որում առի մեղքն ի յորկրաձելութենէ, և ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։

Ա՛ռաջ հատն, որում առի մեղքն ի յորկրաձելութենէ, և ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։

Ա՛ռաջ հատն, որում առի մեղքն ի յորկրաձելութենէ, և ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։

Ա՛ռաջ հատն, որում առի մեղքն ի յորկրաձելութենէ, և ի պոռնկութենան։ Ի երանելոյ պատարտութեն, կամ հնար, յորժամ առի մեղքն, և թաղուցանի քաղաքութենէն, և երկարատեւութեն հեշտութենէ, յորում բանն գոլորիւմբ կլանդի։ Ըստ այնմ՝ որ ասէ, եմուտ ոգի չարն՛ի միտս նոր, և ոգի ձեթ ընդ ոսկերս նր։ Աստուած։ 108։

ըմբռնել , կշռել , և չափել ։ Այո՛ւմ խոստովանելի է , որ , զանգաման մտից • մի՛ զի խոցածն բազմից վերակրկնեցեալ յամրապոյն բժշկի ։ Այո՛ւ ձեռք չափով , յորժամ ոք խոստովանի զերկարատեւութիւն մազայն , քանզի ոչ երկարատեւեցոյց հիւանդանոյ՝ շատապոյն մեռանի ։ Կշռով , որ , ըստ ծանրագոյն մեղացն • քանզի ծանրագոյն մեղքն՝ ի սրբազանէ տեղւոջէ , որպէս է զերեզմանատունն , համ եկեղեցի , չէ • ի սրբազանէ տաճարէ ի , տիեզերական ոչ եթէ կշեռի , այլ ամենայն մեղանչեալ ընդ որում մեղանչի ։

Եւ այսպէս (ասէ) ոչ ասելի անհատ , կամ ոչ ասելի անհատ ցճ ասելի անհատ , կամ ոչ ասելի անհատ ցճ ասելի անհատ , կամ ոչ ասելի անհատ ցճ

զամօթ կրեցէք։

Զի ոչ ոք կարէ ծառայել երկոցունց տեարց, զի կամ զմի ատեցէ և զանսիրասիրէն տացէ, կամ մի ուրեք բացասիցի նմա հաղորդիլ, կամ զմիոյն հնազանդիլ, և յանցեալ լինի։ Ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել և մամոնայի։ Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ, մի հոգայք անձանց ձերոց զինչ կերիցուք, կամ զինչ ըմպեսցուք, կամ մարմնոց ձերոց զինչ զգեցցուք։ Ո՞չ անձն աւելի է քան զկերակուր, և մարմին քան զհանդերձ։ Նայեցարո՛ւք ի հաւսն երկնից, զի ոչ սերմանեն և ոչ հնձեն, և ոչ ժողովեն ի շտեմարանս, և հայր ձեր երկնաւոր կերակրէ զնոսա։ Ո՞չ դուք աւելի քան զնոսա գերագոյնք էք։ Եւ ո՞ յձէնջ հոգալով կարէ յաւելուլ ի հասակ իւր մի կանգուն։ Եւ զհանդերձէ ընդէ՞ր հոգայք։ Ուսուցէք զշուշանս անդաշտին, զիա՛րդ աճին, ոչ վաստակին և ոչ մանեն։ Բայց ասեմ ձեզ, զի ոչ Սողոմոն ամենայն փառաւորութեամբ իւրով զգեցաւ իբրև զմի ի սոսին։ Եւ եթէ զխոտ արտին, որ այսաւր է և վաղիւ ի հնոց արկանի, Աստուած այսպէս զգեցուցանէ, ո՞չ բազմաւ առաւել զձեզ, սակաւահաւատք։ Մի հոգայք ասելով, թէ զի՞նչ կերիցուք, կամ զի՞նչ ըմպեսցուք, կամ զի՞նչ զգեցցուք։ Զայս ամենայն հեթանոսք խնդրեն։ Գիտէ՝ Հայր ձեր երկնաւոր, զի կարիք ունիք զայսոսիկ ամենայնի։ Այլ խնդրեցէ՛ք նախ զարքայութիւն Աստուծոյ և զարդարութիւն նորա, և զայսոսիկ ամենայն յաւելցին ձեզ։ Մի հոգայք վասն վաղուան աւուր, զի վաղիւ աւուրն հոգասցի զանձինս իւր։ Բաւական է աւուր չարին չարն իւր։

զերանելիանս , եւ եկեալ զյաւուրս
կատարման , եւ հրաժարիլն՝ի բազմացս
հեշտութենէ, որք նոյ օրինաւորքն
էին , եւթէ ոչ երբեք զաւրութիւն
բնութեան իւրակերալք էին ։
Օգոյս հրամայեաց ասել , եւ երա
նելին յովհաննէս ակն էր , ասել
լով ։ Պաշտօնեացն՛ եւ այլն ։
Եւ զհնութիւս առաջնոյ ուխտի
զարթուցեալ զառաքելոյն վասն
մեղս նորին , այսու , զի թուէաց
զամենայն ազգս մարդկան ի վեր
հրեշտակ եւթն առ սուլ՛ի վեր
զերանելիանս , եւ եկեալ զյաւուրս
կատարման , եւ հրաժարիլն՝ի բազմացս
հեշտութենէ, որք նոյ օրինաւորքն
էին , եւթէ ոչ երբեք զաւրութիւն
բնութեան իւրակերալք էին ։
Օգոյս հրամայեաց ասել , եւ երա
նելին յովհաննէս ակն էր , ասել
լով ։ Պաշտօնեացն՛ եւ այլն ։
Եւ զհնութիւս առաջնոյ ուխտի
զարթուցեալ զառաքելոյն վասն
մեղս նորին , այսու , զի թուէաց
զամենայն ազգս մարդկան ի վեր

երկրի, համ զերիս ամիս ըզ-
վերկնդրուելն Քրիստոսի, և համ զերիս աւուրս զմահ,
և զթաղումն ընտրեաց ինքեան,
և ժողովոյեան՝ զհաստատա-
կան պատուհան մնհմանն:
Կայսեր նշանակի թէ երեքտա-
սեան ամսոյ, զի ամենայն
ոք զայս ի մեզ ընդունի, զի
ընդ մեզ ոչ ունիցի պատճա-
ռս հակառակելոյ (2)
զայսմ ամսոյ:

Ամենայն ինչ ի Քրիստոսէ
ունիմք, զի ամենայն
ոք զայս ի մեզ ընդունի, զի
ընդ մեզ ոչ ունիցի պատճա-
ռս հակառակելոյ (2)
զայսմ ամսոյ:

Ամենայն ինչ ի Քրիստոսէ
ունիմք, զի ամենայն
ոք զայս ի մեզ ընդունի, զի
ընդ մեզ ոչ ունիցի պատճա-
ռս հակառակելոյ (2)
զայսմ ամսոյ:

նախուքե մեղաց լինի քառա-
կուքի և ծանրուքի պատժոյն ։
ըստ հեշտուքե մեղաց, լինի և
դատուքի պատժոյն ։ ըստ ե-
կաւատուուքե մեղաց , լինի
և երկաբատուքի պատժոյն ։
և ըստ բազմուքե մեղաց, լի-
նի և բազմապատկուքի պատ
ժոյն , ըստ այսմ յօհանուս ։

Վարդք զատուցս պատանիս
ասաշխատուքե ։ Պանդի ոմն
իրասիրեալ հիւանդուքեամբ
մահու ընկեր հարկաւորապէս
վերակացուքե պէտ , և ոչըն
դէմ ի այնքան զործունեայ, ոմ
ին թժշկեցէ զնա հիւանդու-
թիւն, այլեայս և իրասիրեալ
ուղղակի վերակացուն հնարաւո
րապէս ։ Ալ ոչ զի ոչ
պատ

, զիշերս ոտիւքն ի ձեռն ոտիւքց ,
և նախանձն ի ձեռն ոտիւքց ,

743

ուրեք ։ Յայտնի ի նոցանէ , զի ոչ ինչ
ընդդէմն զի՛ ելցէ վերստին ։ Զոր
յայնժամ ի՛ սկզբանէ ոչ կարէին
լուծանել զայդ կարգ բանիւք (զոր
ասեն ասկեբերանն) ոչ կարէին
մարդիկ , և այլն ։ Եթէ ոք
մարդ , ի՛ ձեռն վերահասուց-
մանդ , և զանխրատ ատց-
տակութէ , և զանխրատ ատց-
տակութեան , ի՛ ձեռն սիրոյ , և ի՛ ձեռն լա-
ւութեան անխրատութենէ ։ Զոյակ-
նութիւն ուղղութեան , ի՛ ձեռն ծա-
ռայութեան ։ Զոյակնութիւն ուղ-
ղութեան , ի՛ ձեռն ամենայնի ։ Զոյա-
կնութիւն ուղղութեան , ի՛ ձեռն
ճշմարտութեան ։ Զոյակնութիւն
ուղղութեան , ի՛ ձեռն ամենայնի ։
Զոյակնութիւն ուղղութեան , ի՛
ձեռն ճշմարտութեան ։ Զոյակնու-
թիւն ուղղութեան , ի՛ ձեռն ամե-
նայնի ։ Զոյակնութիւն ուղղու-
թեան , ի՛ ձեռն ճշմարտութեան ։
Զոյակնութիւն ուղղութեան , ի՛
ձեռն ամենայնի ։ Զոյակնութիւն
ուղղութեան , ի՛ ձեռն ճշմարտու-
թեան ։ Զոյակնութիւն ուղղութեան ,
ի՛

ոչ ելեալ ի սրտի կրնայ ոք ծանրանալ ի
հաւատացանել • ու ելեալ ի սրտի վերա-
ծանուցանել զիւր ձայնական ելեալ ի
բերանոյ ձայն ծանրանալ ի հաւատացանել
զիւր ձայնական ելեալ ի բերանոյ ձայն
ծանրանալ ի հաւատացանել • ու ելեալ ի
սրտի վերածանուցանել զիւր ձայնական
ելեալ ի բերանոյ ձայն ծանրանալ ի հաւա-
տացանել • ու ելեալ ի սրտի վերածանու-
ցանել զիւր ձայնական ելեալ ի բերանոյ
ձայն ծանրանալ ի հաւատացանել • ու
ելեալ ի սրտի վերածանուցանել զիւր
ձայնական ելեալ ի բերանոյ ձայն ծանրա-
նալ ի հաւատացանել • ու ելեալ ի սրտի
վերածանուցանել զիւր ձայնական ելեալ
ի բերանոյ ձայն ծանրանալ ի հաւատա-
ցանել • ու ելեալ ի սրտի վերածանուցա-
ն

զայրեալ լինել։

Հայհոյ. Հայրապետութիւն։

Պղտոր. Պատասխանիք։

Ա՛ՐԱՐ զմարդիս յանցանելոյ ի
յանձնեսակի կրթութենէն՝ և
զարթ ոչ քաղցեալ, հանապազորդեալ
կան զան առ կատարելութիւն
հոգևորաց. Հնարիցաց, և մնաս-
լատարանել պահպանութիւն առա-
քինութեց միջև ցմահ։ Ո՛ւ
այս հրամիրէ՝ ոչ՝ ի յայտնութիւն
առեալ. լեր հաճատարիմ միշտ
՝ի մահ, և տաց քեզ զպսակն
կենաց։ Ո՛այս, ունեաց նաև յօր
միջ առաց, միշտ՝ ի պակասելն
իմ ոչ քաղցեալ ցանկա-
զմար-

զմարմինս մեռելոց թաղուցա-
նէր՝ի տան իւրում, և՝ի մէջ
գիշերի թաղէր. թէպէտ թա-
գաւորն վճռայարիկ հրամայեաւ
էր կոխատրել և սպանանել
զնա:

Ի ս սէր յարատեւութեամբ պար-
տի ներածել զմեզ մեծա-
գոյնքն ի ծառայութիւն որ յառա-
ջապայ՝ինանայ: Պանզի նոքա
աչ ամ գործ բարի, և ամ
առաքինութեան պատկի. և եթէ
կեցութեան մարդոյն՝ի նա հայա-
նոյ, ետա այնմ ոս մեղս Պնի
Պնի ս տա: Ա յարատեւեցէք
մինչև խոտան, նա կեցցէք: Ա՛ոյց
ևս ոչ ոք առաքինութեան համ
գործ լինի վարձատրելի, քառց
ոյն ոչ ոք առաքինութեան՝ի յոյժ
լինչ վերածի: Պանզի զինչ հա-
յոյ ամ կատարեալութեան՝ի յոյժ
եղև առաքելոյն, և մատնչին
յուդայ, այսու զի ոչն զնա

145

ընտրեալքն յաշխարհէ, զինչ օգուտ եղեւ նմա երկարաւորութիւն ընտանեկացուածոյ նորա, զի քարոզութիւն, զոր բազմից՝ի նմանէ լուեալ էր, զինչ օրինակ, զօրութիւնք, զոր՝ի նմանէ տեսեալ, զինչ ընկերակցութիւն առաքելոցն. զինչ ընտրեալ ինքեան առ՝ի քարոզել, և առ՝ի առնել զսքանչելիս։ Բայեկ նմա յոգ տալ զայս առ ընտրեալսն, զի մեզանէ ոչ ոք ունիցի զայս ամենայն, զոր ինքն ունի, զի ոչ ոք ասիցէ, թէ ես ունիմ զայս, և ոչ ունիցի զայն։ Եւ զի՞նչ ասիցէ ոք, զոր ոչ ունիցի

ասացահեռանայ ի յոտոյն ելոյ։ Զի
ոմն շուշան ոչ երկնչեալ առաց
եթե ես զայս առարկեմ, ըստ
պիտի զի հայեցուածոյ ոմն
կարիցէ։ Յայսմանէ ծնանի վա-
տահութիւն սրտի, և այնու ոչ
ունի զպահպանութիւն ինքեան,
և այսպէս անկարելի լինի մար
դոյն կարել՝ի սրբութիւն յառա-
ւել։ Ասէ պատ առաքեալ՝

Տ 3 կոչին

Ընդ

Բ 46

իցէ՛ն յաշխարհի, և ոչ ունի՝
ցէ՛ն զպահպանութի՛ն ինքեանց,
կարիցէ՛ն անկանել: ( )րինակ
ունիմք զդաւ՛իթ, որ զմարգարտա՝
պանութի՛ն, և զշնութի՛ն դար՝
ձեաց, զի անհոգ եղեալ զպահպա՝
նութի՛ն իւրոց աչաց:

Պաղեցեալ էին ամենայն, ուր չհա՝
տանէ պատմագրութի՛ն: Ի՛ն:

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ՆՐԱՆԱՑՈՑ

Մեծին Ալեքսիոսի։

Ընկալաւ առնեմ զինքն
առ քեզ , ըստ Ա-
յլմ առնուսցես զբ
հանդերձ համայնից
ազատօք , և ո-
րոյժամօք սիրելոյ-
նեղի Աստուծ. եմ առ այս , զի
դեռս ոչ ժամանեցի առ ու-
կիզն մեզ ուրուք առաքինու-
թեան այսու կատարելութե ,
ոպ առնէն զբեցաւ ։ Ասկայն
խոստամ զի զնան առաքինու-
թեա

թիս կատարելագոնացար ու
նեացուք, քան զոր մարդկային
իմացուն զօրիւք լմբռնել։
Յոտոտելանիմ առաջի քոյ տէր,
զի երանեալ ե՛ւ նոքիւայիս, և
երանելագոյն եղիցի՛ւ հանդեր-
ձեալսն նա, որ զայսոսիկ առա-
քինութիւնս ունի այնու կատա-
րեալ, ոպ աստէն գրեցեալք
են, թէպէտ գուցէ նուազ քա-
հականք լցեն առ կեցուածն։
Ա՛ւաղ հայցեմ՛ւ քէն տէր հան-
դերձ ամ լըմբիւ ոտիւոյ քոյ, և
ոգւոյն սրբոյ, և աւետեաց տեառն
ընդատողութի՛ւն մեզ առաքինու
թեաց հաճոյականաց, և բնա-
կանաց, և նամանութեաց առա-
քինութեաց։ Եւ ոտոք ընթեռ-
նուցու զայս նկուն, կամ զայս-
մանէ լսիցէ, կամ խոհայցէ,
զոս ամենակալող Ա՛ծ պար-
գեւէ

զևեաւ նաւ կոնեա զմիակ Հշմա-
րիտ և կատարեալ առաքինու-
թիւն: Այլգ եմ, զի որ ունի՛ն
քէն որ զմինն, ունի՛ն միսանին
զնոմանն, և որ սակի՛ն միսամ,
սակի համանգամայն և յաւեան
սին, և որ ոչ ունի զմինն, զոչ
ոք ունի, վ՚ս զի սակնեքեանք
միաշորեալք են՛ի չնարհս: Ա՚մէն:

Ա՚զերեցաւ գրգոսկ եպանելոյն
մեծին Ա՚լեքսի, յաղագս
Հշմարտից, և կատարեցելոց
առաքինութեց հոգւոց, որ և
Ա՚նախտ հոգւոց յորջորջի:

Ա՚գուստինոս Արքեպիսկոպոսն
Հիպոնացւոց: Ա՚մէն:

148

Յաւելուածք Գրոց։

Գլուխ Սկզբան։ գլ։ սա։ Էջ։ 3։
Գլուխ Խոնարհութեան։ գլ։ բ։ 14։
Գլուխ Ընդհանրութեան։ գլ։ գ։ 21։
Գլուխ Համբերութեան։ գլ։ դ։ 30։
Գլուխ Երկբայութեան։ գլ։ ե։ 37։
Գլուխ Ողջախոհութեան։ գլ։ զ։ 44։
Գլուխ Պահեցողութեան։ գլ։ է։ 51։
Գլուխ Խոհեմութեան։ գլ։ ը։ 61։
Գլուխ Երեսաց։ գլ։ թ։ 69։
Գլուխ Երազոց։ գլ։ ժ։ 74։
Գլուխ Բարեխաւսութեան։ ժա։ 81։
Գլուխ Յաճախմանէ։ գլ։ ժբ։ 87։
Գլուխ Խաղաղութեան։ գլ։ ժգ։ 93։
Գլուխ Ընդդիմանալոյ։ գլ։ ժդ։ 100։
Գլուխ Համեմատութեան։ ժե։ 107։
Գլուխ Յաստատուն։ գլ։ ժզ։ 113։
Գլուխ Բառաբաշխութեան։ ժէ։ 119։
Գլուխ Ձշմարտութեան։ գլ։ ժը։ 126։
Գլուխ Հեզութեան։ գլ։ ժթ։ 132։
Գլուխ Յաւետից։ գլ։ կ։ 135։
Գլուխ Յոյսոյ։ գլ։ կա։ 141։
Գլուխ Երկիւղի։ գլ։ կբ։ 146։

Յիշս Խնդութեանն։ գլուխ իգ։ 153։
Յիշս Տրտմութեանն։ գլուխ իդ։ 160։
Յիշս Երախտապիտութեանն։ իե։ 167։
Յաղագս Խաղոյ Ախտանճաւ հոգ-
ւոյ։ գլուխ իզ։ 174։
Յիշս Ագահութեանն։ գլուխ իէ։ 182։
Յիշս Սրտի։ գլուխ իը։ 189։
Յիշս Հանդերձութեանն։ գլուխ իթ։ 198։
Յիշս Պարզամտութեանն։ գլուխ լ։ 203։
Յիշս Հեզութեանն։ գլուխ լա։ 210։
Յիշս Ինքնակեցութեանն։ գլուխ լբ։ 217։
Յիշս Խոհեմին։ գլուխ լգ։ 222։
Յիշս Ընտրութեանն։ գլուխ լդ։ 234։
Յիշս Ուսուցչութեանն։ գլուխ լե։ 244։
Յիշս Պատմութեանն։ գլուխ լզ։ 249։
Յիշս Խոտանաց աշխատասիրին։ լէ։ 260։
Յիշս Ընդհանուր մարմնոյ։ լը։ 266։
Յիշս Ողջմանն։ գլուխ լթ։ 271։
Յիշս Խոտորակամին։ գլուխ խ։ 278։
Յիշս Պաշխարհին։ գլուխ խա։ 284։
Յիշս Յարութեանն։ գլուխ խբ։ 290։

ИМВ № 26259

fe

РНБ ОНЛ

Арм.
1+1285